

Liikenne- ja
viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintä- ministeriön tilinpäätös vuodelta 2011

15.3.2011

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2011

Sisällys

1.	Toimintakertomus.....	2
1.1	Johdon katsaus.....	2
1.2	Vaikuttavuus.....	4
1.2.1	<i>Viestintäpolitiikka</i>	5
1.2.2	<i>Liikennepolitiikka</i>	10
1.2.3	<i>Tutkimus</i>	22
1.2.4	<i>Ministeriön yhteiset</i>	23
1.2.5	<i>Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus</i>	27
1.3	Toiminnallinen tehokkuus.....	29
1.3.1	<i>Toiminnan tuottavuus</i>	29
1.3.2	<i>Toiminnan taloudellisuus</i>	34
1.3.3	<i>Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus</i>	36
1.3.4	<i>Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus</i>	36
1.4	Tuotokset ja laadunhallinta.....	38
1.4.1	<i>Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet</i>	38
1.4.2	<i>Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu</i>	39
1.4.3	<i>Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen</i>	41
1.5	Tilinpäätösanalyysi.....	45
1.5.1	<i>Rahoituksen rakenne</i>	45
1.5.2	<i>Talousarvion toteutuminen</i>	47
1.5.3	<i>Tuotto- ja kululaskelma</i>	49
1.5.4	<i>Tase</i>	50
1.6	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	51
1.7	Arviointien tulokset.....	51
1.8	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä.....	51
2.	Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma.....	52
3.	Liikenne- ja viestintäministeriön tuotto- ja kululaskelma.....	58
4.	Liikenne- ja viestintäministeriön tase.....	59
5.	Liikenne- ja viestintäministeriön liitetiedot.....	60
6.	Allekirjoitukset.....	70

1. Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Viestintä

Tietoyhteiskunta-asiat ovat arkipäiväistyneet osaksi jokaisen hallinnonalan normaalia toimintaa. Tietoyhteiskuntapolitiikka on luonteeltaan ministeriöiden hallinnonalojen rajat ylittävä. Hallitusohjelman mukaisesti jokainen ministeriö laatii toimialalleen älystrategian nykyisen hallituskauden alkupuolella. Tavoitteena on julkishallinnon sähköisten palveluiden kehittämisen lisäksi se, että koko talouden ja tuottavuuden kasvua edistetään digitaalisten palveluiden ja teknologian avulla.

Yhteiskunnallisessa kehityksessä on siirrytty vaiheeseen, jossa sähköisen viestintäverkkojen ja palvelujen käyttö on perusedellytys yhteiskunnan tehokkaalle toiminnalle, taloudelliselle toimeliaisuudelle ja palvelujen tarjonnalle. Tästä syystä erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että digitaalisessa kehityksessä varmistetaan verkkojen ja palveluiden luotettavuus, toimintavarmuus, käytettävyys ja monipuolisuus. Tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntäminen on avainkysymys lähes kaikilla toimialoilla. Kehitys on tähän mennessä edennyt tyydyttävällä tasolla, mutta monella sektorilla kehitys on vasta alkuvaiheessa.

Laajakaistayhteyksien määrän kasvu on jatkunut voimakkaana sekä niiden alueellinen saatavuus parantunut. Laajakaistaisen verkkoyhteyksien saatavuutta on vauhditettu julkisin toimin vuonna 2011. Kaikille kansalaisille taattiin jo vuoden 2010 puolivälistä alkaen kohtuuhintainen laajakaistayhteys, jonka välityskyky on vähintään 1 Mbit/s. Vuoden 2015 loppuun mennessä välityskyvyltään vähintään 100 Mbit/s -yhteys tulee olla saatavilla enintään kahden kilometrin päässä vakituudesta asunnosta tai toimipaikasta. Tavoitteen saavuttamiseen käytetään julkista tukea kaikkein harvimmin asutuilla alueilla. Viestintävirastoon on vuoden 2011 aikana saapunut noin 60 laajakaistahankeen tukihakemusta. Ensimmäiset tuet tullaan maksamaan keväällä 2012.

Suomessa on perinteisesti ollut vahva ja laadukas mediatoimiala. Keskeisiä instrumentteja sähköisen joukkoviestinnän kehittämisessä ovat taajuus- ja toimilupapolitiikka. Tavoitteena on monipuolinen ja moniarvoinen sisältöpalveluiden tarjonta kilpailuilla markkinoilla. Huomiota tulee kiinnittää erityisesti siihen, että kotimaisen sisältötuotannon edellytykset säilyvät. Vuonna 2011 tehtiin suuri radiotoiminnan toimiluparatkaisu, jossa myönnettiin radiotoimintaan kymmenen valtakunnallista, kaksi suurimpien kaupunkien sekä 54 paikallista toimilupaa. Toimilupien lupakausi on 2012–2019. Myös televisiotoiminnan edellytyksiä on vahvistettu kertomusvuonna. Teräväpiirtotelevisiolle myönnettiin VHF- alueelle kolmas verkkotoimilupa sekä sitä vastaavat ohjelmistotoimiluvat.

Viestinnän toimiala on nopeassa ja monitasoisessa muutoksessa, eikä tämän muutoksen ennakoiminen, merkityksen ymmärtäminen ja tarvittaessa nopea muutokseen reagoiminen ole helppo tehtävä. Digitaaliseen kehitykseen vaikuttavat vahvasti globaali kehitys ja trendit, joihin ei kansallisilla toimenpiteillä ole juurikaan mahdollista vaikuttaa. Tämä kokonaisuus muodostaa vaikeasti hallittavan ja yllätyksellisen toimintaympäristön, johon viestintäpolitiikalla vaikutetaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kansallisen politiikan tulee olla vahvuuksien korostamista ja heikkouksien korjaamista. Lisäksi erityistä huomiota on kiinnitettävä vaikuttamiseen EU:n tasolla ja kansainvälisen verkostoyhteistyön kehittämiseen.

Liikenne

Talvikausi 2010–2011 muistetaan poikkeuksellisen kovana ja liikenteen toimivuutta koetelleena jaksena. Varsinkin junaliikenteen myöhästymiset ja jäänmurron odotukset toivat selkeästi esille liikenteen toimivuuden haasteet poikkeuksellisissa oloissa sekä liikenteen

toimivuuden merkityksen yhteiskunnan koko toiminnassa. Jo edellinen talvikausi oli ollut vaikea ja ministeriö oli silloin asettanut työryhmän selvittämään talviliikenteen kestävyyttä. Useita parannuksia oli tehty, mutta toimet eivät riittäneet turvaamaan liikennettä. Rautatieliikenteen häiriöttömyyden parantaminen vaatii useita pitkäjänteisiä parannustoimenpiteitä rautatieverkkoon.

Kesäkuussa 2011 hyväksytyssä hallitusohjelmassa linjattiinkin, että erityisen huomion kohteena ovat raideliikenteen lisääntyminen ja palvelutason parantaminen. Hallitus osoitti myös lisärahoitusta ratoihin ja tämä lisärahoitus on tarkoitettu kohdentaa junaliikenteen toimivuutta ja häiriöttömyyttä mahdollisimman tehokkaasti parantaviin toimenpiteisiin. Vuonna 2011 tehtiin lisäksi päätökset rataosan Seinäjoki-Oulu perusparannuksen loppuunsaattamisesta. Loppurahoitus turvattiin ja kehyspäätöksellä turvattiin myös tehokkaan toteutuksen mahdollistava vuosittainen rahoitus. Tämä perusparannus valmistuu vuonna 2015 ja kaksi vuotta myöhemmin myös Kokkola–Ylivieska -kaksoisraide.

Hallitusohjelman mukaisesti käynnistettiin liikennepoliittisen selonteon valmistelu välittömästi pääministeri Kataisen hallituksen aloitettua kautensa. Tavoitteena on antaa selonteko eduskunnalle huhtikuussa 2012. Selontekokäytäntö on määrätietoinen askel kohti liikennepoliittikan pitkäjänteistämistä, jota Suomessa kipeästi kaivataan. Liikenteen ongelmia ei enää ole mahdollista ratkaista perinteisin toimintatavoin ja keinoin. Tarvitaan yhä enemmän poikkihallinnollisuutta, ajattelu- ja toimintatapojen uudelleenarviointia, asiakaskeskeisyyttä ja osallistavaa toimintakulttuuria. Tärkeitä askelia tähän suuntaan on otettu selonteon valmistelun yhteydessä.

Vuoden 2010 alusta toimeenpantu liikennehallinnon virastouudistus jatkui vuonna 2011 virastojen uudistaessa sisäisiä organisaatioitaan vastaamaan virastouudistuksen tavoitteita liikennejärjestelmänäkökuulmasta ja synergiaetujen hakemisesta. Aluehallinnossa on selvästi jatkunut ulkoisen ja sisäisen yhteistyön kehittäminen siten, että toimintaa kehitetään suuntaan, jossa sovitetaan yhteen maankäytön, asumisen, liikenteen, palveluiden ja elinkeinoelämän toimintaedellytykset sekä ympäristönäkökulmat.

Tieliikenteen myönteinen turvallisuuskehitys pysähtyi vuonna 2011. Kuolleiden määrä on ennakkotietojen mukaan noin 290, kun edellisessä vuonna tieliikenteessä kuoli 272 ihmistä. Positiivista on kuitenkin polkupyöräilijöiden kuolemien vähentyminen kymmenen viime vuoden aikana. Vuonna 2011 liikenteessä menetti henkensä 15 polkupyöräilijää, kun vuotta aiemmin vastaava luku oli 26.

Talouden nopeat muutokset ovat näkyneet myös liikenteessä. Tieliikenteen tavarankuljetukset vähenivät alkuvuonna edellisvuodesta, kasvoivat jälleen toisella neljänneksellä (tosin lähinnä maa-ainekuljetusten kasvaessa) ja vähenivät vuoden loppupuolella 8 %. Rautatiekuljetukset vähenivät noin 3 %. Venäjän maantieliikenne kasvoi noin 20 % edellisvuodesta. Suurinta kasvu oli henkilöautoliikenteessä. Satamien kautta kuljetettu ulkomaan tavaraliikenne kasvoi edellisvuodesta vajaat 6 %. Lentoliikenne kasvoi myös, kotimaan lentoliikenne yli kaksi prosenttia ja kansainvälinen liikenne 1,6 %.

Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) vuonna 2008 hyväksymät laivojen polttoaineen rikkipitoisuutta koskevat uudet määräykset ovat edelleen aktiivisessa vaiheessaan. Suomi pyrki vaikuttamaan EU komissioon alkuvuoden 2011 aikana, jotta se voisi saada siirtymäkauden tulevan rikkidirektiivin täytäntöönpanoon. Komission heinäkuussa 2011 tekemä direktiivin muutosehdotus ei kuitenkaan sisältänyt poikkeuksia IMO-päätökseen. Suomi on siksi syksyn 2011 aikana tehnyt muutosehdotuksia, joilla direktiivin täytäntöönpanoon saataisiin tietyin edellytyksin 5 vuoden siirtymäaika. Direktiivin muutosehdotuksen käsittely on edelleen kesken EU:n ministerineuvostossa sekä Euroopan parlamentissa.

Vuoden aikana neuvoteltiin ja viimeisteltiin monia valtiosopimuksia. Saimaan kanavan vuokrasopimus, joka on voimassa 50 vuotta, ratifioitiin vuoden 2011 aikana Suomessa

ja Venäjällä. Suomen ja Venäjän välistä lentoliikennesopimusta koskeva muutos allekirjoitettiin syyskuussa 2011 ja tällä muutoksella avataan lentoliikennemarkkinat EU-yhtiöille. Suomen ja Ruotsin välillä allekirjoitettiin elokuussa 2011 taksiliikennesopimus sekä jäänmurtoyhteistyötä koskeva sopimus. Venäjän kanssa parafoitiin vaarallisten aineiden rautatiekuljetuksia koskeva valtiosopimus syyskuussa. Lisäksi Suomi, Viro, Latvia ja Norja parafoivat joulukuussa 2011 pohjoiseurooppalaisen toiminnallisen ilmatilan lohkon (NEFAB) perustamista koskevan sopimuksen.

Rakenteelliset muutokset

Ministeriön organisaatiota uudistettiin lokakuun alusta. Uudistuksen keskeisempänä tavoitteena oli vastata toimintaympäristön haasteisiin ja aikaansaada johtamisen kannalta kompaktit yksikkökoot. Uudistus koski pääsääntöisesti liikennepolitiikan ja viestintäpolitiikan osastoja. Yleisen osaston pienet muutaman henkilön yksiköt lakkautettiin ja siirrettiin uuteen osastolle perustettuun yksikköön. Saimaan kanavan vuokrasopimuksen ratifiointiin liittyen Saimaan kanavan hoitokunta lakkautettiin ja tilalle perustettiin Saimaan kanavavaltuutetun toimisto. Toimisto henkilöstö siirtyi osaksi ministeriötä helmikuussa 2012. Kertomusvuoden alussa toimintansa aloitti Luotsausliikelaitoksesta yhtiötetty Finnipilot Pilotage Oy. Arctia Shipping Oy ja Meritaito Oy siirrettiin valtioneuvoston kansliaan loppuvuodesta.

1.2 Vaikuttavuus

Taulukko 1. Liikenne- ja viestintäministeriön yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutuminen (arvosana-asteikko: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä)¹....

<i>Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet</i>	<i>Arvosana</i>
Monipuolisia, korkealaatuisia ja kohtuuhintaisia viestintä- ja tietoyhteiskuntapalveluita on saatavilla koko maassa.	Hyvä
Yksityisyyden suoja, sananvapaus ja viestinnän moniarvoisuus sekä kansalaisten ja yritysten luottamus sähköisiin palveluihin säilyvät ja vahvistuvat.	Hyvä
Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden, arjen sujuvuuden, osaamisen ja kilpailukyvyyn parantamiseksi ottaen erityisesti huomioon ikääntyneiden ja erityisryhmien tarpeet	Hyvä
Toimiva liikennejärjestelmä edistää hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä varmistamalla toimivat matka- ja kuljetusketjut koko maassa hyödyntäen tehokkaasti kaikkia liikennemuotoja sekä älykkään liikenteen suomaa mahdollisuuksia.	Hyvä
Julkisen liikenteen toiminta turvaa arjen liikkumisen perusedellytykset kaikkialla Suomessa. Matka- ja kuljetusajat ovat ennakoitavissa ja liikkujat ovat informoituja. Kaupunkiseuduilla maankäyttö ja liikenne sovitetaan yhteen ja parannetaan joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä.	Tyydyttävä
Maaseudulla ja saaristossa liikkumisen ja kuljetusten peruspalvelut turvataan.	Hyvä
Väylien kunto mahdollistaa turvallisen päivittäisen liikkumisen sekä tehokkaat kuljetukset.	Hyvä
Suomi on liikenneturvallisuudeltaan Euroopan viiden parhaan maan joukossa. Tieliikenteen turvallisuus paranee jatkuvasti.	Tyydyttävä

¹ Erinomainen: tavoitteet on ylitetty; hyvä: tavoitteet on saavutettu oleellisin osin; tyydyttävä: kaikkia tavoitteita ei ole saavutettu; välttävä: tavoitteet on jäänyt saavuttamatta merkittävilta osin.

<i>Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet</i>	<i>Arvosana</i>
Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään. Liikenteen terveydelle ja luonnolle aiheuttamat haitat ovat minimoituja.	Tyydyttävä
Liikennejärjestelmän palvelutason ylläpito ja kehittäminen on vaikuttavaa, tehokasta ja pitkällä aikavälillä kestävää. Liikenteen toimialan tuottavuus paranee.	Hyvä
Ilmastonmuutoksen aiheuttamat seuraukset toimintaympäristössä tunnetaan ja niihin osataan varautua.	Hyvä
Kehitetään liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista ja asiantuntemusta sekä tuotetaan tietoa lainsäädännön ja poliittisen päätöksenteon pohjaksi.	Hyvä
Hallinnonala tukee toiminnallaan ilmastonmuutoksen hillintää sekä sopeutumista ilmastonmuutokseen.	Hyvä
Hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta tukee viestintää ja liikennettä koskevien toimenpiteiden toteuttamista.	Hyvä
Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden ja kilpailukyvyyn parantamiseksi.	Hyvä
Huolehditaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen liittyvien tehtävien toteuttamisesta.	Tyydyttävä
Hallinnonalan toiminnan tuottavuutta parannetaan.	Tyydyttävä

1.2.1

*Viestintäpolitiikka**Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:*

Monipuolisia, korkealaatuisia ja kohtuuhintaisia viestintä- ja tietoyhteiskuntapalveluita on saatavilla koko maassa.

Tavoite: Markkinoilla tarjotaan monipuolisia ja erihintaisia viestintäpalveluita eri asiakasryhmien tarpeisiin.

Tavoitetaso:

- Matkaviestinmarkkinoilla on vähintään kolme teleyritystä kilpailun ylläpitämiseksi.

Matkaviestinpalveluiden markkinoilla on kolme verkkopalveluita tarjoavaa valtakunnallista operaattoria. Lisäksi markkinoilla on useita pienempiä, pelkästään matkaviestinpalveluita loppuasiakkaille tarjoavia operaattoreita, jotka tarjoavat palveluita jonkun verkkooperaattorin verkon kautta.

Tavoite: Operaattorit investoivat uusiin palveluihin ja verkkotekniikoihin.

Tavoitetaso:

- Teleyritysten investointitaso säilyy vähintään vuoden 2010 tasolla.

Suurimpien teleyritysten investointien taso on vuonna 2011 ollut edellisvuoden investointeja korkeammalla tasolla. Investointien kasvu oli kertomusvuonna varsin merkittävä.

Tavoite: Syrjäseuduilla ja haja-asutusalueilla on saatavissa kohtuuhintaiseen ja monipuoliseen ja laadukkaaseen viestintä-, viihde- ja asiointikäyttöön soveltuvia viestintäverkkoja. 1 Mbit/s vähimmäisnopeusvelvoite otetaan käyttöön.

Tavoitetaso:

- Syrjäseuduilla ja haja-asutusalueilla on saatavissa kohtuuhintaiseen ja monipuoliseen ja laadukkaaseen viestintä-, viihde- ja asiointikäyttöön soveltuvia viestintäverkkoja.
- 1 Mbit/s vähimmäisnopeusvelvoite otettu käyttöön 2011.

Haja-asutusalueiden 100 Mbit/s laajakaistahanke on edennyt toteutusvaiheeseen. Maakuntaliitot ovat kilpailuttaneet noin 240 hanketta ja toistaiseksi valinneet toteuttajan näistä noin puoleen. Ensimmäiset tuet maksetaan keväällä 2012.

Viestintävirasto on nimennyt yhteensä 26 teleyritystä 1 Mbit/s internet-yhteyspalvelujen tarjontaan velvollisiksi yleispalveluyrityksiksi. Yleispalveluvelvoite on asetettu noin 330 kunnan tai kunnan osan alueelle, eli lähes koko maahan. Viestintävirasto valvoo yleispalvelun toteutumista. Viestintävirastoon on vuoden 2011 aikana tullut noin 200 internet-yhteyden yleispalvelua koskevaa kirjallista yhteydenottoa kuluttajilta. Kun Viestintävirasto on ollut yhteydessä teleyritykseen, teleyritys ja asiakas ovat yleensä keskenään sopineet asian, eikä Viestintäviraston valvontapäätöksiä toistaiseksi ole annettu.

Tavoite: Kolmannen sukupolven matkapuhelinverkkojen nopeudet ja peittoalueet kasvavat.

Tavoitetaso:

- Tavoitteena on edetä siten, että vuoden 2011 lopussa kaikkien kolmen UMTS-verkon peitto on yli 90 %.

UMTS- verkon väestöpeitto oli kaikilla kolmella verkko- operaattorilla kertomusvuoden lopussa yli 90 prosenttia.

Tavoite: Radiotaajuuksien käyttöä uudistetaan maltillisesti joustavampaan ja tehokkaampaan suuntaan.

Tavoitetaso:

- Arvioidaan huutokaupan onnistuminen ja mahdollinen jatko. Oikeudenmukaistetaan taajuusmaksut.

Ministeriössä on laadittu luonnos valtioneuvoston taajuuspoliittiseksi periaatepäätökseksi. Periaatepäätöksen tarkoituksena on linjata, millä menetelmällä toimiluvat myönnettäisiin matkaviestintään osoitetulle 800 MHz taajuusalueelle. Lisäksi periaatepäätöksessä linjataan toimilupajärjestelmän kehittämistä jatkossa teletoiminnan osalta. Valtioneuvosto antanee periaatepäätöksen vuoden 2012 aikana.

Taajuusmaksujärjestelmä uudistettiin ja oikeudenmukaistettiin vuonna 2010 annetulla asetuksella, joka tuli voimaan vuoden 2011 alusta.

Tavoite: Edistetään toimivaa kilpailua televisiomarkkinoilla ja maanpäällisen televisioverkon kiinnostavuutta teknisesti korkealaatuisena ja monipuolisen sisällön jakelukanavana ja kannustetaan uuden taajuuksia tehokkaasti hyödyntävän teknologian käyttöönottoon.

Tavoitetaso:

- Toimiluvat myönnetään siten, että ne tukevat kilpailuolosuhteiden luomista sekä HD-lähetysten toimijälähtöistä vakiintumista.

Teräväpiirtotelevisiolle myönnettiin VHF-alueelle kolmas verkkotoimilupa sekä sitä vastaavat ohjelmistotoimiluvat.

Ministeriössä on hallitusohjelman mukaisesti valmisteltu luonnosta sähköisen median viestintäpoliittiseksi ohjelmaksi, joka annettaneen vuoden 2012 aikana. Ohjelmassa arvioidaisiin kokonaisuutena maanpäällisen television tulevaisuutta, televisio-toiminnan markkinakehitystä sekä nykyisen toimilupajärjestelmän mahdollisia kehittämistarpeita. Ohjelman tulee sisältää myös pohdintaa radion tulevaisuudesta. Tavoitteena on luoda toimintaedellytyksiä ja kehittää toimintaympäristöä viestintäpoliittisin keinoin siten, että erityisesti kotimaisesta sisältötuotannosta pystytään huolehtimaan.

Tavoite: Parannetaan toimiluvanvaraisen radiotoiminnan toimintaedellytyksiä siten, että alalla on mahdollisuus vastata muuttuvaan kysyntään ja toimintaympäristöön.

Tavoitetaso:

- Varmistetaan toimiluvanvaraisen radiotoiminnan jatkuvuus 31.12.2011 jälkeen toimeenpanemalla uudet toimiluvat ja niitä koskevat mahdolliset taajuusmuutokset.

Helmikuussa 2011 myönnettiin radiotoimintaan kymmenen valtakunnallista, kaksi suurimpien kaupunkien sekä 54 paikallista toimilupaa. Toimilupakausi on 2012–2019.

Uusien toimilupien edellyttämät taajuusmuutokset toteutettiin kertomusvuoden huhtikuussa radiotaajuuksien käyttösuunnitelmassa.

Tavoite: Varmistetaan Yleisradio Oy:n julkisen palvelun toimintaedellytykset.

Tavoitetaso:

- Ryhdytään toimeenpanemaan julkisen palvelun rahoitusta ja muuta sääntelyä koskevat päätökset uuden hallitusohjelman mukaisesti.
- Yleisradio Oy:n rahoituksen taso vuodelle 2012 on vahvistettu.

Yleisradio Oy:n julkisen palvelun rahoitus vuodeksi 2012 turvattiin korottamalla televisiomaksua kuudella prosentilla vuoden 2012 alusta.

Yleisradio Oy:n rahoituksen uudistamisesta vuodesta 2013 alkaen saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys joulukuussa 2011. Sen mukaan Yleisradio Oy:n julkisen palvelun rahoitus perustuu vuoden 2013 alusta tulonsaajien ja yhteisöjen maksamaan yleisradioveroon. Samalla luovutaan televisiomaksun perimisestä. Vuonna 2013 rahoituksen taso on 500 miljoonaa euroa veroineen. Tasoa tarkistetaan vuodesta 2014 alkaen vuotuista kustannustason nousua vastaavasti. Rahoituksen tasosta säädetään lailla. Yleisradiovero tuloutetaan valtion talousarvioon, josta se ohjataan valtion televisio- ja radorahaston kautta Yleisradio Oy:lle. Meno ei sisälly valtiontalouden kehyksiin. Samanaikaisesti rahoituksen uudistamisen kanssa sovittiin julkisen palvelun ohjauksen ja valvonnan sääntelyn täydentämisestä.

Tavoite: Postipalvelujen, erityisesti yleispalvelun, tarjoamisen edellytykset on varmistettu.

Tavoitetaso:

- Uusi postilaki on voimassa ja tarvittavat alemmanasteiset säädökset annettu.

Uusi postilaki tuli voimaan 1.6.2011. Lailla turvataan postin yleispalvelun saatavuus sekä edistetään postitoiminnan toimintaedellytyksiä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Postin yleispalvelun rahoitukseen liittyviä kysymyksiä on selvitetty erillisessä työryhmässä, joka jättää ehdotuksensa 1.4.2012.

Yleispalvelun rahoitusta selvittävä työryhmä aloitti toimintansa alkuvuodesta 2011. Työryhmän toimikausi kestää 1.4.2012 asti, jolloin sen tulee luovuttaa raportti postilaissa valitun rahoitusmekanismin käytännön toteuttamisesta.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Yksityisyyden suoja, sananvapaus ja viestinnän moniarvoisuus sekä kansalaisten ja yritysten luottamus sähköisiin palveluihin säilyvät ja vahvistuvat.

Tavoite: Kansalaisten ja yritysten luottamus tietoyhteiskunnan palveluihin on hyvällä tasolla.

Tavoitetaso:

- Arvioidaan tarve uusille yhteiskunnallisten tietoturvatöiden suunnittelulle ja toteuttamiselle.

Viestintälainsäädännön kokoava, hallitusohjelmaan kirjattu hanke tietoyhteiskuntakaari käynnistettiin syyskuussa 2011. Tässä yhteydessä ryhdyttiin laajamittaisesti arvioimaan sekä yksityisyyden suojan että tietoturvallisuuden lainsäädäntöä ja sen riittävyyttä silmälläpitäen muun ohella myös kansalaisten sähköisiä palveluita kohtaan kokeman luottamuksen kasvua.

Tavoite: Eri viestintäverkoissa on tarjolla monipuolisia sisältöpalveluita.

Tavoitetaso:

- Arvioidaan uudenlaisia toimintamalleja kotimaisen sisältötuotannon edistämiseksi.

Laaditaan vuoden 2012 aikana ohjelma huippunopean laajakaistan edistämiseksi, jossa tarkastellaan sisältöjen merkitystä laajakaistan kysynnässä. Televisiosisältöjen uusia jakelutapoja tarkastellaan myös osana sähköisen median viestintäpoliittista ohjelmaa.

Tavoite: Älyliikenteen tietosuoja.

Tavoitetaso:

- Varmistetaan, että lainsäädäntöympäristö tukee älyliikenteen mahdollisuuksien hyödyntämistä yhteiskunnassa.

Viestintälainsäädännön kokoava, hallitusohjelmaan kirjattu hanke tietoyhteiskuntakaari käynnistettiin syyskuussa 2011. Tässä yhteydessä myös tehdään viestintälainsäädäntöön tarvittavat muutokset, jotta lainsäädäntöympäristö tukee älyliikenteen mahdollisuuksien hyödyntämistä yhteiskunnassa.

Tavoite: Esteettömyyteen liittyvät kysymykset otetaan osaksi tietoyhteiskunta- ja viestintäpolitiikkaa.

Tavoitetaso:

- Kaikessa viestintäpolitiikan ja tietoyhteiskunnan päätöksenteossa otetaan huomioon esteettömyyskysymykset.
- Televisio-ohjelmien tekstitystä koskeva lainmuutos on pantu toimeen.
- Esteettömän tietoyhteiskunnan toimenpideohjelma vuosille 2011–2015 on hyväksytty.

Esteettömän tietoyhteiskunnan toimenpideohjelmassa olevia viestintäpolitiikan alaan kuuluvia toimenpiteitä varten perustettiin esteettömien viestintäpalveluiden seurantar ryhmä. Seurantar ryhmän tehtävänä on edistää toimenpideohjelmassa esitettyjä teknologianeutraalin ja monikanavaisen viestinnän kehittämiseen tähtäviä toimenpiteitä sekä huolehtia siitä, että viestintäpolitiikassa esteettömyyskysymykset otetaan kattavasti huomioon.

Tavoite: Tietoyhteiskunnan palvelumarkkinoiden toimivuus taataan avoimena kilpailuna, jossa käyttäjillä on vaihtoehtoisia tapoja sähköiseen asiointiin.

Tavoitetaso:

- Käyttäjillä on vaihtoehtoisia tapoja sähköiseen asiointiin ja sähköistä tunnistamista otetaan laajasti käyttöön.

Edellytykset sähköiselle asiointille ovat parantuneet. Sähköisen asiointin tukemista on jatkettu. Kilpailu on monipuolistunut sähköisen tunnistamisen osalta, kun teleoperaattorit ovat tulleet markkinoille. Työtä jatketaan EU:n puitteissa lainsäädäntöehdotuksen tiimoilta.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden, arjen sujuvuuden, osaamisen ja kilpailukyvyn parantamiseksi ottaen erityisesti huomioon ikääntyneiden ja erityisryhmien tarpeet.

Liikenne- ja viestintäministeriön asettaman esteettömien viestintäpalveluiden seurantar ryhmän tehtävänä on edistää vuonna 2010 valmistuneessa Kohti esteetöntä tietoyhteiskuntaa -ohjelmassa mainittujen toimenpideohjelmien toteuttamista.

Tavoite: Lasten ja nuorten tietoyhteiskuntataidot paranevat ja toimijat ovat tietoisia lasten ja nuorten erityistarpeista.

Tavoitetaso:

- Lasten ja nuorten käytössä on turvallisia tietoyhteiskunta- ja viestintäpalveluita.
- Arvioidaan Mediafoorumien jatkamisen tarve.

Vuoden 2012 alussa toimintansa aloittavan Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskuksen yhteyteen liitetään Euroopan unionin komission rahoittama Safer Internet –hanke, jota aikaisemmin toteutti Viestintävirasto yhteistyössä Mannerheimin lastensuojeluliiton ja Pelastakaa lapset ry:n kanssa. Safer Internet -hankkeen puitteissa toteutetaan vuosittain kansallinen Tietoturvapäivä.

Tavoite: Kansalaisten ja yritysten käytössä on laadukkaita, tuottavuutta edistäviä ja helppokäyttöisiä sähköisiä sisältöjä ja palveluja.

Tavoitetaso:

- Suomi on i2010 indikaattoreilla mitattuna kokonaistuloksissa kolmen parhaan joukossa.

Tuottava ja uudistuva Suomi – digitaalinen agenda vuosille 2011–2020 esiteltiin toimijoille 2011. Uudella hallituskaudella aloitettiin digitaalisten palvelujen strategia hallitusohjelman mukaisesti, jonka tarkoitus on olla jatkuva verkostoprosessi palvelujen tuotantoa ja kysyntää edistävien toimien toteuttamiseksi.

Valtioneuvosto antoi maaliskuussa periaatepäätöksen julkisen sektorin digitaalisten tietoineistojen saatavuuden edistämisestä, joka luo pohjaa uusien digitaalisten palvelujen ja sovellusten kehittämiseen. Periaatepäätöksen toimia on ryhdytty toimeenpanemaan eri hallinnonaloilla.

Verkkolaskutuksen edistämistoimia on jatkettu verkkolaskufoorumien puitteissa sekä osallistuen Elinkeinoelämän keskusliiton organisoimaan viestintämateriaalien tuotantoon YritysSuomi.fi:n kautta.

Hallitusohjelman mukaisesti liikenne- ja viestintäministeriön oman älystrategian valmistelu ja ministeriöiden älystrategioiden koordinaatio aloitettiin vuonna 2011. Työ jatkuu vuoden 2012 aikana.

Viestintä- ja tietoyhteiskuntapalveluiden tarjonta on maassamme hyvällä tasolla. Kansainvälisesti vertaillen viestintäpalvelut ovat Suomessa OECD-maiden joukossa keskimääräistä edullisemmat, kun huomioidaan maiden ostovoima.

Laajakaistapalveluiden ja nopeiden matkaviestintäverkkojen saatavuus on kertomusvuonna parantunut selvästi. Yleispalveluvelvoitteen mukainen 1 Mbit/s laajakaistayhteys on saatavilla koko maassa. Lisäksi haja-asutusalueen 100 Mbit/s laajakaistahanke on edennyt toteutusvaiheeseen. Nopeiden 3G- matkaviestintäverkkojen väestöpeitto ylitti jo vertailuvuoden alkupuolella 90 prosenttia.

Julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnan ja postitoiminnan harjoittamisen edellytykset on varmistettu lainsäädäntöä kehittämällä.

Tavoite: Tietoyhteiskunnan palvelumarkkinoiden toimivuus taataan avoimena kilpailuna, jossa käyttäjillä on vaihtoehtoisia tapoja sähköiseen asiointiin.

Tavoitetaso:

- Käyttäjillä on vaihtoehtoisia tapoja sähköiseen asiointiin.

Tietoyhteiskuntakoordinaation päätyttyä asia kuuluu hallitusohjelmassa määritellyn työnjaon mukaisesti valtiovarainministeriön vastuualaan.

1.2.2

Liikennepolitiikka

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Toimiva liikennejärjestelmä edistää hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä varmistamalla toimivat matka- ja kuljetusketjut koko maassa hyödyntäen tehokkaasti kaikkia liikennemuotoja sekä älykkään liikenteen suomia mahdollisuuksia.

Tavoite: Lisätään strategiavalmistelun avoimuutta ja parannetaan laatua.

Tavoitetaso:

- Liikennepoliittisen selonteon taustat ovat valmiina kevään 2011 aikana.
- Strategiaverkkosivut on avattu.

Liikennepoliittisen selonteon taustat valmisteltiin kevään 2011 aikana ministeriön tulevaisuuskatsauksen pohjalta. Liikennepolitiikan tulevaisuuden haasteita tarkasteltiin yhdessä sidosryhmien kanssa kahdessa seminaarissa. Varsinaisesti selonteon valmistelu käynnistyi elokuussa 2011. Selonteon valmistelussa käytettiin apuna kunkin aihealueen asiantuntijoita liikennehallinnosta ja muista ministeriöistä. Selonteon taustaksi tehtiin laaja kysely noin 450 sidosryhmälle. Kansalaisten suoraa palautetta saatiin sosiaalisen median kautta.

Ministeriö on avannut sisäiset strategiasivut ja ministeriön voimassa olevat strategiat löytyvät julkisesta verkkopalvelusta. Lisäksi selonteon viestinnässä on hyödynnetty moderneja viestinnän keinoja, kuten sosiaalista mediaa.

Tavoite: Varmistetaan hyväksytyyn strategian läpivienti Liikenneviraston ja Liikenteen turvallisuusviraston tavoitteisiin ja toimintaan.

Tavoitetaso:

- Tulostavoitemittaristoa on kehitetty.
- Toimialakohtaiset tapaamiset ovat toimiva osa ohjausta.

Liikenneviraston ja liikenteen turvallisuusviraston tulostavoitteistoa on selkeytetty yhdessä virastojen kanssa vastaamaan aiempaa paremmin uusien virastojen toimintaa koko liikennejärjestelmän toimivuudesta vastaavina virastoina. Elinkeinoelämän ja kansalaisten tyytyväisyyttä liikennejärjestelmän toimintaan kuvaavat mittarit on kehitetty ja otettu käyttöön.

Virastojen tulossopimuksia on uudistettu valtionvarainministeriön tulosohjaushankkeessa sekä hallinnonalan oman tulosohjauksen kehittämishankkeessa esille nousseita näkökulmia hyödyntäen. Tavoitteena on ollut, että vaikuttavuustavoitteet ja niitä toimeenpanevat virastojen tavoitteet asetetaan hallitusohjelmasta ja hallituksen strategisesta toimeenpanoasiakirjasta lähtien.

Toimialakohtaisia tapaamisia on järjestetty molempien virastojen kanssa. Tapaamiset on todettu toimiviksi ja molempia osapuolia palveleviksi. Menettelyä on tarkoitus kehittää edelleen.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Julkisen liikenteen toiminta turvaa arjen liikkumisen perusedellytykset kaikkialla Suomessa. Matka- ja kuljetusajat ovat ennakoitavissa ja liikkujat ovat informoituja. Kaupunkiseudulla maankäyttö ja liikenne sovitetaan yhteen ja parannetaan joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä. Maaseudulla ja saaristossa liikkumisen ja kuljetusten peruspalvelut turvataan. Väylien kunto mahdollistaa turvallisen ja päivittäisen liikkumisen sekä tehokkaat kuljetukset.

Tavoite: Tehostetaan kaupunkiseuduilla liikenteen ja maankäytön yhteensovittamista.

Tavoitetaso:

- MAL-sopimuksia on edistetty Helsingin seudulla, Turussa ja Oulussa.
- Liikennejärjestelmätyötä on kehitetty /ELYjen ohjaus ja ohjeistus yhdessä Liikenneviraston kanssa.

Liikenteen ja maankäytön suunnittelun yhteensovittamista on edistetty liikenne- ja viestintäministeriön ja ympäristöministeriön sekä näiden yhteistyötahojen yhteisessä MAALI-foorumissa. MAALI-foorumi antoi ehdotuksensa jatkokehittämistarpeista työnsä päätteeksi vuoden lopussa.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimusten (MAL) valmistelu käynnistyi suurimmilla kaupunkiseuduilla vuonna 2010. Aiesopimusneuvotteluihin ovat osallistuneet valtion puolelta liikenne- ja ministeriö, ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä valtiovarainministeriö. Ministeriöiden lisäksi neuvotteluissa ovat olleet mukana Liikennevirasto sekä asianomaiset ELY-keskukset. Tampereen MAL-aiesopimus allekirjoitettiin maaliskuussa 2011. Aiesopimusneuvottelut jatkuvat Helsingin seudun sekä Oulun ja Turun seutukuntien kanssa. Aiesopimukset on määrä sovittaa yhteen keväällä 2012 valmistuvan liikennepoliittisen selonteon kanssa.

Ministeriön liikennejärjestelmän kehittämisestä vastaavat henkilöt ja Liikenneviraston liikennejärjestelmäosasto tekevät jatkuvaa yhteistyötä liikennejärjestelmätyön kehittämiseksi. Eri liikennemuotojen yhteistyö on hallinnonalan uudistuksen myötä tiivistynyt ja liikennejärjestelmääjattelu selkeästi vahvistunut.

Liikennevirasto tekee kiinteää yhteistyötä ELY-keskusten kanssa ja järjestää säännöllisesti liikennejärjestelmä-tapaamisia. Varsinaista ohjeistusta ei ole katsottu tarpeelliseksi laatia. ELY-keskusten strategisissa tulossopimuksissa on yleensä hyvin esillä liikennejärjestelmä-näkökulma ja myös liikenteen kytkentä maankäytön, asumisen, palvelurakenteen ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten tarkasteluun.

Tavoite: Parannetaan joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn palvelutasoa.

Tavoitetaso:

- Joukkoliikenteessä valtakunnallinen palvelutaso on määritelty joukkoliikennelain edellyttämällä tavalla.
- Liikennejärjestelmä-suunnitelmassa joukkoliikenne, kävely ja pyöräily ovat osa liikennejärjestelmää.
- Toteutetaan joukkoliikenteen kehittämisohjelmaa.
- Huolehditaan joukkoliikenteen lipputuen tehokkaasta käytöstä.
- Kävelyn ja pyöräilyn strategia on valmis ja toimintasuunnitelman ohjaus tehokasta.

Valtakunnallinen joukkoliikenteen palvelutaso määriteltiin ministeriön päätöksellä joulukuussa. Yhdeksän ELY:n alueella määriteltiin palvelutasot vuoden loppuun mennessä. Asiaa koordinoi Liikennevirasto. Kyseessä on jatkuvasta liikennejärjestelmätyöhön yhä kiinteämmin liittyvästä prosessista, jossa palvelutason toteutumista tullaan seuraamaan.

Neljälle suurimmalle kaupunkiseudulle (Helsinki, Tampere, Turku ja Oulu) jaettiin valtionavustusta joukkoliikenteen edistämistöimiin yhteensä noin 10 miljoonaa euroa. Vuosien 2009–2011 tukirahoituksen vaikuttavuuden raportointi tapahtuu vuoden 2013 puolella.

Yhteiskäyttöistä matkalippujärjestelmää ovat kehittäneet edelleen Helsingin seudun liikenne (HSL), VR ja Matkahuolto yhteistyöneuvotteluin. Vuonna 2011 selvitettiin teknisiä haasteita. Loppuvuodesta käynnistettiin Tampereen kaupungin, VR:n ja ministeriön väliset neuvottelut VR:n lipun ja alueen seutulipun saamiseksi yhteiskäyttöiseksi palvelutuotteeksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö pilotoi yhteistyössä Liikenneviraston kanssa joukkoliikennelain käyttöoikeussopimuksen soveltuvuutta ja taloudellisia seuraamuksia Nurmijärvellä ja Tampereen seudulla.

Ministeriö julkaisi 17.3.2011 liikennepolitiikan ensimmäisen *Kävelyn ja pyöräilyn valtakunnallisen strategian*, jonka tavoitteenasettelu oli vuoteen 2020. Strategiassa on neljä päälinjausta. Liikennevirasto laati yhteistyössä linjauksia toteuttavan toimintasuunnitelman, joka julkaistaan alkuvuonna 2012. Toistaiseksi kävelyn ja pyöräilyn asema ei ole tasavertainen liikennejärjestelmätoimien rahoituksessa.

Tavoite: Turvataan liikenneverkkojen päivittäinen liikennöitävyys (hoito, ylläpito) kunto.

Tavoitetaso:

- Huolehditaan liikennöitävyyden turvaamisesta ja kunnosta Liikennevirastoa ohjaamalla.

Liikennevirastolle on asetettu liikenneverkon palvelukykyä ja kuntoa koskevia tavoitteita. Kokonaisuutta on käsitelty myös kunnossapito-toimiala-tapaamisissa. Päivittäinen liikennöitävyys ja kunto ovat kohtuullisella tasolla. Eniten ongelmia ovat aiheuttaneet rautatieliikenteen toimivuus sekä jäänmurron odotusajat kovan talven vuoksi. Tieverkolla eniten tyytymättömyyttä aiheuttavat talvihoidon taso sekä vähäliikenteisen tieverkon kunto myös kesäaikana.

Tavoite: Parannetaan liikenteen häiriöttömyyttä.

Tavoitetaso:

- Toteutetaan ”talvityöryhmän” ehdotukset.

Rautateiden lähiliikenteen aikataulurakennetta on yksinkertaistettu siten, että yksittäisen junan häiriöt eivät vaikuta niin herkästi muihin juniin. Tieliikenteen kelivaroituksiin on panostettu. Jäänmurttoon on varattu lisäresursseja Ruotsista. Merenkulkijoille on alettu antaa tarvittaessa aaltovaroituksia. Liikennejärjestelmän toimintavarmuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota liikennepoliittisen selonteon valmistelussa.

Tavoite: Kehitetään vaikutusarviointia.

Tavoitetaso:

- Viedään vaikutusarviointi osaksi liikennepolitiikan kehittämisohjelmaa.

Väylähankkeiden hankearvioinnin ohjeistus on uudistettu. Uudessa ohjeistuksessa otetaan huomioon mm. rakentamisen aikaiset vaikutukset liikenteelle. Vaikutusarvioinnin kehittämistä jatketaan hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti hankkeiden taloudellisten, työllisyys-, päästö- ja aluepoliittisten vaikutusten osalta. Liikennepoliittisen selonteon valmistelun yhteydessä laaditaan ja testataan kehikkoa liikennepolitiikan yhteiskunnallisten vaikutusten tunnistamiseksi ja arvioimiseksi.

Tavoite: Laaditaan liikennepalvelujen kehittämistä koskevaa lainsäädäntöä ja vaikutetaan EU –lakihankkeisiin.

Tavoitetaso:

- Osallistutaan aktiivisesti EU-lainsäädännön valmisteluun kaikkien kulkumuotojen osalta ja saatetaan unionilainsäädännön velvoitteet kansallisesti voimaan.

Vuoden 2011 aikana komissio on antanut useita merkittäviä aloitteita, joiden osalta ministeriö on aktiivisesti vaikuttanut komissioon jo ehdotuksia valmisteltaessa. Näitä ovat erityisesti liikennepolitiikan valkoinen kirja, ehdotus meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuutta sääntelevän direktiivin muuttamisesta sekä ehdotus TEN-T-politiikan muutokseksi, joka koostuu asetuksesta TEN-T-suuntaviivoiksi sekä asetuksesta Verkkojen Eurooppa –rahoitusvälineestä. Lisäksi työtä on tehty komissiossa valmisteilla olevien hankkeiden osalta. Erityisesti on vaikutettu merenkulun kasvihuonekaasupäästöjä koskevan aloitteen valmisteluun sekä raskaiden ajoneuvojen mittojen ja massojen tyyppihyväksyntää koskevaan ehdotukseen.

Kaikissa Suomen kannalta merkittävimmissä hankkeissa on tehty kattavaa ja suunnitelmallista vaikutustyötä niin komission, neuvoston kuin Euroopan parlamentin suuntaan. Vaikutustyötä on tehty virkamiestasolta ministeritasolle. Pääosin Suomen tavoitteita on edistetty hyvin.

Unionilainsäädännön velvoitteiden voimaansaattaminen on tapahtunut pääsääntöisesti aikarajojen puitteissa, mutta verrattuna kaikkien ministeriöiden kesken liikenne- ja viestintäministeriöllä on suhteellisesti melko paljon viivästyksiä. Tämän voidaan arvioida osittain johtuvan siitä, että liikennesektorilla EU-lainsäädännön osuus on yksi suurimpia verrattuna muihin.

Kaiken kaikkiaan tavoitteeseen on päästy melko hyvin. EU-työn vaikuttavuuden voidaan arvioida kehittyneen vuoden aikana suunnitelmallisesti ja vaikuttavuuden olleen hyvällä tasolla. Erityisesti vuoden jälkimmäisellä puoliskolla ministeriössä on paneuduttu prosessien kehittämiseen ja jalkauttamiseen sekä vaikuttavuuden parantamiseen. Työtä ovat kuitenkin haitanneet useat vuoden aikana tapahtuneet henkilövaihdokset EU-asioita keskeisesti hoitavissa tehtävissä. Lisäksi resurssit EU-vaikuttamistyöhön ja kansalliseen täytäntöönpanoon ovat niukat suhteessa sektorin EU-aloitteiden määrään.

Tavoite: Parannetaan liikenne- ja kuljetuspalveluja tarjoavien yritysten toimintaedellytyksiä.

Tavoitetaso:

- Liikenteen elinkeinopoliittisen ohjelman ja tulevaisuuskatsauksen mukaiset toimet integroidaan osaksi muuta liikennepolitiikan suunnittelua ja lainsäädäntötyötä.

Euroopan unionin tieliikenteen liikennelupasäädöspaketin yhteydessä uudistettiin vuoden 2011 lopulla kaupallisista tavarankuljetuksista annettua lakia sekä joukkoliikennelakia tasapuolisten kilpailunedellytysten edistämiseksi ja harmaan talouden torjumiseksi.

Tavoite: Huolehditaan kansallisen logistiikkastrategian hyväksymisestä.

Tavoitetaso:

- Logistiikkastrategian mukaiset toimet integroidaan osaksi muuta liikennepolitiikan suunnittelua ja lainsäädäntötyötä.

Osana liikennepoliittisen selonteon valmistelua syksyllä 2011 asetettiin ulkopuolisista asiantuntijoista koostunut selvitysmiesryhmä laatimaan hallitusohjelman mukaisesti kokonaisarvio Suomen ulkomaankaupan pullonkaloista ja kehittämistarpeista. Selvitysmiesryhmä tarkastelee työssään Suomen logistisen järjestelmän nykytilaa ja kilpailukykyä kilpailijamaihin nähden sekä laatii ehdotukset Suomen logistisen järjestelmän lähivuosien (2012–2015) ja keskipitkän aikavälin (2016–2022) toimenpiteiksi logistiikan

ongelmakohtien poistamiseksi ja tehokkuuden parantamiseksi. Lisäksi selvitystyössä laaditaan arvio Suomen logistisen aseman ja kilpailukyvyn visioksi vuoden 2030 jälkeen.

Liikennepolitiikan selontekoon liittyen erillisenä tarkasteluna syksyllä 2011 valmistui selvitys Suomen sisävesiliikenteen kehittämispotentiaalista vuosina 2010–2030. Selvityksen mukaan Suomen sisävesiliikenteen kehittämispotentiaalia on pääasiassa Saimaan kanavan ja Vuoksen vesistöalueella. Potentiaalın hyödyntäminen edellyttää ympärivuotiseen liikenteeseen panostamista.

Tavoite: Älykäs liikenne on liikennepolitiikan keskiössä ja sen keinoja hyödynnetään tehokkaasti.

Tavoitetaso:

- Jatketaan kansallisen älyliikennestrategian kärkihankkeiden toteuttamista ja ohjataan ja valvotaan virastojen tulostavoitteiden toteutuminen älyliikenteen toimintaohjelman toteuttamisessa. Älyliikennestrategian päivitys käynnistetty.

Älyliikenne merkitsee liikennepolitiikan uudistamista tieto- ja viestintäpolitiikan keinoin. Valtioneuvoston huhtikuussa 2010 antaman periaatepäätöksen mukaisen älyliikenteen strategian toteuttamisen toimintaohjelmaa on jatkettu. Älyliikenteen neuvottelukunta on jatkanut toimintaansa ja valvonut toimenpideohjelman kärkihankkeiden toteuttamiseksi perustettujen työryhmien toimintaa. Hallinnonalan virastot ovat ottaneet älyliikenteen yhdeksi keskeiseksi tekijäksi toimintansa uudistamisessa.

Älyliikennestrategian päivitys käynnistettiin syksyllä 2011 rinnakkain liikennepoliittisen selonteon kanssa. Päivitys toteutetaan kiinteässä yhteistyössä liikennealan viranomaisten ja yrityssektorin kesken. Tavoitteena on sovittaa saumattomasti yhteen liikennepoliittisten tavoitteiden ja yritysten liiketoimintavoitteiden intressit ja luoda yhteinen tiekartta tavoitteisiin pääsemiseksi. Älyliikennestrategian päivitys valmistuu kesäkuussa 2012.

Liikennepoliittiseen selontekoon tuotettiin osaraportti *Älyliikenne ja innovatiiviset palvelut*, jossa hallitusohjelman tavoitteisiin peilaten räätälöitiin vaikuttavuudeltaan merkitykselliset kokonaisuudet selontekoon liitettäväksi. Virkamiestyöryhmä työsti osaraporttia, ja alan yrityksille järjestettiin erillisiä kuulemistilaisuuksia. Osaraportin sisältö jakaantui teesinomaisiksi linjauksiksi älyliikenteen mahdollisuuksien käyttöönottamiseksi sekä laajemmin innovatiivisten ratkaisujen edistämiseksi osana julkisia hankintoja. On toteutettu älyliikennedirektiivin toimeenpanoa.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Suomi on liikenneturvallisuudeltaan Euroopan viiden parhaan maan joukossa. Tieliikenteen turvallisuus paranee jatkuvasti.

Tavoite: Tehokkaiden toimien toteuttamiseksi tiivistetään yhteistyötä eri hallinnonalojen kesken ja parannetaan liikenneturvallisuuden asemaa liikennejärjestelmätyössä.

Tavoitetaso:

- Valtakunnallisen liikenneturvallisuussuunnitelman pohjalta on valmisteltu ehdotuksia liikennepoliittiseen selontekoon ja tulevan hallituksen toteutettavaksi.
- Liikenneviraston tulosohjauksessa on vankka turvallisuusnäkökulma.
- Tieliikenteen onnettomuustilastointia on kehitetty.

Valtakunnallista tieliikenteen turvallisuussuunnitelmaa laadittiin vuoden 2011 aikana. Suunnitelma on tarkoitus hyväksyä helmikuussa 2012. Suunnitelman sisältöä on hyödynnetty liikennepoliittisen selonteon osatarkasteluissa.

Liikennevirastolle asetettavia turvallisuustavoitteita on pidetty resursseihin nähden vaativina, vaikka tavoitetaso on laskenut viime vuosista. Viraston ohjauksessa tullaan ottamaan huomioon uusi *Tieliikenteen turvallisuussuunnitelma*.

Tieliikenteessä vakavasti loukkaantuneiden määrän seuraamiseksi on käynnissä liikenne-onnettomuuksissa syntyneiden vammojen vakavuutta koskeva hanke (KUUVA), joka valmistuu vuoden 2012 alkupuoliskolla. Tavoitteena on laatia ehdotus ensivaiheessa käyttöönotettavaksi vammojen vakavuusluokitukseksi Suomessa. Lisäksi vuoden 2011 aikana on käynnistetty onnettomuusrekistereiden edustavuus- ja peittävyystutkimus, joka valmistuu 2012 kesällä. Vakavasti loukkaantuneiden määrän seuraamiseksi on tutkittu myös pelastuslaitoksen PRONTO-järjestelmän käyttökelpoisuutta. PRONTO-järjestelmästä saatavaa tieliikenteessä vakavasti loukkaantuneiden määrää voidaan puutteistaan huolimatta hyödyntää yhtenä mittarina turvallisuuskehityksen seurannassa.

Tavoite: Liikenneviraston ja Liikenteen turvallisuusviraston roolit ja vastuut ovat selkeät.

Tavoitetaso:

- Erillisselvitys asiasta on tehty.

Liikenne- ja viestintäministeriö käynnisti yhdessä hallinnonalan virastojen kanssa kesällä 2011 projektin, jonka tehtäväksi annettiin laatia ehdotuksia tehtävien ja roolien selkeyttämiseksi ministeriön, Liikenneviraston ja Liikenteen turvallisuusviraston kesken. Selvitys valmistui joulukuussa 2011.

Selvityksessä ehdotetaan, että Liikenteen turvallisuusvirastolla olisi tieliikenteessä ja meriliikenteessä vastaavanlainen turvallisuuteen liittyvä valvontatehtävä kuin rautatieliikenteessä ja ilmailussa. Tieliikenteessä liikennejärjestelmätasolla Liikenteen turvallisuusviraston tehtävänä olisi siten varmistaa, että liikenneturvallisuuskäsitelmä on otettu huomioon tieliikennettä koskevissa määräyksissä ja toimintaohjeissa. Virasto toteuttaisi tätä pääasiassa valvonnan ja auditointien kautta. Liikennevirasto puolestaan vastaa määräysten toimintaohjeista ja siitä, että turvallisuuskäsitelmät on otettu huomioon ja niitä noudatetaan. Meriliikenteen turvallisuuden varmistamiseen Liikenteen turvallisuusvirastolle ehdotetaan vastaavaa järjestelmätason roolia, jonka määrittely edellyttää kuitenkin yksityiskohtaisempaa jatkoselvitystä.

Liikenteenturvallisuustilastointiin liittyen selvityksessä ehdotetaan Liikenteen turvallisuusvirastolle liikennejärjestelmän turvallisuuden tilannekuvan tuottamisvastuuta.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja virastot ovat hyväksyneet selvityksen ja aloittavat sen mukaisten toimenpiteiden valmistelun vuoden 2012 alusta.

Tavoite: Kehitetään tieliikennelainsäädäntöä ja edistetään ajokorttilainsäädännön täytäntöönpanoa.

Tavoitetaso:

- Ehdotus alkolukkolainsäädännön laajentamiseksi on valmisteltu.
- Ajokorttilainsäädännön täytäntöönpanoa on valmisteltu.
- Liikenteen ohjausta koskevia säädöksiä on selkeytetty.

Alkolukon käyttö tuli pakolliseksi koulu- ja päiväkotikuljetuksissa 1.8.2011 lähtien. Pakollisuus koskee kuntien, kuntayhtymien ja koulujen tilausliikenteenä järjestämiä kuljetuksia, joihin saadaan valtion tai kuntien tukea. Työryhmä on jatkanut säädösvalmistelua alkolukon käytön laajentamiseksi rattijuopumukseen syyllistyneille kuljettajille. Työryhmä antaa mietintönsä helmikuussa 2012. Liikenne- ja viestintäministeriö osallistui myös Liikenteen turvallisuusviraston selvityksen *Alkolukon käyttöönotto ja vaikutukset ammatillisessa kuljetuksissa* valmisteluun. Selvitys julkaistaan helmikuussa 2012.

Ajokorttilaki ja siihen liittyvät asetukset on annettu. Säännökset on osittain (mopopetus, autokoulutoiminta, ajo-oikeusseuraamukset) saatettu voimaan 1.6.2011.

Liikenteen ohjausta koskevien säädösten muutostarpeita on kartoitettu. Valmisteltavan säädöspaketin sisältö ja ajankohta päätetään tällä hallituskaudella mahdollisen tieliikennelain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Tavoite: Uutta turvallisuusteknologiaa (ESC, BAS, AFS) ajoneuvoihin edellyttävät EU-säännökset otetaan Suomessa käyttöön ensimmäisten maiden joukossa EU:n voimaansaattamisaikataulun mahdollistamassa aikataulussa.

Tavoitetaso:

- Osallistutaan EU:n ja ECE:n ajoneuvoja koskevien säännösten laadintaan ja edistään EU-työssä teknologisten turvallisuusratkaisujen (esim. alkolukko) saamista osaksi autojen tyyppihyväksyntää.

Tavoite on pääsääntöisesti toteutunut. On osallistuttu YK:n jarru- ja voimansiirtotyöryhmän (GRRF) työhön ja erityisesti raskaan kaluston jarru- ja ajohallintajärjestelmien vaatimusten kehittämiseen sekä ajoneuvojen YK:n valaisin ja heijastintyöryhmän (GRE) uuden teknologian ajovalojärjestelmien säädöstyöhön.

Lisäksi ministeriö on osallistunut EU:n komitologiakokouksiin, joissa on hyväksytty komission asetukset ajoneuvojen uusiksi turvavaatimuksiksi, jotka koskevat muun muassa raskaan kaluston kaistavahtijärjestelmiä (LDWS) sekä raskaan kaluston hätäjarrujärjestelmiä (AEBS).

Tavoite: Parannetaan moottoripyörien ja mopojen turvallisuutta.

Tavoitetaso:

- Osallistutaan EU:ssa 2- ja 3-pyöräisten ajoneuvojen tyyppihyväksyntädirektiivin uudistamiseen 2- ja 3-pyöräisten yleiseksi EU- turvallisuusasetukseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut aktiivisesti neuvoston käsittelyssä olevan asetusluonnoksen valmisteluun ja tuonut esille ongelmia muun muassa mopojen virityksen eston ja markkinavalvonnan osalta. Säädöstä odotetaan voimaan vuoden 2014 alussa.

Tavoite: Kaikkia kuljetusmuotoja koskevia VAK-määräyksiä on edelleen kehitetty.

Tavoitetaso:

- Kuljetettavia painelaitteita koskeva direktiivi on saatettu voimaan ja VAK:iin liittyvä tarkastuslaitostoiminta on saatettu vastaamaan alaa koskevia kansainvälisiä sopimuksia ja EU-säädöksiä.
- Kansalliset VAK- tie- ja rautatiesäännökset vastaavat vuoden 2011 ADR- ja RID-määräyksiä.

Kuljetettavia painelaitteita koskeva direktiivi ja VAK:iin liittyvä tarkastuslaitostoiminta saatettiin voimaan 15.9.2011 kansallisella lainsäädännöllä.

Vuoden 2011 VAK-tie- ja rautatiekuljetussäännökset tulivat voimaan 1.7.2011.

Tavoite: Huolehditaan älyliikennestrategian kärkihankkeen: autojen hätäviestijärjestelmän käyttöönoton mahdollistamisesta Suomessa.

Tavoitetaso:

- Käynnistetään autojen hätäviestijärjestelmän kansallinen pilotti yhteistyössä EU:n kolmivuotisen esikäyttöönoton pilotoinnin kanssa.

Vuoden alussa käynnistettiin kansallinen autojen hätäviestijärjestelmän pilotti osana EU-hanketta (HeERO), ja järjestelmän ensimmäisten autolaitteprototyyppien testaaminen on toteutettu. Samoin aloitettiin järjestelmän yleiseurooppalaisen toimivuuden testaaminen. Julkisen eCall-palvelun käyttöönottoa edistetään yhtenä älyliikennedirektiivin toimintaohjelman prioriteettihankkeena, ja komissio on käynnistänyt hallinnollisten toimien valmistelun, johon on osallistuttu.

Tavoite: Kaupallisessa rautatie-, lento- ja meriliikenteessä ei tapahdu kuolemiin johtavia onnettomuuksia.

Tavoitetaso:

- Lainsäädäntö mahdollistaa korkean turvallisuustason meri-, lento- ja rautatieliikenteessä. Rautatielaki ja sen nojalla annetut asetukset ja määräykset on saatettu voimaan. (Tavoitetasosta poistettu useampaan kertaan toistettu lause rautatielaista)
- Meriturvallisuusohjelman toteutusta seurataan ja jatketaan toimenpideohjelman mukaisesti.
- Alusturvallisuuslain kokonaisuudistus viedään käytäntöön.

Kaupallisessa lento- ja meriliikenteessä ei sattunut vuoden 2011 aikana kuolemaan joutaneita onnettomuuksia. Rautatieliikenteessä ei myöskään tapahtunut vuoden aikana matkustajakuolemia.

Rautatielaki sekä sen nojalla annetut asetukset ja määräykset saatettiin voimaan keuhälä 2011.

Marraskuussa 2011 Suomessa suoritettiin Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) vapaaehtoinen auditointi, jossa arvioitiin Suomen toimintaa lippu-, ranta- ja satamavaltiona IMO:n yleissopimusten täytäntöönpanon osalta. Auditointi oli Suomelle myönteinen kokemus, ja se auttaa merenkulun hallintoa kehittämään toimintaansa merenkulun turvallisuuden kehittämisessä ja meriympäristön suojelussa. Vuoden aikana saatettiin voimaan myös useita IMO:n merenkulun yleissopimusten muutoksia.

Ministeriö toimi aktiivisesti EU:n Itämeristrategian meriturvallisuutta koskevan prioriteettialue 13:n koordinaattorina yhdessä Tanskan merenkulkuhallinnon kanssa. Vuoden aikana laadittiin prioriteettialueelle tavoitteet ja niiden saavuttamista kuvaavat mittarit. Päätökseen saatiin myös kolme laajaa lippulaivahanketta, mukaan lukien Suomen Rajavartiolaitoksen vetämä Baltic Sea Maritime Functionalities -projekti. Myös Itämeren meriturvallisuusohjelman täytäntöönpano saatettiin päätökseen.

Alusturvallisuuslainsäädännön kokonaisuudistus saatettiin päätökseen ja vietiin käytäntöön Liikenteen turvallisuusviraston määräysten ja käytännön toiminnan tasolla. Laivavarustelainsäädännön kokonaisuudistus tuli voimaan vuoden 2012 alusta.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenevät. Liikenteen terveydelle ja luonnolle aiheuttamat haitat ovat minimoituja.

Tavoite: Vähennetään merenkulun ja lentoliikenteen päästöjä.

Tavoitetaso:

- Osallistutaan ja vaikutetaan aktiivisesti päästöjen vähentämiseen tähtäävän kv-sääntelyn kehittämiseen merenkulussa ja ilmailussa.
- Itämeren alueella vaikutetaan polttoaineiden rikki- ja typpipäästöjen rajoittamiseen sekä pyritään löytämään ratkaisuvaihtoehtoja rajoitusten toteuttamiseksi.
- Varmistetaan EU:n lentoliikenteen päästökaupan toimeenpano.

IMO:ssa hyväksyttiin heinäkuussa 2011 uusien laivojen energiatehokkuutta koskevat pakottavat määräykset. Suomen esityksestä määräykseen sisältyy jäävahvistettuja laivoja koskeva erityissääntely. Lisäksi IMO:ssa hyväksyttiin HELCOM-maiden esitys Itämeren nimeämisestä erityisalueeksi matkustajalaivojen käymäläjätevesien osalta. Suomi toimi tämän projektin vetäjänä HELCOM:issa ja IMO:ssa.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja Liikenteen turvallisuusvirasto osallistuivat seuranta-vuonna aktiivisesti ilmastoneuvotteluihin lento- ja meriliikenteen kansainvälisten päästöjen käsittelyn osalta. Ministeriön edustaja muun muassa toimi Unkarin EU puheenjohta-

juus-kauden aikana ilmastoneuvottelujen EU-koordinaatiossa EU:n lento- ja meriliikenteen päästöjä koskevan työryhmän puheenjohtajana. Hallinnonala osallistui aktiivisesti myös EU:n komission aktiviteetteihin mahdollisen EU-järjestelmän luomiseksi merenkulun kasvihuonekaasupäästöjen rajoittamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja Liikenteen turvallisuusvirasto osallistuivat aktiivisesti myös Helsinki Commission (HELCOM):in toimintaan laivaliikenteen päästöjen vähentämiseksi. Liikenne- ja viestintäministeriön edustaja muun muassa toimi HELCOM:in merenkulkutyöryhmän puheenjohtajana. HELCOM:issa valmisteltiin hakemus IMO:lle Itämeren nimeämiseksi typenoksidipäästöjen valvonta-alueeksi. Suomi toimi tämän projektin vetäjänä ja hakemus saatiin valmiiksi tekniseltä kannalta. Päätös hakemuksen jättämisen ajankohdasta tehdään HELCOM:issa vuoden 2012 aikana.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenteen turvallisuusvirasto osallistuivat myös EU:n rikkidirektiivin käsittelyyn sekä kansallisella että EU-tasolla. Laivapolttoaineen rikkipitoisuutta koskevien uusien IMO-määräysten voimaantuloon liittyviä sopeuttamistoimenpiteitä käsiteltiin liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenteen turvallisuusviraston järjestämässä Itämeren alueen seminaarissa Helsingissä 18.11.2011.

Lentoliikenteen päästökauppalakiin tehtiin seurantavuonna tarvittavat muutokset päästökaupan toimeenpanon varmistamiseksi. Lisäksi joulukuun liikenneneuvostossa käytiin Suomen aloitteesta kriittinen keskustelu lentoliikenteen päästökaupasta ja kolmansista maista.

Seurantavuonna aloitettiin yhteistyössä Liikenteen turvallisuusviraston kanssa valmistelut ICAO:lle toimitettavaksi toimintasuunnitelmaksi lentoliikenteen kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi.

Tavoite: Huolehditaan Itämeripolitiikan toimeenpanosta.

Tavoitetaso:

- Osallistutaan aktiivisesti valtioneuvoston Itämeriselonteon sekä EU:n Itämeristrategian täytäntöönpanoon ja pohjoisen ulottuvuuden liikenne- ja logistiikkakumppanuuden toteuttamiseen.

Ministeriö toimi aktiivisesti EU:n Itämeristrategian meriturvallisuutta koskevan prioriteettialue 13:n koordinaattorina yhdessä Tanskan merenkulkuhallinnon kanssa. Vuoden 2011 aikana laadittiin prioriteettialueelle tavoitteet ja niiden saavuttamista kuvaavat mittarit. Vuoden aikana saatiin myös päätökseen kolme laajaa lippulaivahanketta, mukaan lukien Suomen Rajavaltiolaitoksen vetämä Baltic Sea Maritime Functionalities -projekti. Ministeriö haki vuonna 2011 Euroopan komissiolta rahoitusta PA 13:n koordinaatitointiin. Hakemukseen saatiin loppuvuodesta myöntävä päätös.

Ministeriö osallistui vuoden aikana muun muassa PA 13-ohjausryhmän kokoukseen Tanskassa ja koko Itämeristrategian vuosittaiseen kokoukseen Puolassa. Ministeriö on osallistunut lisäksi aktiivisesti strategian kansallisen ohjausryhmän toimintaan sekä Itämeriselonteon loppuraportointiin eduskunnalle.

Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut aktiivisesti pohjoisen ulottuvuuden liikenne- ja logistiikkakumppanuusyhteistyön kehittämiseen. Kumppanuussihteeristö aloitti toimintansa syyskuussa 2011 Helsingissä, missä isäntäorganisaationa toimii Pohjoismaiden investointipankki NIB. Seuraavassa vaiheessa on tarkoitus sopia kumppanuusmaiden välillä priorisoiduista Pohjoisen ulottuvuuden U:n liikenne- ja logistiikkahankkeista, joista muodostetaan pohjoisen ulottuvuuden alueellinen liikenneverkko (NDPTL Regional Network).

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Liikennejärjestelmän palvelutason ylläpito ja kehittäminen on vaikuttavaa, tehokasta ja pitkällä aikavälillä kestävää. Liikenteen toimialan tuottavuus paranee.

Tavoite: Käytettävissä olevilla resursseilla saadaan aikaan nykyistä parempaa palvelutasoa siirtymällä tuotelähtöisyydestä asiakaslähtöisyyteen sekä edistämällä innovaatioihin ja yhteistyöhön kannustavia toimintatapoja.

Tavoitetaso:

Sitra-projekti on viety tuloksekkaasti läpi:

- Uusi liikenteen ajattelutapa määritelty
- Uusi ajattelutapa käytettävissä liikennepoliittisen selonteon valmistelussa
- Kehittämishjelma osin määritetty, organisointi käynnistetty

Sitran ja ministeriön vedolla usean eri hallinnonalan ja yksityissektorin yhteistyönä valmistui toukokuussa 2011 Liikennerevoluutio-kehitysohjelman ensimmäisenä vaiheena Ajatuskartta. Siinä on kuvattu uudet ajattelu- ja toimintatavat, joita ryhdyttiin heti vieämään osaksi liikennepolitiikan arkipäivää selonteon valmistelun yhteydessä. Kehittämishojelman tulokset tukevat myös pääministeri Kataisen hallitusohjelmaan kirjattuja tavoitteita. Syksyllä 2011 käynnistettiin kahdeksan alueellista kokeilua, jolla kehittämissohjelman mukaisia uusia innovatiivisia ja yhteistyöhön pohjautuvia toimintatapoja testataan käytännössä. Kokeilut valmistuvat keväällä 2012.

Tavoite: Parannetaan infra-alan tuottavuutta.

Tavoitetaso:

- Hankintamenettelyjä on kehitetty siten, että ne edistävät innovaatioita ja uusia menettelytapoja. Tämä on varmistettu Liikennevirastoa ohjaamalla.
- Tuottavuus on määritelty ja mittausta kehitetty.

Hankintamenettelyjen kehittämistä on käsitelty ministeriön ja Liikenneviraston investointitoimialan tapaamisissa. Liikennevirasto ja ELY-keskukset ovat aloittaneet pilotteja (mm. allianssimalli), joilla uudistetaan toimintatapoja ja kehitetään hankintamenettelyjä. Infra-alan tuottavuusmittauksen kehittämisessä ei ole edetty.

Tavoite: Tasapuolisen kilpailun edellytyksiä parannetaan ja liikennemuotojen tasapuolista kohtelua edistetään.

Tavoitetaso:

- Rautateiden henkilöliikenteen kilpailun edellytysten luomisessa edetään työryhmän esitysten, lausuntojen sekä poliittisen päätöksenteon mukaisesti.
- Suomen ja Ruotsin välisen jäänmurtosopimuksen voimaansaatminen on aloitettu.
- Jäänmurron hankintamenettelyjen kehittäminen on varmistettu Liikennevirastoa ohjaamalla.
- Luotsauslainsäädännön uudistuksen täytäntöönpanotoimet on saatettu loppuun.
- On selvitetty luotsaustoiminnan kilpailun avaamisen vaatimia edellytyksiä.
- Suomen ja Ruotsin välisissä taksiliikennettä koskevissa sopimusneuvotteluissa on edistytty.
- Kumotaan Suomen ja Ruotsin välinen rautatieliikennesopimus ja selvitetään tarve muihin sopimusjärjestelyihin.

Liittyen rautateiden henkilöliikenteen kilpailuun tuotettiin tausta-aineistoa muun muassa hallitusohjelmaneuvotteluja varten. Toukokuussa 2011 Liikenteen turvallisuusvirasto myönsi Proxion Oy:lle ja syyskuussa 2011 Ratarahiti Oy:lle turvallisuustodistukset rautatieliikenteen tavarankuljetusten harjoittamista varten. Yritykset jättänevät liikenne- ja viestintäministeriölle vuoden 2012 aikana toimilupahakemukset. Liikenne- ja viestintäministeriö, Liikennevirasto ja Liikenteen turvallisuusvirasto valmistelivat rautatiemarkkinoille.fi-sivuston helpottamaan rautatiemarkkinoille tuloa ja auttamaan siten rautatiealan toimijoita lupaehtojen täyttämässä ja erilaisten lupien saamisessa. Sivusto otettiin

käyttöön syksyllä 2011. Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut syksyllä 2011 hallitusohjelman mukaisesti työryhmän ja selvitysmiehen tekemään kokonaistaloudellista arviota rautateiden henkilöliikenteen kilpailun avaamisesta.

Jäänmurron hankintamenettelyjä on kehitetty vuoden 2011 aikana, ja tätä työtä tullaan jatkamaan.

Valtioneuvosto antoi maaliskuussa 2011 uuden luotsausasetuksen, johon sisällytettiin tarkemmat säännökset niistä muutoksista, jotka luotsauslakiin on vuoden 2010 aikana tehty muun muassa Luotsausliikelaitoksen yhtiöittämisen ja englanninkielisen linjaluotsauksen takia. Lisäksi luotsin ohjaukirjojen, linjaluotsinkirjojen ja erivapauksien myöntämisedellytyksiä yhdenmukaistettiin ja laajennettiin luotsaussimulaattorin käyttömahdollisuutta koulutuksessa ja tutkinnoissa. Englanninkielistä linjaluotsausta koskevat luotsauslain säännökset ja uusi valtioneuvoston asetus tulivat voimaan 1.7.2011.

Luotsausta selvittänyt työryhmä luovutti loppuraporttinsa 1.2.2011. Työryhmä selvityksen mukaan kilpailun avaamiselle ei ole tosiasiallista eikä lainsäädännöllistä estettä, mutta eräät seikat, kuten palvelutason turvaaminen heikon kysynnän alueilla, luotsauksen harjoittajan vahingonkorvausvastuu sekä luotsien koulutus- ja tutkintovaatimusten uudelleen arviointi, tulee huomioida uudistuksista päätettäessä.

Suomen ja Ruotsin välinen taksiliikennesopimus allekirjoitettiin 29.8.2011.

Tavoite: Laaditaan kansallinen mitta- ja massastrategia ja vaikutetaan sen pohjalta EU-tasolla.

Tavoitetaso:

- Strategia on laadittu.
- Raskaan kaluston mittoja ja massoja koskevan strategian edellyttämät säädöstoimet on aloitettu.
- Osallistutaan EU:ssa meneillä olevaan raskaiden ajoneuvojen mitta- ja massamääräysten kehittämiseen ja varmistetaan kansallisen liikkumavaran säilyttäminen erityisesti raskaiden ajoneuvojen mitoissa ja massoissa.
- On laadittu ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen muutokset.

Vuoden 2011 aikana tehtiin erilaisia etenemisvaihtoehtoja sisältävä luonnos strategiasta. Samoin on tehty luonnoksia mahdollisista tulevista säädöstoimista. Suomi on osallistunut aktiivisesti EU-asetuksen valmisteluun ja viimeisimmässä luonnoksissa on Suomen ehdotuksen mukaisesti mahdollisuus kansallisen liikkumavaran säilyttämiseen. Strategiaa ja siihen liittyviä säädöksiä ei kuitenkaan ole voitu laatia loppuun lopullisen EU-asetuksen puuttuessa.

Tavoite: Uudistetaan katsastustoimilupasäännöksiä katsastusalan kilpailun lisäämiseksi.

Tavoitetaso:

- Katsastuslupalaki ja siihen liittyvät alempiasteiset säännökset laadittu.

Hallitusohjelman mukaisesti käynnistettiin vuonna 2011 katsastusta koskevan lainsäädännön selvitystyö. Selvitystyössä tavoitteena on kevääseen 2012 mennessä selvittää tarkemmin aiemmalle eduskunnalle esitetyn lakimuutoksen tiettyjen ehdotusten vaikutuksia katsastusten hintoihin ja saatavuuteen sekä arvioida lähiaikoina katsastusmarkkinoilla mahdollisesti tapahtuneita muutoksia.

Tavoite: Kehitetään rahoitusmalleja ja hinnoittelua.

Tavoitetaso:

- Valmistaudutaan tiemaksua koskevaan päätöksentekoon.

Helsingin seudun ruuhkamaksuselvitys valmistui helmikuussa 2011. Ruuhkamaksu todettiin tehokkaaksi keinoksi saavuttaa Helsingin seudulle asetettuja liikennepoliittisia tavoitteita.

Liikennepoliittisen selonteon yhteydessä on käsitelty väyläinvestointien rahoitusmallien kehittämistä, jatkojalostus jää valtiovarainministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön väliselle työryhmälle.

Tavoite: Liikenteen kansainvälinen yhteistyö on vaikuttavaa ja Suomen tavoitteita edistävää

Tavoitetaso:

- Huolehditaan käytännön yhteistyöstä pohjoisen ulottuvuuden liikenne- ja logistiikkakumppanuuden kehittämiseksi.
- On edistetty Venäjän kanssa tehtyjen liikennealan sopimusten uudistamista.
- Saimaan kanavan toiminnan vakiinnuttaminen.
- VAK-yhteistyön kehittäminen.

Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut aktiivisesti pohjoisen ulottuvuuden liikenne- ja logistiikkakumppanuusyhteistyön kehittämiseen. Kumppanuussihteeristö aloitti toimintansa syyskuussa 2011 Helsingissä, jossa isäntäorganisaationa toimii Pohjoismaiden investointipankki NIB. Seuraavassa vaiheessa on tarkoitus sopia kumppanuusmaiden välillä priorisoiduista Pohjoisen ulottuvuuden liikenne- ja logistiikkahankkeista, joista muodostetaan pohjoisen ulottuvuuden alueellinen liikenneverkko (NDPTL Regional Network).

Suomen ja Venäjän väliset rautatieyhdyshuonekumppanuuksien neuvottelut ovat edistyneet ripeästi vuoden 2011 aikana ja Suomen ja Venäjän valtuuskunnat ovat kokoontuneet tiiviisti. Neuvottelut ovat edenneet hyvin ja monilta osin on saavutettu yhteisymmärrys sopimusekstistä. Tavoitteena on ensin neuvotella niin sanottu pääsopimus, jonka nimi on *Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän Federaation hallituksen välinen sopimus suorasta kansainvälisestä rautatieliikenteestä*. Sen jälkeen olisi tarkoitus aloittaa neuvottelut rautatieraja-sopimuksesta. Liikenneministeriöiden kesken tulisi vielä neuvotella teknisiä kysymyksiä koskevat sopimukset.

Suomen ja Venäjän välisen maantieliikennesopimuksen uudistamisesta on neuvoteltu tiiviisti vuodesta 2009 alkaen. Valtuuskunnat ovat tavanneet useita kertoja ja vaihtaneet sopimusta koskevia tekstiehdotuksia. Suurin osa sopimuksen artikloista hyväksyttiin työryhmätasolla 15.4.2011 ja niitä käsiteltiin 14.9.2011 Helsingissä pidetyssä maantieliikenteen sekakomission kokouksessa. Tekstejä viimeistellään vuoden vaihteeseen mennessä. Tavoitteena on saada sopimus valmiiksi vuoden 2012 aikana.

Suomen ja Venäjän välisen lentoliikennesopimuksen muuttamista koskeva pöytäkirja allekirjoitettiin Moskovassa syyskuussa 2011. Hallituksen esitys pöytäkirjan voimaansaattamiseksi annetaan eduskunnalle maaliskuussa 2012. Venäjä ja EU sopivat marraskuussa 2011 kirjeenvaihdolla periaatteista Siperian ylilentomaksuja koskevan järjestelmän uudistamisesta.

Saimaan kanavan sopimuksen kansallinen hyväksyttämisen prosessi Suomessa ja Venäjällä saatiin loppuvaiheeseen vuoden 2011 aikana. Sopimuksen on tullut voimaan vuoden 2012 alkupuolella. Vuokrasopimus tulee olemaan voimassa 50 vuotta.

VAK-yhteistyötä on tehty EU:n, alan kansainvälisten järjestöjen sekä Venäjänkin kanssa. Suomen erityispiirteet on pyritty huomioimaan. Suomen ja Venäjän VAK-rautatievaltiosopimuksen teksti parafoitiin uudelleen 29.9.2011. Sopimusteksti on ollut lausunnolla sekä Suomessa että Venäjällä.

Tavoite: Kehitetään liikennejärjestelmien toimivuutta rajanaapurien kanssa.

Tavoitetaso:

- Parannetaan rajanylitysten toimivuutta (sujuvoittaminen). Otetaan käyttöön älyliikenteen keinoja ja tehokkaita logistisia ratkaisuja. Kehitetään rautateiden tavaraliikenteen sähköisiä järjestelmiä.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Venäjän liikenneministeriön välillä allekirjoitettiin syyskuussa 2011 aiopöytäkirja yhteistyöstä älyliikenteen ja informaatioteknologian kehittämiseksi liikennesektorilla. Konkreettisina prioriteettihankkeina on aloitettu Helsinki-Pietari-älyliikennekäytävän kehittäminen, selvitys Venäjän ja Suomen välisestä tavaravirroista vuosina 2020 ja 2030 sekä logistiikan tietojärjestelmien viranomaisyhteyksien kehittäminen. Lisäksi Suomen ja Venäjän rautateiden tavaraliikenteen sähköisten järjestelmien kehittäminen eteni vuonna 2011 vaiheeseen, jossa päästiin paperittomiin kuljetuksiin tyhjävaunujen osalta. Yhteistyöhankkeiden on tarkoitus valmistua vuoden 2012 loppuun mennessä.

1.2.3

Tutkimus

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Ilmastonmuutoksen aiheuttamat seuraukset toimintaympäristössä tunnetaan ja niihin osataan varautua.

Tavoite: Tuetaan tutkimuksen keinoin ilmastonmuutokseen sopeutumista toimien laajalaisesti yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa.

Tavoitetaso:

- Osallistutaan ilmastonmuutoksen tutkimusohjelma ISTO:n rahoitukseen sekä ohjausryhmätyöskentelyyn.
- Osallistutaan sektoritutkimuksen neuvottelukunnan ilmastonmuutosta koskevaan tutkimukseen sekä neuvottelukunnan Kestävän kehityksen jaoston työhön.

Liikenne- ja viestintäministeriö rahoitti kertomusvuonna kahta ilmastonmuutoksen hillintään liittyvää, sektoritutkimuksen neuvottelukunnan kestävän kehityksen jaoston käynnistämää tutkimushanketta: SYKE:n hanke *Ilmastonmuutoksen hillintä kestävän kuluksen avulla: ruokaan, asumiseen ja liikenteeseen liittyvien ohjauskeinojen arviointi* ja VTT:n hanke *Ilmastonmuutoksen hillinnän toimenpiteiden vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointi liikennesektorilla* (ILARI). Lisäksi rahoitettiin yhtä sopeutumiseen liittyvää hanketta (SETUKLIM). ISTO-tutkimusohjelma päättyi vuonna 2010.

Tavoite: Sovelletaan tutkimuksessa saatuja uusimpia tietoja palveluiden kehittämisessä ja hyödynnetään tehokkaasti Ilmatieteen laitoksen asiantuntemusta.

Tavoitetaso: Osallistutaan Ilmatieteen laitoksen hankkeiden rahoitukseen ja ohjausryhmiin / Hankkeita mm.:

- Flood Forecasting -hanke ja Tulvariskien hallinnan koordinaatioryhmä
- Satelliittitoiminnan kehittäminen
- Luonnonkatastrofien varoitusjärjestelmä
- Pienhiukkasten terveysuhkat
- Ilmastokeskuksen kehittäminen
- ICOS päämajan perustaminen Suomeen

Hankkeet ovat edenneet suunnitelmien ja Suomen tavoitteiden mukaisesti. Flood Forecasting- hankkeen tuloksena on mallinnettu uudenlaisen informaatiojärjestelmän kehittämistä ja demonstroitu vesistöjen hydrologiseen seurantaan ja tilan ennustamiseen. Projektin tulokset ovat parantaneet Ilmatieteen laitoksen operatiivisia ennusteita. Tulvariskien hallinnan koordinaatioryhmässä on osallistuttu merkittävien tulvariskialueiden nimeämiseen ja kuulemisen koordinoitiin. LUOVA- hankkeessa toteutettu kehitystyö ja

toimenpiteet ovat parantaneet tiedonsiirtoon ja –jakamiseen liittyvien järjestelmien toimintavarmuutta operatiivisen 24/7 viranomaistoiminnan mukaiseksi. Kehittämistoimenpiteiden avulla voidaan aloittaa operatiivinen käyttö kaikkien toimijoiden osalta. Uusi vastaanottoantenni on valmistunut Sodankylään, ja satelliittipalvelukeskus on voinut laajentua. Mahdollisuuksia maksullisen datan vastaanoton laajentamiseen on selvitetty yhdessä Puolustusvoimien kanssa. Pienhiukkasten terveysuhkat -projektin 2. vaihe on käynnistynyt. Ilmastokeskus on perustettu Ilmatieteen laitokseen. Useat maat ovat tukeneet Suomea päämajana (Letter of Intent). Integrated Carbon Observation System (ICOS) sääntöesitys on valmis.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Kehitetään liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista ja asiantuntemusta sekä tuotetaan tietoa lainsäädännön ja poliittisen päätöksenteon pohjaksi.

Tavoite: T&K -toiminta tukee keskeisten liikenne- ja viestintäpolitiikan osa-alueiden valmistelua ja päätöksentekoa.

Tavoitetaso:

- Toteutetuilla T&K -hankkeilla on vaikutusta liikenne- ja viestintäpolitiikkaa koskevien hallitusohjelman ja muiden strategisten toimenpiteiden ja poliittisen päätöksenteon pohjana ja julkiset tutkimustulokset ovat yleisesti hyödynnettävissä.
- Suoritetaan vaikutusarviointi ministeriön sisäisenä itse-arviointina.
- Ministeriö edistää toimialan T&K -toiminnan kansainvälistämistä EU-tutkimuksessa / Tutkimuksen 7. puiteohjelman toimenpiteet ja 8. puiteohjelman suunnittelutyö.

Hallinnonalan T&K -toiminnalla on merkittävä vaikutus liikennepolitiikan linjauksiin, esimerkiksi liikenteen ympäristöohjelmien tavoitteen asetanta, joka perustuu pitkälti T&K -tuloksiin. Viestinnän T&K -toiminnassa on keskitytty viestintäpoliittista päätöksentekoa ja lainsäädännön valmistelua palveleviin hankkeisiin, teknologiaan ja ajankohtais selvityksiin sekä strategista suunnittelua tukeviin hankkeisiin kuten laajakaistan kehittämissuunnitelman ja sadan megan palvelujen markkinointihankkeeseen. Tuloksia on hyödynnetty nopean laajakaistan saavuttamisessa kattavasti. Ministeriön T&K -toiminnan tulokset ovat pääsääntöisesti julkisia. Tutkimuksen tulokset on julkaistu julkaisusarjoissa ja niistä on viestitty mm. seminaareissa ja workshoppeissa. Koontijulkaisu ministeriön vuoden 2010 T&K -toiminnasta on laadittu. Loppuvuodesta käynnistettiin lisäksi useita selvitysmiestöitä liikennepoliittisen selonteon valmistelun tueksi.

Ministeriön sisäinen T&K -toiminnan vaikutusarviointi on siirretty vuoteen 2012 resurssipulan vuoksi.

EU:n tutkimuksen 7. puiteohjelman vuoden 2012 liikenneteeman työohjelmaan on saatu sisällytettyä suomalaisia hakijoita kiinnostavia strategisesti tärkeitä aiheita ja tarkennuksia. Vuoden 2012 liikenneteeman työohjelman, liikenteen strategisen teknologiasuunnitelman sekä tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan strategisen viitekehysten valmisteluun ja kommentointiin on osallistuttu. Vuoden 2012 liikenneohjelman työohjelma ja strateginen teknologiasuunnitelma valmistuneet ja niissä on huomioitu Suomen kannat. Hakijoita on tuettu viestinnällä ja neuvonnalla. Lisäksi on osallistuttu Horizon 2020 -puiteohjelman konsultaatioon EU20 -jaoston kautta.

1.2.4

Ministeriön yhteiset

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Hallinnonala tukee toiminnallaan ilmastomuutoksen hillintää sekä sopeutumista ilmastomuutokseen.

Tavoite: Edistetään vähäpäästöistä alus- ja ajoneuvoteknologiaa sekä henkilöautokantaa uudistetaan.

Tavoitetaso:

- Kehitetään yhteistyössä Liikenteen turvallisuusviraston kanssa informaatio-ohjausta ihmisten autovalintoihin vaikuttamiseksi.
- Kehitetään alusten ympäristöinvestointitukiohjelmaa.
- Seurataan ja arvioidaan autoveron ja ajoneuvoveron vaikutuksia.
- Otetaan autojen energiamerkinnät käyttöön.
- Vaikutetaan autovalintoihin mm. Motivan vaikutuksella.
- Osallistutaan EU:n henkilöautojen ja pakettiautojen CO₂-päästöjen vähennystä koskevien toimenpanoa ja käytännön toteutusta koskevien säädösten valmisteluun.

Henkilöautojen energiamerkki on vuodesta 2009 alkaen ollut tulostettavissa mille tahansa uudelle myynnissä olevalle henkilöautomerkillle tai mallille Liikenteen turvallisuusviraston EkoAKE-sivuilta (www.trafi.fi/ekoake). Vuodesta 2011 alkaen energiamerkin on voinut tulostaa myös käytetylle autolle. Liikennesektorilla on kehitetty muutakin kuluttajien autovalintoihin vaikuttavaa informaatio-ohjausta toisaalta osana Liikenteen turvallisuusviraston, toisaalta Motivan internetpalveluja.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja Liikenteen turvallisuusvirasto seuraavat säännöllisesti auto- ja ajoneuvoverouudistuksen vaikutuksia Suomen autokantaan ja kasvihuonekaasupäästöihin. Arvioinnin tulokset on raportoitu vuosittain osana liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan ilmastopoliittisen ohjelman (ILPO) seurantaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö osallistui henkilö- ja pakettiautojen CO₂-päästöjä koskevien asetusten valmistelutyöhön EU-tasolla ja koordinoi asian käsittelyä kansallisella tasolla. Liikenteen turvallisuusvirasto puolestaan vastaa hiilidioksidipäästötietojen tallentamisesta ja raportoinnin käytännön menettelyiden valmistelusta EU:ssa.

Tavoite: Liikenteen energiatehokkuutta parannetaan.

Tavoitetaso:

- Kehitetään liikenteen energiatehokkuussopimustoimintaa vuoden 2011 aikana. Jollei sopimukseen liittyvien yritysten (tai ajoneuvojen) määrä nouse, sopimustoiminnasta luovutaan vuonna 2012 ja tilalle otetaan lainsäädäntöön tms. liittyvät keinot.

Tavaraliikenteen energiatehokkuussopimustoimintaa on vuosina 2010 ja 2011 kehitetty kiinteässä yhteistyössä Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry:n kanssa. Vuonna 2011 valmistui sopimuksen uusi seurantajärjestelmä, joka mahdollistaa myös suurten yritysten energiatehokkuustietojen nopean tallentamisen järjestelmään. Sopimuksen ja uuden seurantajärjestelmän markkinointi aloitettiin syksyllä 2011. Sopimukseen on tämän jälkeen liittynyt noin 50 uutta yritystä.

Tavoite: Kaupunkiseutujen henkilöliikenteen kasvu ohjataan ympäristön kannalta edullisempiin kulkumuotoihin.

Tavoitetaso:

- Toteutetaan joukkoliikenteen kehittämisohjelmaa. Valmistellaan yhteistyössä Liikenneviraston kanssa toimenpideohjelma kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi ja ohjataan sen toteuttamista.
- Kehitetään älyliikenteen tarjoamia ratkaisuja ja liikkumisen ohjaustoimintaa ihmisten liikkumisvalintoihin vaikuttamiseksi. Yhteen sovitetaan liikenteen ja maankäytön suunnitteluratkaisuja suurilla kaupunkiseuduilla (sekä ELYjen kautta muualla Suomessa).

Liikkumisen ohjaus –toiminta organisoitiin Suomessa valtakunnan tasolla vuonna 2010. Liikenne- ja viestintäministeriö osoitti päävastuun toiminnasta tulostavoitteen muodossa Liikennevirastolle, joka puolestaan ostaa suurimman osan työstä alihankintana Motiva

Oy:ltä. Liikkumisen ohjaus –toimintaa seututasolla tuettiin vuosina 2010–2011 toteutulla Liikenneviraston ja liikenne- ja viestintäministeriön yhteisellä hankekokonaisuudella. Liikkumisen ohjaus –toimintaa käynnisteltiin osana tätä kokonaisuutta mm. pääkaupunkiseudulla, Turussa ja Tampereella. Vuoden 2011 lopulla toteutettiin uusi hankehaku ja valmisteltiin asetusmuutosta, joka mahdollistaa eri seutujen liikkumisen ohjaustoiminnan tukemisen valtionavulla.

Tavoite: Tietoyhteiskunta- ja viestintäpolitiikalla tuetaan Suomen ilmastotavoitteiden toteutumista.

Tavoitetaso:

- Valmistellaan yhteistyöohjelma alan toimijoiden kanssa viestintäteknologian hyödyntämisestä ilmastotalkoissa.

Ilmastotavoitteiden saavuttamista voidaan edistää vihreän ICT:n avulla (Green by ICT). Tällaiset toimet ovat usein poikkihallinnollisia. Erilaisia keinoja tullaan kartoittamaan ministeriöiden älystrategiatyön yhteydessä. tieto- ja viestintäteknologian omaa energiatehokkuutta (Green of ICT) voidaan parantaa mm. viestintäverkossa ja konesaleissa. Viestintävirasto on kartoittanut viestintäverkkojen energiatehokkuutta. Mahdollisia toimenpiteitä ryhdytään kartoittamaan yhdessä alan kanssa.

Tavoite: Liikenteen taloudellisista ohjauskeinoista päätetään vuonna 2012.

Tavoitetaso:

- Valmistaudutaan vuoden 2012 päätöksentekoon mm. erilaisten ruuhka- ja tienkäytömaksuselvitysten kautta.

Selvitykset ruuhkamaksusta ovat valmistuneet. Valtakunnallisesta tiemaksusta tarvitaan lisätietoa ennen päätöksentekoa. Tienkäyttömaksujen käyttöönottoa Suomessa selvittävä työryhmä on asetettu helmikuussa 2012. Työryhmä toimii vuosina 2012–2013.

Tavoite: Ilmastonmuutokseen sopeudutaan.

Tavoitetaso:

- Valmistaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia ennakoivaan tutkimukseen. Huolehditaan siitä, että Liikennevirasto ottaa asian huomioon omassa toiminnassaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö rahoitti seurantavuonna Ilmatieteen laitoksen niin sanottua SETUKLIM-tutkimusta, jossa päivitetään ja täydennetään Suomea koskevia ilmastonmuutoskenaarioita viimeisimpään tieteelliseen ymmärrykseen perustuvien ilmastomallitulosten mukaisiksi. Samalla tuotetaan entistä kattavampaa tietoa siitä, mihin muutoksiin ilmastossa joudutaan väistämättä sopeutumaan, missä on epävarmuutta ja mihin voidaan varautua riskinhallinnan keinoin.

Liikennehallinnossa on tehty esiselvitykset eri liikennemuotojen sopeutumisesta ilmastonmuutokseen (tieliikenne 2007 ja 2009, raideliikenne 2008 ja merenkulku 2009). Jatkotutkimuksia on valmistunut muun muassa ERA-NET ROAD –ohjelman puitteissa. Tiedon saatavuutta poikkeavista sääolosuhteista on kehitetty. Erilaisia riskikartoituksia (rautateiden liikenteenohjausjärjestelmät ja virransyöttö, merenpinnan kohoamisen vaikutukset tieverkkoon, tulvariskiselvitykset) on tehty. Uusin tieto sisällytetään väylänpidon toimintalinjoihin ja ohjeisiin, kun niitä uudistetaan.

Tavoite: Edistetään ilmastoyhteistyön tieto- ja viestintäteknikan palveluiden ja ratkaisujen käyttöä.

Tavoitetaso:

- Laaditaan sidosryhmäyhteistyössä vihreä ICT -toimenpideohjelma.
- Toteutetaan ILPO -ohjelmaa (vrt. yllä olevat kohdat).
- Toteutetaan älyliikenteen toimintaohjelmaa.

ILPO-ohjelman toteuttamisesta ks. kohta 1.2.3 edellä. Älyliikenteen toimintaohjelman toteuttamista on jatkettu vuonna 2011.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Huolehditaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen liittyvien tehtävien toteuttamisesta.

Tavoite: Parannetaan viestintäinfrastruktuurin toimintavarmuutta.

Tavoitetaso:

- Järjestetään yhdessä puolustusvoimien ja alan kanssa Tieto2011-harjoitus.
- Arvioidaan etuoikeustoiminteen ulottaminen matkaviestinverkkoihin.
- Arvioidaan viestinnän varautumislain tarve.

Kertomusvuoden syksyllä järjestettiin yhdessä puolustusvoimien kanssa TIETO 2011 harjoitus, jossa testattiin tietoturvan ja viestintäalan kriisivalmiutta.

Etuoikeustoiminteen ulottaminen matkaviestinverkkoihin on todettu liikenne- ja viestintäministeriön selvityksissä tarpeelliseksi. Tavoite toteutuu viestintälainsäädännön kokoaivan tietoyhteiskuntakaaren valmistelun yhteydessä. Samalla poistetaan hätätilakytkenä ja etuoikeustoiminteen kiinteistä puhelinverkoista.

Uusi valmiuslaki vahvistettiin joulukuussa 2011 ja tulee voimaan 1.3.2012. Laissa säädetään erikseen sähköisten tieto- ja viestintäjärjestelmien toimivuuden turvaamisesta.

Tavoite: Liikenne- ja kuljetusalan varautumista kehitetään.

Tavoitetaso:

- Ehdotus liikenne- ja kuljetusalan valmiuslaiksi on valmis vuoden loppuun mennessä.

Viranomaisten vastuita on suunniteltu liikennehallinnon virastouudistuksen ja uuden, 1.3.2012 voimaantulevan valmiuslain johdosta. Kuljetus- ja logistiikkasektorin toimintatavan uudistaminen on käynnistetty.

Tavoite: Tuetaan ministeriön osastojen toimintaa tietoliikenteen ja tietojärjestelmien sekä kuljetusten ja liikenteen häiriötilannevarmuuden ja toiminnan jatkuvuuden kehittämässä sekä tuetaan hälytysjärjestelmien toimivuutta.

Tavoitetaso:

- Järjestetään harjoituksia, laaditaan suunnitelmia ja valmistellaan toimintaa häiriötilanteiden varalta yhteistyössä ministeriön osastojen ja puolustusvoimien sekä muiden yhteistoimintaviranomaisten ja elinkeinoelämän kanssa.

Vuoden aikana toteutettiin suunnitelmien mukaan poikkeusoloihin liittyvän kuljetuslogistiikan, polttonesteen säännöstelyvalmiuden sekä ajoneuvojen varaamisen ja kohdentamisen varautumistehtäviä. Loppuvuoden aikana valmistauduttiin organisatorisiin järjestelyihin, joilla tehostetaan ministeriön strategista ohjausta ja täsmennetään liikennevirastojen operatiivista valmisteluvastuuta.

Hallitus antoi 16.12.2010 periaatepäätöksen yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta. Asiakirjalla korvattiin aiempi YETTS-asiakirja. Vuoden 2011 aikana on ministeriön ja hallinnon alan varautumista kehitetty uuden strategian periaatteiden mukaisesti. Syksyllä 2011 järjestettiin yhteistyössä puolustusvoimien ja Huoltovarmuusorganisaation kanssa viikon mittainen kertausharjoitusperusteinen valmiusharjoitus, johon osallistui kaikkiaan lähes 350 tietoliikenne- ja tietojärjestelmäalan ammattilaista eri puolilta Suomea. Myös muihin kansallisiin ja kansainvälisiin harjoituksiin on osallistuttu resurssien puitteissa.

1.2.5 *Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus*

31.01.40. Eräät valtioavut

Liikenne- ja viestintäministeriö myönsi 782 000 euroa valtionapua liikenne- ja viestintäalan museoiden ja yhteisöjen sekä Suomen Ilmailuliitto ry:n toiminnan tukemiseen. Avustuksilla on edistetty tuettavien yhteisöjen koulutus- ja tiedotustoimintaa, ministeriön toimialojen kehittämishankkeiden läpivientiä sekä tietoyhteiskunnan palveluiden turvallista käyttöä ja itsesääntelyä. Tuella edistetään myös kansalaisten viestintävalmiuksia kanavoimalla tukea lasten ja nuorten viestintäleireille ja kansalaisjärjestöille verkkoviestinnän sisällön valvontaan ja siihen liittyvään tiedotukseen. Ilmailuliitto ry:n osalta tukea on myönnetty myös viranomaistehtävissä avustamisessa aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

31.10.34 Valtionavustus länsimetron suunnitteluun

Länsimetron suunnittelu on edennyt suunniteltua hitaammin, johtuen siitä, että suunnittelua tehdään aiottua lähempänä toteutusta. Suunnittelun kustannuksista on annettu valtionavustusta toteutuneiden kustannusten perusteella 2,8 miljoonaa euroa.

31.10.41 Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon

Liikenne- ja viestintäministeriö myönsi vuonna 2011 valtionavustusta Seinäjoen Rengonharjun lentoasemalle yhteensä 2,55 miljoonaa euroa ja Mikkelin lentoasemalle yhteensä 0,150 miljoonaa. Seinäjoen lentoasemalle osoitetusta avustuksesta 1,7 miljoonaa euroa kohdistui turvallisuusvaatimuksista aiheutuneisiin uuden kunnossapitohallin ja siihen liittyvän rullaustien rakennustöihin. Mikkelin lentoasemalle myönnetty avustus kohdistui pääosin lentoaseman ylläpitokustannuksiin, joilla pystyttiin tukemaan lentoaseman palvelutason pitämistä mahdollisimman hyvänä sekä lentoturvallisuus- ja ilmailumääräysten mukaisena.

31.30.42 Valtionavustus koulutuksesta

Vuonna 2011 myönnettiin VR-Yhtymä Oy:lle 841 000 euroa valtionavustusta rautatieliikenteen ammattikoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Korvausta maksettiin teoriaopetuksesta.

31.30.51 Luotsauksen hintatuki

Vuonna 2011 myönnettiin Luotsausliikelaitokselle Saimaan kanavan luotsaukseen 4,2 miljoonaa euroa hintatukea. Hintatuen johdosta Saimaan liikenne maksaa luotsausmaksuja suhteessa kuljetettavaan määrään nähden yhtä paljon kuin meriliikenne. Luotsausmatkat ovat Saimaan alueella huomattavasti pidemmät kuin meriliikenteessä. Yleisesti luotsausmaksun ja Saimaan luotsausmaksun välistä erotusta korvataan liikelaitokselle siten, että se on enintään Saimaan alueen (ml. kanava) alijäämän suuruinen.

31.30.63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen

Vuoden 2011 talousarviossa joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen varattiin kaikkiaan 64,7 miljoonaa euroa. Ministeriö osti vuonna 2011 VR-Yhtymä Oy:ltä HSL-alueen ulkopuolista lähijunaliikennettä 10,0 miljoonalla eurolla. Ostojen tarkoituksena on ollut mahdollistaa korkeampi palvelutaso, kuin mihin lipputulot antavat mahdollisuuden.

Alueellisen joukkoliikenteen tukemiseen ja kehittämiseen tarkoitettu määräraha 40,8 miljoonaa euroa osoitettiin vuoden 2011 alussa alueellisille ELY-keskuksille.

Maaseudun matkustustarpeita palvellaan pyrkimällä säilyttämään julkisen liikenteen runkoreitit kuntakeskuksesta maakunta- ja seutukeskuksiin siellä, missä liikenteelle on selvä asiakaslähtöinen kysyntä. Nykyisiä tilausliikennepohjaisia koulukuljetuksia avataan myös mahdollisuuksien mukaan kaikille asiakasryhmille avoimiksi. Niillä alueilla joissa säännöllistä joukkoliikennettä ei voida tarjota, ja hiljaisen kysynnän aikoina runkoliikennettä täydennetään kutsuohjatulla joukkoliikenteellä ja palveluliikenteellä. Peruspalvelutasoista liikennettä ei ole pystytty tarjoamaan kaikkialla.

Suomen valtio asetti vuonna 2007 julkisen palvelun veloitteen Helsinki–Savonlinna ja Helsinki–Varkaus -reittien säännölliselle lentoliikenteelle 30.9.2010 saakka. Uusi sopimus 1.10.2010 alkaen sisälsi kaksi päivittäistä lentovuoroa molempiin kaupunkeihin. Ministeriön kustannusosuus oli 1,2 miljoonaa euroa vuonna 2011.

Neljälle suurimmalle kaupunkiseudulle (Helsinki, Tampere, Turku ja Oulu) jaettiin valtionavustusta joukkoliikenteen edistämistoimiin yhteensä noin 13,0 miljoonaa euroa, josta Helsingin seudulle 11,4 miljoonaa euroa, Tampereen seudulle 0,8 miljoonaa euroa, Turun seudulle 0,8 miljoonaa euroa ja Oulun seudulle 0,08 miljoonaa euroa. Vuosien 2009–2011 tukirahoituksen vaikuttavuuden raportointi tapahtuu vuoden 2013 puolella.

31.30.65 Junien kaukoliikenteen osto

Junien kaukoliikenteen oston käyttöön käytettiin 33,4 miljoonaa euroa. Liikenne- ja viestintäministeriön ja VR-Yhtymä Oy:n ostosopimuksen sopimuskausi junien kaukoliikenteen ja alueellisen henkilöliikenteen päättyi vuoden 2011 lopussa. Vuonna 2011 kaukoliikenteen ja alueellisen henkilöliikenteen ostosopimuksella ostettiin edelleen yli 6 miljoonaa junakilometriä. Kauko- ja alueellisen junaliikenteen ostosumma oli 33,5 miljoonaa euroa (sis. alv 9 %). Kiskobussiliikenteen alijäämä oli 9,8 miljoonaa euroa (alv 9 %), sähkömoottorijunien 9,6 miljoonaa euroa ja veturijunaliikenteen (ei sisällä Rovaniemi–Kemijärvi-liikennettä) 17,4 miljoonaa euroa eli yhteensä 36,9 miljoonaa euroa. Marraskuussa 2011 tahot allekirjoittivat kauko- ja alueellisen junaliikenteen ostoista uuden sopimuksen, jossa sovittiin ostoliikenteen yhteyksistä ja vuorotarjonnasta vuosille 2012–2015.

31.40.42 Sanomalehdistön tuki

Lehdistötukea käytettiin 450 000 euroa. Tuki on suunnattu ruotsin, saamen ja romanin kielillä sekä viittomakielellä julkaistuille sanomalehdille ja verkkojulkaisuille sekä ruotsinkieliselle uutispalvelulle.

31.40.44 Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radio-ohjelmien lähettämiseen ulkomaille

Yleisradio Oy:lle myönnettiin 1 350 000 euroa avustusta julkisen palvelun ulkomaille suuntautuvien televisio- ja radiolähetysten turvaamiseen.

1.3 Toiminnallinen tehokkuus

1.3.1 Toiminnan tuottavuus

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:
Hallinnonalan toiminnan tuottavuutta parannetaan.

Tavoite: Ministeriön tuottavuus kehittyi myönteisesti.

Tavoitetaso:

- Kartoitetaan ja tarvittaessa päivitetään ministeriön tuottavuuslaskennan piirissä olevat suoritteet.
- Työn tuottavuus paranee vuodessa 1 % ja kokonaistuottavuus 2 %.

Tuottavuuslaskennan piirissä olevia suoritteita ei kartoitettu, koska valtionhallinnossa käynnistyi kertomusvuonna eräitä kehittämishankkeita, joiden piirissä kartoitettaneen tuottavuutta ja sen mittaamista sekä näiden kehittämistä.

Työn tuottavuuden ennustetaan heikkenevän vuonna 2011 verraten vuoteen 2010. Suoritetuotantoa oli edellisvuotta vähemmän. Kokonaistuottavuuden arvioidaan sen sijaan parantuvan (+ 1 %), sillä resurssistrategian vuoksi menoja saatiin karsittua. Lopulliset tuottavuustiedot lasketaan sitten, kun Tilastokeskus toimittaa deflaattorit (touko–kesäkuussa).

Toiminnalliset tulostavoitteet:

Ministeriön toimialan ohjaus edistää yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden toteutumista.

Tavoite: Hallinnonalan virastojen ja laitosten tulosohjausta kehitetään yhteistyössä.

Tavoitetaso:

- Vakiinnutetaan ministeriön verkostojen: hallinnonalan virkamiesjohtoryhmä, virastokohtaiset ohjausryhmät ja niiden valmisteluryhmät, toimialakohtaiset yhteistyöryhmät, ministeriön tulosohjausverkosto toiminta.
- Vakiinnutetaan vuonna 2010 perustettujen yhteistyöryhmien toiminta.

Liikenteen ja viestinnän hallinnonalan konserniajattelun vahvistamiseksi ja strategisen suunnittelun tueksi asetettujen verkostojen ja ryhmien toimintaa on vakiinnutettu. Yhteistyön ja yhteisten toimintatapojen kehittämistä on jatkettu.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti toukokuussa 2011 työryhmän hallinnonalan tulosohjauksen kehittämiseksi. Katsottiin, että tulosohjaus ei tue riittävästi strategian ohjausta: koettiin, että vaikuttavuustavoitteiden ja toiminnallisten tulostavoitteiden välillä on heikko yhteys, tehtäviä ei ole priorisoitu riittävästi ja toimijoiden roolit eivät ole selkeät suhteessa toisiinsa. Työryhmän väliraportti valmistui joulukuussa 2011. Vuoden 2011 aikana tulosohjausprosesseja uudistettiin seuraavasti: TTS –prosessi toteutettiin uuden ajattelun mukaisesti top-down –periaatteella eli vyöryttämällä hallitusohjelman tavoitteet hallinnonalan eri toimijoiden tavoitteiksi. Kirjallisesta TTS –palautteen antamisesta luovuttiin siirtämällä asia virastojen ohjausryhmissä läpikäytäväksi. Myös virastojen tulosopimuksia uudistettiin. Hankkeen suosituksia ja toimenpide-ehdotuksia kytkettiin välittömästi tulosten valmistuttua toiminnan ja talouden suunnitteluprosesseihin.

Työryhmätyöskentely jatkuu vuoden 2012 loppuun seuraavien tulosohjausprosessien läpikäynnillä: kehitetään johtamissopimusten sisältöä ja painotuksia, luodaan visio- ja toiminta-ajatus -ketju koko hallinnonalalle, selkiytetään tuloksellisuuden osa-alueita ja toimijoiden rooleja ja kevennetään raportointia ottamalla arvioinnit käyttöön. Hanke linkittyy tiiviisti osaksi valtiokonsernin käynnissä olevia tulosohjauksen kehittämishankkeita.

Tavoite: LVM:n omistajaohjauksessa olevien valtion yhtiöiden ohjausta kehitetään.

Tavoitetaso:

- Laaditaan valtion yhtiöille omistajastrategiat.

Ministeriön omistajaohjauksessa oli kertomusvuoden lopussa kaksi valtion kokonaan omistamaa osakeyhtiötä, Finavia Oyj ja Finnipilot Pilotage Oy. Finavia Oyj:n omistajastrategia annettiin maaliskuussa 2011. Finnipilot Pilotage Oy:n omistajastrategia annettaneen vuoden 2012 alkupuolella.

Tavoite: Toimeenpannaan hallitusti sovittujen operatiivisten tehtävien siirto ministeriön liikennepolitiikan osastolta virastoihin.

Tavoitetaso:

- Tulosohjauksella siirrettävät tehtävät on siirretty virastoihin vuoden 2011 loppuun mennessä. Lainsäädäntömuutosta edellyttävissä tehtävissä tarvittavat säädösmuutokset on valmisteltu. Siirtymävaiheessa varmistetaan tiedon ja osaamisen siirtymisen siten, ettei muutos näy negatiivisesti kolmansille osapuolille.

Tulosohjauksella siirrettäviä tehtäviä on siirretty virastoille. Siirtämättä olevien operatiivisten tehtävien osalta edetään kevään 2012 aikana yhdessä virastojen kanssa. Lainsäädäntömuutosta edellyttävien operatiivisten tehtävien siirto on osittain toimeenpantu, ja loppujen siirtoa valmistellaan. Ajoneuvolain ja katsastuslain norminsiirtoa koskeva lakihanke on päätetty ministeriössä priorisoida keväällä 2012. Vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyviä Liikenteen turvallisuusvirastolle lainsäädännön muutoksella siirrettäviä tehtäviä tarkastellaan vuonna 2012 ministeriön ja Liikenteen turvallisuusviraston yhteistyönä. Joukkoliikennetehtävien osalta tarkoituksena on, että tehtävät siirtyvät ministeriöstä Liikennevirastoon vuoden 2013 alusta alkaen. Tarvittavat lainsäädäntömuutokset valmistellaan vuoden 2012 aikana.

Jo siirrettyjen tehtävien osalta on tiedossa, että siirrot olisivat voineet toteutua hallitummin. Tähän on kiinnitetty sekä virastoissa että ministeriössä huomiota. Tiedon ja osaamisen hallittu siirtyminen otetaan jatkovalmistelussa ja toteutuksessa painokkaammin huomioon.

Tavoite: Hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuutta ja toiminnallista tuloksellisuutta uhkaavat riskit on kartoitettu ja keskeiset riskit on hallittu osana ohjauksen ja toiminnan ja talouden suunnitteluprosesseja.

Tavoitetaso:

- Vuoden 2011 syksyllä hallitusohjelman valmistuttua laaditaan TTS-prosessin yhteydessä riskiarviointi hallitusohjelmassa liikennettä ja viestintää koskevien toimenpiteiden toteutumista uhkaavista riskeistä. Riskit hallintatoimenpiteineen kirjataan TTS:ään ja niitä seurataan vuosittain. Hallinnonalan riskienhallinnan kehittämään asetetaan riskienhallintaryhmä.

Ministeriön riskienarviointi toteutettiin osana TTS-prosessia, jossa arvioitiin yhteiskunnallisen vaikuttavuuteen ja toiminnan tuloksellisuuteen liittyvät riskit sekä määriteltiin hallintakeinot ja vastuutahot. Arvioidut riskit muodostavat ministeriön riskirekisterin. Hallinnonalan riskienhallinnan kehittämistä varten ei asetettu riskienhallintaryhmää vuonna 2011. Sen sijaan hallinnonalan riskienhallinnan kehittämistä tarkastellaan osana käynnissä olevaa hallinnonalan ja valtion tulosohjauksen kehittämistä.

Tavoite: Hallinnonalan virastot ja laitokset evaluoidaan ulkopuolisen arvioitsijan toimesta.

Tavoitetaso:

- Liikenneviraston evaluointi on käynnistynyt.

Liikenneviraston evaluointi on päätetty käynnistää vasta syksyllä 2012. Evaluointi on siirretty muun muassa liikennepoliittisen selonteon valmistelun vuoksi.

Toiminnalliset tulostavoitteet:

Tukiprosessit tukevat ministeriön ydintoimintaa laadukkaasti ja tehokkaasti.

Tavoite: Ministeriön prosessien tilaa ja toimivuutta arvioidaan säännöllisesti.

Tavoitetaso:

- Kehitetään vuosittain toteutettavaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kyselyä niin, että kyselyn perusteella voidaan laatia kokonaisarvio prosessin toimivuudesta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kyselyä ei toteutettu ministeriön organisaatiouudistuksen vuoksi. Kysely toteutetaan vuonna 2012.

Tavoite: Hyödynnetään sähköisiä tietojärjestelmiä täysimääräisesti. Tietojärjestelmien käyttöönoton yhteydessä arvioidaan myös totuttujen toimintamallien ja työskentelytapojen tehokkuus ja viedään läpi tarvittavat uudistukset.

Tavoitetaso:

- Kehitetään johdon tietojärjestelmää (Jotate) vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä (Palkeet).
- Otetaan käyttöön valtion konsernihallinnon tietojärjestelmiä, (mm. TILHA) sovitun aikataulun mukaisesti.
- Hankintojen kehittämisryhmä arvioi tarpeen hankintoihin liittyvien vastuiden uudelleen määrittelylle sekä laatii ministeriölle hankintaohjeen.
- Otetaan käyttöön valtioneuvoston yhteinen kulunvalvontajärjestelmä.
- Uudet viestintäratkaisut (pikaviestintä, verkkokokoukset ja videoneuvottelut, läsnäolotiedon hallinta jne.) otetaan käyttöön tarkoituksenmukaisessa laajuudessa.
- IT-peruspalvelut toteutuvat ministeriössä vähintään sopimusten edellyttämällä laatu- tasolla ja SLA-mittareiden mukaisesti.
- MAHTIn ja EUTORIn käyttö on vakiinnutettu: 1) MAHTIn versiopäivitys on toteutettu ja uusien toiminnallisuuksien koulutus ja ohjeistus on tehty, 2) Koko ministeriön AMS valmis, 3) Sähköisen pysyvässäilytyksen lupahakemus on vireillä, 4) HAREn vanhemman aineiston siirto on tehty. 5) Valmistellaan SDL Trados – käännösmuistityökalun ohjelmistopäivitystä. Kehitetään MultiTerm – termipankkia.

Talousraportointia kehitettiin ottamalla käyttöön sähköinen johdon raportointi keväällä 2011.

Tilha on otettu käyttöön. Järjestelmän hyödynnettävyys on toistaiseksi ollut vähäistä. Tilhan laajentamista palveluiden hankintaan arvioidaan myöhemmin. Senaattikiinteistöjen kehittämä Optimaze.net -järjestelmä otettiin käyttöön. Valtioneuvoston yhteinen kulunvalvontajärjestelmä on otettu käyttöön.

Uusien viestintäratkaisujen käyttöönottoa on valmisteltu otettavaksi käyttöön keväällä 2012. IT-peruspalvelutaso on sopimusten edellyttämällä tasolla.

Hankintojen kehittämistyöryhmän työtä on jatkettu vuoden 2012 puolelle johtuen keväällä 2012 toteutettavista yleisen osaston uudelleenorganisointitoimista. Uusi järjestely toteutetaan synkronisoidusti taloussäännön uusimisen yhteydessä.

MAHTI ja EUTORI 3-versio ovat ministeriössä käytössä. Järjestelmäkoulutuksia jatketaan ja ohjeistusta päivitetään tarpeen mukaan. MAHTIn uuden version päivitys on siirtynyt maaliskuussa 2012 tehtäväksi. Koko ministeriön arkistonmuodostussuunnitelma on MAHTI-käyttöä varten valmis, mutta sitä päivitetään jatkuvasti organisatoristen muutosten ja muiden tarpeiden mukaisesti. Sähköinen pysyvässäilytyksen lupahakemus ei ole vielä vireillä virallisesti. Kansallisarkiston kanssa on aloitettu yhteistyö asian edistämiseksi.

si. HAREn vanhempaa aineistoa ei vielä ole siirretty Kansallisarkistoon, vaan siirto tapahtuu vuoden 2012 puolella.

Tietokoneavusteiseen kääntämiseen tarvittava SDL Trados –ohjelmisto päivitettiin Studio 2011 -versioon marraskuussa 2011. Samalla päivitettiin ohjelmiston kanssa yhteensopi-va MultiTerm-termipankki.

Tavoite: Ministeriön johdon kansainvälinen ohjelma tukee hallitusohjelmassa asetettujen liikenne- ja viestintäpoliittisten tavoitteiden saavuttamista kansainvälisellä tasolla.

Tavoitetaso:

- Ministeriön johdon kansainvälisen ohjelman tehokkaalla ja laadukkaalla toimeenpanolla edistetään hallitusohjelmassa asetettujen liikenne- ja viestintäpoliittisten tavoitteiden saavuttamista kansainvälisellä tasolla.

Eduskuntavaaleista johtuen ministeriön johdon kansainvälinen kanssakäyminen oli keväällä 2011 jonkin verran normaalia vähäisempää. EU:n ulkopuolista maista Kiina ja Intia olivat kertomusvuonna erityisiä painopistemaita. Kiinan liikenneministeri ja Intian teknologia- ja viestintäministeri vierailivat Suomessa. Viranomaisyhteistyön kehittämisen lisäksi molemmilla vierailuilla pyrittiin edistämään myös suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä Kiinassa ja Intiassa. Suomen ja Venäjän ministereiden kahdenvälinen kanssakäyminen oli kertomusvuonna tavanomaisen vilkasta. Suomen liikenneministeri tapasi kertomusvuonna myös Iso-Britannian sekä Pohjoismaiden ja Baltian maiden kollegansa. Suomen viestintäministeri vieraili Ranskassa ja tapasi kertomusvuoden aikana myös kollegansa Tanskasta, Iso-Britanniasta ja Virosta.

Yksittäisistä asiakysymyksistä kertomusvuonna painottuivat erityisesti kansainväliset tietoturva-asiat. Liikenne- ja viestintäministeriö ja Finpro järjestivät Helsingissä syksyllä 2011 suomalaista tietoturvaosaamista esitelleen kansainvälisen korkeantason tietoturvaseminaarin, johon oli kutsuttu suomalaisten alan toimijoiden lisäksi ministeri- ja yritys-edustajia muun muassa Intiasta, Persianlahden maista ja Etelä-Afrikasta. Kansainvälisiä tietoturvakysymyksiä käsiteltiin myös muun muassa viestintäministerin sekä hänen intialaisen ja ranskalaisen kollegansa tapaamisissa.

Tavoite: Ministeriön uusitut toimitilat ovat edustavat ja toimivat, ja ne on toteutettu kustannustehokkaasti.

Tavoitetaso:

- Toteutetaan muutto Yliopistonkadun tiloista Espä 16 tiloihin.

Ministeriön muutto ja sijoittautuminen yhtenäistiloihin Eteläesplanadi 16–18 toteutettiin loppukesästä 2011. Ministeriön uusiin toimitiloihin liittyvät järjestelyt toteutettiin hallituksen toimitilastrategian sekä valtion toimitilaneuvottelukunnan ja ministeriöiden toimitilatyöryhmän asettamien kehitystavoitteiden mukaisesti. Ministeriö jatkaa hallinnonalansa toimitilajärjestelyjen koordinoitua sekä omien toimitilojensa kehittämistä osana meneillään olevaa keskushallinnon uudistamistyötä.

Ministeriön muuttobudjettiin oli varattu 600 000 euroa, mutta toteuma oli 790 000 euroa. Hankintoja tehtiin suunniteltua enemmän ministeriön tilojen toiminnallisuuden parantamiseksi. Muuttoon liittyviä tavaratoimituksia siirtyi myös vuodelle 2012.

Toiminnalliset tulostavoitteet:

Lisätään ministeriön viestinnän ja sidosryhmätoiminnan avoimuutta, vuorovaikutteisuutta ja ennakoitua.

Tavoite: Jatketaan viestintästrategian ja viestinnän linjausten toimeenpanoa.

Tavoitetaso:

- Ministeriön viestinnän prosessit toimivat hyväksytyjen linjausten mukaisesti. Ministeriö toimii entistä avoimemmin ja ennakoivammin.

Viestinnän kehittämishankkeet edistyivät suunnitellusti. Hallitusohjelma ja uudet ministerit antoivat hyvää selkänöjää avoimuuden lisäämiselle.

Tavoite: Ministeriön viestintä tukee sisäisen viestinnän keinoin työilmapiirin ja yhteisöllisyyden vahvistamista.

Tavoitetaso:

- Jatketaan Liiveri-intranetin kehittämistä entistä enemmän sisäisen yhteisömedian suuntaan. Tuetaan ministeriön muuton onnistumista viestinnän keinoin.

Liiveriä kehitettiin edelleen ja henkilöstön vuorovaikutusmahdollisuuksia lisättiin. Ministeriön toimintastrategiatyön ja organisaatiouudistuksen valmistelua tuettiin aktiivisella viestinnällä. Ministeriön muutosta viestittiin aktiivisesti.

Tavoite: Lisätään tiedotus- ja taustatilaisuuksien määrää.

Tavoitetaso:

- Ministeriö järjestää noin 15 tiedotus- ja taustatilaisuutta vuonna 2011.

Tiedotus- ja taustatilaisuuksia järjestettiin 21 vuonna 2011.

Tavoite: Hyödynnetään sosiaalisen median palveluja entistä aktiivisemmin painopistealueiden viestinnässä yhteistyössä osastojen valmistelijoiden kanssa.

Tavoitetaso:

- Ministeriö on aktivoitunut esimerkiksi Facebookin käytössä ja henkilöstö tuntee sosiaalisen median mahdollisuudet ja ministeriön luodut sosiaalisen median menettelytavat aiempaa paremmin.

Ministeriö asetti 10.3.2011 laajan sosiaalisen median työryhmän valmistelemaan aktiivisempaa sosiaalisen median palvelujen käyttöä. Johtoryhmä hyväksyi työryhmän esittämät sosiaalisen median toiminnan roolit ja vastuun jaon 16.6.2011. Ministeriö avasi omat profiilit kahteen sosiaalisen median palveluun, Facebookiin ja Twitteriin 7.9.2011. Facebookia hyödynnettiin aktiivisesti esimerkiksi liikennepoliittisen selonteon viestinnässä. Henkilöstölle järjestettiin koulutustilaisuus sosiaalisesta mediasta.

Tavoite: Vahvistetaan henkilöstön viestintävalmiuksia.

Tavoitetaso:

- Jatketaan vuonna 2010 käynnistynyttä viestintäkoulutushanketta.

Viestintäkoulutusta jatkettiin suunnitellusti. Kaikki suunnitellut koulutukset eivät toteutuneet vähäisen osallistumisaktiivisuuden vuoksi.

Tavoite: Edistetään julkisen tiedon saatavuutta ja asiakirjajulkisuutta ministeriön verkkopalvelun kautta.

Tavoitetaso:

- Jatketaan hallinto- ja kehityspalveluiden kanssa kehittämishanketta, jonka tavoitteena on keskitettyjen tietovarantojen kattava käyttö ja julkaisu- ja tietojärjestelmien yhteensopivuus.

Kehittämishanke hallinto- ja kehityspalveluiden kanssa edistyi hyvin. Mahti-Hare-Lvm.fi-integraatio edistyi suunnitellusti.

Tavoite: Valmistellaan ministeriön 120-vuotis-juhlavuoden (v. 2012) viettoa ja valmistellaan ministeriön tarina yhteistyössä osastojen kanssa.

Tavoitetaso:

- Ministeriöllä on vuoden loppuun mennessä suunnitelma juhlavuoden vietosta ja ministeriön tarinan kirjoittaminen (v. 1992–2011) on edennyt niin, että se on julkaistavissa viimeistään syyskuussa 2012.

Ministeriön juhlavuosityöryhmä toimi aktiivisesti. Ministeriön tarinan valmistelu eteni aikataulussa. Juhlavuoden tuotteita ja tapahtumia suunniteltiin työryhmässä.

1.3.2 Toiminnan taloudellisuus

Vuoden 2009 lopulla asetettu ministeriön resurssistrategiaryhmä arvioi resurssistrategiassa määriteltyjen säästötoimenpiteiden toteutuneen tietyiltä osin hyvin vuosina 2010–2011. Strategiaa päivitettiin loppuvuodesta. Ministeriön resurssistrategian noudattamiseen kiinnitetään huomiota myös jatkossa ja sen ajantasaisuudesta huolehditaan.

Ministeriön toimintamenomäärärahasta ja muista ministeriön käytössä olleista kulutusmenomäärärahoista rahoitetun toiminnan kustannukset olivat 22,2 miljoonaa euroa. Lisäystä edelliseen vuoteen oli 1,2 miljoonaa euroa, mikä johtui muiden toimintamenojen, vuokrien sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan sisältyvän joukkoliikenteen tutkimuksen kasvusta.

Kustannukset jakautuivat osastoittain seuraavasti: liikennepolitiikan osasto 9,6 miljoonaa euroa (43 %), viestintäpolitiikan osasto 3,1 miljoonaa euroa (14 %) ja tukitoiminnot (johto, yleinen osasto, ministeriön viestintä ja yhteiset) 9,5 miljoonaa euroa (43 %). Kustannusten jakautuminen osastoittain pysyi lähes samana edelliseen vuoteen verrattuna. Liikennepolitiikan osaston kustannuksiin sisältyi kertomusvuonna Saimaan kanavan hoitokunta (17.2.2012 alkaen Saimaan kanavavaltuutetun toimisto) 0,3 miljoonaa euroa. Tukitoimintojen kustannukset kohdistettiin henkilötyövuosien suhteessa substanssiosastoille. Tämän jälkeen liikennepolitiikan osaston kustannukset olivat 16,4 miljoonaa euroa ja viestintäpolitiikan osaston 5,7 miljoonaa euroa.

Ns. varsinaisista toimintamenoista rahoitetut palkat olivat 11,1 miljoonaa euroa, joka on samalla tasolla kuin vuonna 2010. Edellisen vuoden palkkoihin kuitenkin sisältyi vuoteen 2009 kohdistuvia takautuvasti maksettuja palkkoja 0,4 miljoonaa euroa. Saimaan kanavan hoitokunta aiheutti lisäystä henkilöstökustannuksiin 0,2 miljoonaa euroa. Palkat eivät sisällä EU:n kansallisten asiantuntijoiden palkkoja. Valtiovarainministeriön pääluokkaan budjetoidusta määrärahasta EU:n kansallisten asiantuntijoiden palkkamenoihin ministeriön saama osuus ei riittänyt kattamaan kaikkia asiantuntijoiden kertomusvuoden palkkamenoja ja ministeriö joutui käyttämään niihin toimintamenomäärärahaa 148 290 euroa. Vuokrat lisääntyivät 0,1 miljoonaa euroa ja muut kulut 0,7 miljoonaa euroa. Ministeriön muutto takaisin Eteläesplanadi 16:n toimitiloihin aiheutti lisäystä muihin kuluihin. Tutkimus- ja kehittämistoimintaan käytettiin 4,6 miljoonaa euroa. Tästä joukkoliikenteen valtakunnallisiin tutkimus-, suunnittelu- ja kehittämishankkeisiin käytettiin 1,4 miljoonaa euroa, joka on 0,6 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2010.

Seuraavassa taulukossa on esitetty ministeriön osastokohtaiset kustannukset vuosina 2011, 2010 ja 2009.

Taulukko 2: Osastokohtaiset kustannukset vuonna 2011, 2010 ja 2009 (1 000 euroa)

	Liikennepolitiikan osasto ²			Viestintäpolitiikan osasto			Yleinen osasto			Ministeriön viestintä			Johto (kansliapäällikön yksikkö)			Yhteiset ³			Yhteensä			
	2011	2010	2009	2011	2010	2009	2011	2010	2009	2011	2010	2009	2011	2010	2009	2011	2010	2009	2011	2010	2009	
Osastojen/yksiköiden htv:t ⁴	72	72	73	28	29	29	55	55	56	9	9	9	3	3	3				167	168	170	
Varsinaiset toimintamenot																						
- palkat ⁵	4 974	4 921	5 066	2 021	2 102	1 977	3 147	3 146	2 542	585	599	608	330	327	298			-26	11 057	11 095	10 465	
- vuokrat	424	361	391	175	167	186	346	423	288	54	72	41	67	92	42	872	705	856	1 938	1 820	1 804	
- muut toimintamenot	778	686	884	264	246	311	2 602	1 954	1 998	323	302	382	155	232	242	-63	-68	-33	4 059	3 352	3 784	
- neuvottelu- ja toimikunnat	8	6	12																8	6	12	
Tietoyhteiskunta				136	174	150														136	174	150
Tutkimus ja kehittäminen ⁶	3 264	2 908	4 025	504	520	559	683	636	557	100	94	194							4 551	4 158	5 335	
Valtion televisio- ja radiorahasto																						
- maksetut menot				124	159	141														124	159	141
- siirto rahastosta				-124	-159	-141														-124	-159	-141
Liikenneviraston toimintamenomomentti	74	73	175																	74	73	175
Ilmatieteen laitoksen toimintamenomomentti							225	150	119											225	150	119
Yleissivistävän koulutuksen kehittämisen -momentti (tietoyhteiskunta)					60	100															60	100
Lomapalkkavelan muutos ⁷	74	22	150	-21	31	64	33	39	115	13	17	36	4	10	10					103	119	375
Poistot käyttöomaisuudesta			1			1	30	34	38			1		1	1					30	35	42
Yhteensä	9 596	8 977	10 704	3 079	3 300	3 348	7 066	6 382	5 657	1 075	1 084	1 262	556	662	593	809	637	797	22 181	21 042	22 361	
Osuus tukitoimintojen kustannuksista	6 844	6 248	5 947	2 662	2 517	2 362														9 506	8 765	8 309
Yhteensä	16 440	15 225	16 651	5 741	5 817	5 710														22 181	21 042	22 361

²Liikennepolitiikan osastoon sisältyy vuonna 2011 Saimaan kanavan hoitokunta (17.2.2012 alkaen Saimaan kanavavaltuuden toimisto), jonka htv:t ovat 5, palkat 235 766 euroa, vuokrat 8 290 euroa ja muut toimintamenot 29 446 euroa, yhteensä 273 502 euroa.

³ Yhteiset sisältävät yhteisten tilojen vuokran, työterveyshuollon kustannusten palautuksen ja irtaimen omaisuuden myynnin. Vuoden 2010 luvussa on vuosien 2008 ja 2009 työterveyshuollon palautus ja vuonna 2009 eläkemaksun palautus.

⁴ Henkilötyövuosiluvut sisältävät ministeriön toimintamenorahoituksen lisäksi Liikenneviraston ja Ilmatieteen laitoksen toimintamenomenteilta rahoitetut henkilötyövuodet.

⁵ Valtioneuvoston yhteisen palkkausjärjestelmän kariutumisen vuoksi vuoteen 2009 kohdistuvia palkkoja on maksettu vuonna 2010 yhteensä noin 350 000 euroa,

⁶ Tutkimus ja kehittäminen sisältää myös joukkoliikenteen tutkimusrahat.

⁷ Osastokohtaisissa kustannuksissa esitetään myös lomapalkkavelan muutos sivukuluneen ja vertailuvuosien luvut on päivitetty vastaavasti.

1.3.3

Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Ministeriön maksullisen toiminnan tuotot muodostuivat valtion maksuperustelain nojalla säädetyn liikenne- ja viestintäministeriön maksullisista suoritteista annetussa asetuksessa (1074/2009) hinnoitelluista julkisoikeudellisista suoritteista ja erillislakien mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista. Maksuperustelain mukaisten julkisoikeudellisiin suoritteiden tuotoista suurin osa kertyi ajoneuvojen mittoja ja massoja koskevista poikkeusluvista. Tuotot erillislakien mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista muodostuivat televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) mukaisista ohjelmistolupien hakemusmaksuista ja viestintämarkkinalain (393/2003) mukaisista toimilupien hakemusmaksuista sekä postitoimilain (415/2011) mukaisista hakemusmaksuista. Maksuperustelain mukaisista muista suoritteista ei kertynyt tuottoja.

Tuotot olivat yhteensä 135 170 euroa ja ne vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 157 502 euroa. Maksuperustelain mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden tuottojen väheneminen johtui ajoneuvojen mittoja ja massoja koskevien poikkeuslupien määrän vähentymisestä edelliseen vuoteen verrattuna. Näiden poikkeuslupien myöntäminen päättyi vuoden 2011 lopussa.

Erillislakien mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden tuottojen väheneminen johtui televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaisten hakemusmaksujen vähentymisestä. Hakemuksia televisio- ja radiotoiminnan ohjelmistoluvan saamiseksi jätettiin vuonna 2011 merkittävästi vähemmän kuin edellisenä vuonna. Ohjelmistolupien hakemusmaksuista kertyi tuottoja 51 000 euroa. Viestintämarkkinalain mukaisista verkkotoimiluvan hakemusmaksuista tuottoja kertyi 3 000 euroa. Postitoimilain mukaisia hakemusmaksuja oli yksi ja siitä kertyi tuottoa 1 000 euroa.

Maksullisen toiminnan tuotot (euroa)	2009	2010	2011
Maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet	46 240	126 830	81 170
Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	917	842	-
Erillislakien mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet	15 000	165 000	54 000
Yhteensä	62 157	292 672	135 170

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmia ei laadittu, koska kaikkien maksullisen toiminnan osa-alueiden tuotot jäivät alle 100 000 euroa. Maksullisen toiminnalle ei ollut asetettu tavoitetta.

Maksuperustelain mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden tuotot tulevat vähentymään entisestään vuonna 2012 edellä mainitun poikkeuslupien myöntämisen päättymisen vuoksi. Lisäksi osa maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista on siirretty ministeriöstä Liikenteen turvallisuusvirastoon 1.1.2012 alkaen.

1.3.4

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja saatiin toisilta valtion virastoilta ja laitoksilta sekä EU:ta yhteensä 105 876 euroa. Tuotot vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna lähes 88 000 euroa. Tämä johtuu sektoritutkimuksen neuvottelukunnan alue- ja yhdyskuntarakenteet ja infrastruktuurit ohjelman muiden rahoittajien osuuksien vähenemistä. EU:lta saadut yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat tuottoja EU:n osarahoittamista tutkimus- ja kehittämishankkeista. Myös EU:lta saadut tuotot vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot (euroa, ilman arvonlisäveroa)			
	2009	2010	2011
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot EU:lta	53 782	23 393	31 438
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta	26 250	187 474	74 438
Muut yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot	12 840	-	-
Yhteensä	92 872	210 867	105 876

Liikenne- ja viestintäministeriö toimi sektoritutkimuksen neuvottelukunnan alue- ja yhdyskuntarakenteet ja infrastruktuurit jaoston vetäjänä ja vastasi jaoston keskustelufoorumien ja tutkimushankkeiden hankehallinnosta. Toiminnan tuotot olivat 79 325 euroa ja kustannukset 152 283 euroa. Hanke toteutettiin vuosina 2010 ja 2011. Hankkeesta rahoitettiin neljä tutkimushanketta ja yhteenvetoraportti Monta monikeskuksisuutta. Monikeskuksisuuden monet todellisuudet on sateenvarjohanke, jossa luodaan kokonaiskuvaa monikeskuksisuudesta ja sen suhteesta suomalaiseen alue- ja kaupunkirakentamiseen ja sen kehittämistarpeisiin. Keskusjärjestelmä 2.0 – avaimia aluerakenteen hahmottamiseen taas pohjustaa keskus- ja palveluverkkoluokituksen uusimista. Seutukaupungit aluerakenteessa ja sektoripolitiikassa –hanke tarkastelee suurten kaupunkien ja maaseudun välimaastoon sijoittuvien pienten kaupunkien ja seutukuntien keskusten kehittämistarpeita ja mahdollisuuksia koko maan aluerakenteessa. Neljäs hanke Yritystoiminnan sijoittuminen ja työpaikkakeskittymien muodostuminen monikeskuksisessa aluerakenteessa on empiirinen tutkimus yritysten ja palvelujen sijoittumiseen vaikuttavista tekijöistä nyt ja tulevaisuudessa.

Älykkään liikenteen tavoiteohjelma sisältää EU-hankkeet iCar Support, EasyWay VIKING, 2Deside ja EU CIP eCall HeEro sekä Älyliikenteen Eurooppakongressin ITS Europe 2014 valmistelun. Hankkeiden tavoitteena on edistää älyliikenteen direktiivin mukaisten yhteentoimivien älyliikenteen palvelujen toteuttamista. Ministeriö osallistuu EU:n kolmivuotiseen 2011–2013 HeEro hankkeeseen autojen automaattisen hätäviestijärjestelmän eCall käyttöönottamiseksi. Kansallinen HeEro hanke rahoitetaan yhteisrahoitteisesti konsortion kansallisten jäsenten liikenne- ja viestintäministeriön, sisäasiainministeriön, Häätäkeskuslaitoksen, Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Ramboll:n kesken ja lisäksi saadaan EU-rahoitusta. Älykkään liikenteen tavoiteohjelman tuotot olivat 27 655 euroa ja kustannukset 379 154 euroa.

Ministeriö toimii aktiivisesti EU:n Itämeristrategian meriturvallisuutta koskevan prioriteettialue 13:n koordinaattorina yhdessä Tanskan merenkulkuhallinnon kanssa. Vuoden aikana laadittiin prioriteettialueelle tavoitteet ja niiden saavuttamista kuvaavat mittarit. Päätökseen saatiin myös kolme laajaa lippulaivahanketta, ml. Rajavartiolaitoksen vetämä Baltic Sea Maritime Functionalities -projekti. Ministeriö laati yhdessä Tanskan merenkulkuhallinnon kanssa rahoitushakemuksen koordinoitavien varten Euroopan komissiolle. Hankkeen kustannukset olivat 52 037 euroa ja siihen saatiin EU:lta rahoitusta 3 783 euroa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaan sisältyvät sektoritutkimuksen neuvottelukunnan alue- ja yhdyskuntarakenteet ja infrastruktuurit –ohjelman, Älykkään liikenteen tavoiteohjelman ja EU:n Itämeristrategian tuotot ja kustannukset. Laskelmassa ei ole esitetty vertailutietona vuoden 2009 tietoja, koska vuoden 2009 tilinpäätökseen ei laadittu laskelmaa toiminnan tuottojen jäädessä alle 100 000 euroa

Ministeriön yhteisrahoitteiselle toiminnalle ei ollut asetettu kustannusvastaavuustavoitetta.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (laskelma omarahoitusosuudesta)

	2011 toteutuma	2010 toteutuma ⁸
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot		
Muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	79 325	187 474
<u>EU:lta saatu rahoitus</u>	31 438	10 900
Tuotot yhteensä	110 763	198 374
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset		
Henkilöstökustannukset	64 461	8 776
Vuokrat	3 299	576
Palvelujen ostot	376 298	289 979
<u>Muut erilliskustannukset</u>	4 767	
Erilliskustannukset yhteensä	448 826	299 330
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannus- osuus		
<u>Muut yhteiskustannukset</u>	134 648	89 799
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	134 648	89 799
Kokonaiskustannukset yhteensä	583 474	389 130
Omarahoitusosuus (Tuotot – Kustannukset)	-472 711	-190 755
Omarahoitusosuus, %	81,0	51,0

1.4 Tuotokset ja laadunhallinta

1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

	2009	2010	2011
Hallituksen esitykset	32	25	27
Asetukset	27	33	29
EU-asiat	84	90	48
Maksuasetukset	8	4	3
Toimiluvat ja muut lupapäätökset	84	306	156
Sopimukset	22	6	11
Tukipäätökset	44	52	44
Eduskuntakyselyt	146	165	93
Julkaisut (sisältää tutkimusjulkaisut)	58	42	35
Lehdistötiedotteet	264	218	171
Lehdistö- ja sidosryhmätilaisuudet	37	30	21

Hallituksen esitysten ja asetusten määrä ei oleellisesti muuttunut eduskuntavaaleista huolimatta. Sen sijaan eduskuntakyselyiden määrä laske hieman yli 40 prosenttia edellisvuodesta. Toimilupien ja muiden lupapäätösten määrä laske lähes puoleen. Maksupestelain mukaisten julkisoikeudellisten eräiden liikenteen poikkeuslupien määrä väheni edellisvuodesta. Viestinnän erillislakien perusteella annettavien lupien ja päätösten määrä vaihtelee vuosittain riippuen lupien voimassaolosta. EU-asioita valmisteltiin edellisvuotta vähemmän niiden määrän laskeessa 90 kappaaleesta 48 kappaaleeseen. Sopimuksia on valmisteltu 11 kappaletta vuonna 2011. Tukipäätöksiä tehtiin edellisvuotta vähemmän, yhteensä 44 kappaletta. Lehdistötiedotteita annettiin edellisvuotta vähemmän. Myös lehdistö- ja sidosryhmätilaisuuksien määrä laske edellisvuodesta. Näiden suoritteiden vähenemiseen vaikutti pääsääntöisesti eduskuntavaalit ja hallituksen vaihtuminen.

⁸ Vuoden 2010 tiedot eivät sisällä arvonnäisäveroa.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta tukee viestintää ja liikennettä koskevien toimenpiteiden toteuttamista.

Tavoite: Hallinnonalan T&K -toiminnan koordinaatioryhmän toiminta tukee keskeisten liikenne- ja viestintäpolitiikan osa-alueiden valmistelua ja päätöksentekoa.

Tavoitetaso:

- Hallinnonalan T&K -linjausten toimenpiteiden toteuttaminen on käynnistynyt.
- Uudistettu T&K-hallinnoinnin ohjeistus on jalkautettu ministeriön T&K-toiminnassa.

T&K -hankkeissa on otettu huomioon T&K -linjaukset. Linjausten tarkennus hallitusohjelman vaatimuksilla ja toimintamallien tarkennus on suoritettu. Linjaukset on huomioitu uudessa toiminta- ja taloussuunnitelmassa sekä vuoden 2012 tutkimusohjelman valmistelussa tutkimusohjelma pohjautui hallitusohjelmassa esitettyihin toimenpiteisiin. Kansallisen yhteistyön kehittämisen osalta käynnistettiin liikennealan ns. virtuaalisen tutkimuskeskuksen valmistelutyö loppuvuodesta.

Talousyhdysheikilöiden T&K -hallinnointiohjeen koulutusta on järjestetty sekä keväällä että syksyllä 2012 jatkuvan neuvonnan lisäksi. Ministeriön organisaatiomuutoksen henkilövaihdosten osalta koulutukselle on lisätarvetta.

Toiminnalliset tulostavoitteet:

Ministeriön viestinnän ja sidosryhmätoiminnan kehittäminen siten, että ne tukevat tehokkaasti ministeriön strategisia tavoitteita ja tehtäviä.

Tavoite: Lisätään viestinnän vaikuttavuutta määrittelemällä viestinnän painopistealueet ministeriön johdon kanssa. Vuonna 2011 viestinnän keinoin tuetaan erityisesti seuraavia hankkeita: uusi liikennepolitiikka (ml älyliikenne), liikennepoliittinen selonteko, liikenneturvallisuussuunnitelma, ajokorttiuudistus, Yleisradio, postipalvelulaki, Laajakaista-asiat, toimilupakysymykset, ministeriön remontti ja muutto (painopisteet tarkistetaan uuden hallitusohjelman myötä).

Tavoitetaso:

- Kaikille painopistehankkeille on tehty viestintäsuunnitelma ja sen toimenpiteitä on toteutettu suunnitellusti.

Viestinnän painopistealueet eivät edellyttäneet hallitusohjelman vuoksi merkittäviä muutoksia. Viestintää toteutettiin pääasiassa tehtyjen suunnitelmien mukaisesti yhteistyössä osastojen kanssa. Kaikille meneillään oleville hankkeille ei katsottu tarkoituksenmukaiseksi tehdä omaa viestintäsuunnitelmaa.

Tavoite: Ministeriön sidosryhmät ovat tyytyväisiä ministeriön toimintaan.

Tavoitetaso:

- Ministeriö saa sidosryhmätutkimuksesta kokonaiskeskiarvona vähintään arvosanan 3,5.

Ministeriö jäi tavoitteesta sidosryhmätutkimuksen tuloksissa; kokonaiskeskiarvo oli 3,37.

Tavoite: Ministeriö vastaa osaltaan siitä, että ValtIt-strategian mukaisia tavoitteita noudatetaan hallinnonalan IT-toiminnoissa tarkoituksenmukaisella tasolla.

Tavoitetaso:

- Erityisesti tietohallintolain velvoittamat arkkitehtuurihankkeet sekä tietoturvastandardien vakiointi on käynnistetty siirtymäajan puitteissa.
- IT-toiminnan perustason mittarit ovat yhtenäisesti käytössä hallinnonalalla.

Tietohallintolain velvoittamat arkkitehtuurihankkeet odottavat tietohallintolainlain tavoitteiden konkretisoitumista sekä julkishallinnon ICT-strategian valmistumista. Tietoturvalisuuksien kehittämisessä viedään eteenpäin VIPin yhteishankkeen puitteissa.

IT-toiminnan mittarointia kehitetään hallinnonalan IT-koordinaatioryhmässä.

Toiminnalliset tulostavoitteet:

Liikenne- ja viestintäministeriön strateginen toiminta on toimintaympäristön muutoksia ennakoivaa ja ministeriön toimialaa tehokkaasti ohjaavaa.

Tavoite: Liikenne- ja viestintäministeriö kehittää rooliaan hallinnonalan strategisena toimijana.

Tavoitetaso:

- Valmistellaan ministeriön strategia. Laaditaan LVM:n Venäjä-strategia. Päivitetään resurssistrategia.

Ministeriön toimintastrategia hyväksyttiin kesäkuussa 2011 ja sen toteuttamisesta laaditaan suunnitelma vuosiksi 2011 ja 2012. Strategian mukaisia toimenpiteitä on toteutettu suunnitelman mukaan. Ministeriö käynnisti vuoden lopulla yhdessä hallinnonalan virastojen kanssa hankkeen hallinnonalan yhteisen vision ja toiminta-ajatuksen laatimiseksi. Ministeriön resurssistrategian ajantasaisuus on varmistettu.

Liikkumiseen, kuljetuksiin ja viestimiseen liittyvät kysymykset kasvattavat painoarvoaan tulevaisuudessa entisestään. Liikenne- ja viestintäministeriön tavoitteena on vastata näihin haasteisiin muun muassa kirkastamalla ministeriön Venäjä-strategiaa. Ministeriö on valmistellut toimintaohjelman, jossa määritellään ministeriön Venäjä-suhteiden suunta-aviivat, sisältö ja työnjako. Se valmistuu vuoden 2012 alkupuolella. Venäjä-strategia kattaa laajasti koko toimintasektorin eli sekä liikenne- että viestintäasiat, mukaan lukien EU-ulottuvuuden vuoteen 2020 saakka. Toimintaohjelma ei ole julkinen, ja se on tarkoitettu ainoastaan ministeriön sisäistä käyttöä varten.

Resurssistrategia päivitettiin lokakuussa 2011. Tässä yhteydessä todettiin, että vuonna 2009 asetetut tavoitteet toimintamenojen säästöistä ovat toteutuneet. Vuoden 2009 linjauksilla päätettiin jatkaa pienin tarkistuksin. Resurssistrategia on työkalu, jota hyödynnetään ministeriön resurssien suunnittelussa.

Toiminnalliset tulostavoitteet:

Ministeriön lainsäädäntötyö täyttää valtioneuvoston asettamat laatuvaatimukset.

Tavoite: Lainsäädäntöprosessilla on johdon tuki ja säädösvalmistelu on ammattitaitoista. Uusien lainvalmistelijoiden perehdyttäminen hoidetaan. Valmistelijat osallistuvat LAVE-verkoston toimintaan.

Tavoitetaso:

- LAVE-verkoston toiminta vakiinnutetaan. Materiaalipaketti uusille valmistelijoille otetaan käyttöön.

LAVE-verkosto toimii aktiivisesti. Vähintään kahden kuukauden välein järjestettyihin kokouksiin on osallistunut noin 20 - 40 jäsentä. Verkostossa on mukana sekä lainvalmistelijoita että muuta henkilöstöä, kuten kääntäjiä ja avustavaa henkilöstöä. Tilaisuuksissa on

yleensä ollut mukana vierailija, joka on kertonut oman alansa asioista. Verkoston sähköpostilistan kautta myös jaetaan jatkuvasti tietoa esimerkiksi menettelytapojen muutoksista tai uusista ohjeistuksista. Verkostolla on ministeriön intranetissä oma sivusto, jonne on koottu lainvalmistelijoille tarpeellista aineistoa ja ohjeistusta sekä linkkejä muualla oleviin aineistoihin. Sivusto sisältää myös sen koulutusmateriaalin, jota kertyy verkoston tilaisuuksista.

Tavoite: Lainsäädäntöhankkeet valmistellaan suunnitellun aikataulun mukaisesti. Kaikissa hankkeissa sovelletaan työpaperimallia ja hankkeille varataan riittävät resurssit.

Tavoitetaso:

- HE –luonnos toimitetaan johdon ja ministerin käsittelyyn suunnitellussa aikataulussa, valmistelijalla on työpari tai taustaryhmä.

Lainsäädäntöhankkeiden valmistelussa on noudatettu yhtenäistä menettelyä koko ministeriössä. Lainsäädäntöhankkeesta laaditaan aina hankesuunnitelma, joka sisältää hankkeen aikataulun. Aikataulua laadittaessa otetaan huomioon kaikki tarvittavat vaiheet, kuten kääntäminen ja laintarkastus. Hankkeelle määritellään aina vähintään vastuuvalmistelija ja häntä tukeva työpari. Hankesuunnitelman aikataulussa arvioidaan, milloin esitysluonnos toimitetaan virkamiesjohdon ja ministerin käsiteltäväksi. Jos aikataulu muuttuu, hankesuunnitelma on päivitettävä ja tuotava uudelleen hyväksyttäväksi. Menettelyn yksityiskohtiin on kuluneella kaudella tehty joitakin muutoksia. Suunnitellut aikataulut ovat pääosin toteutuneet. Joihinkin hankepäätöksiin on tehty aikataulumuutoksia.

Tavoite: Lainvalmistelussa hankkeen vaikutukset arvioidaan oikein ja kattavasti.

Tavoitetaso:

- HE:n johtoryhmäkäsittelyssä varmistetaan vaikutusten arviointien riittävyys.

Hallituksen esitysluonnokset on tuotu aina ennen lausuntokierrokselle lähettämistä johtoryhmäkäsittelyyn. Johtoryhmäkäsittelyssä arvioidaan muun yhteydessä myös sitä, onko esitysluonnoksen vaikutusarviointi riittävän kattava.

1.4.3

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Toiminnalliset tulostavoitteet:

Henkilöstöjohtaminen ja henkilöstöpolitiikka tukevat asetettujen tulostavoitteiden saavuttamista ja henkilöstön työhyvinvointia.

Tavoite: Henkilöstön työtyytyväisyys on korkealla tasolla. Vuonna 2012 kokonaistyytyväisyysindeksi on 3,7.

Tavoitetaso:

Vähintään 3,6 (asteikolla 1–5) (2010 toteutuma 3,4; 2009 toteutuma 3,5; 2008 toteutuma 3,1).

- Sihteerityön kehittäminen sihteerityöryhmän esityksen mukaan
- Sähköisen koulutuksenhallinnan järjestelmän käyttöönotto; koulutautumisen seuranta (läpinäkyvyys koko ministeriössä) ja koulutuksen suunnittelu tarkoituksenmukaisesti
- Valmennukselliset keinot: johto ja koko henkilöstö
- Arvojen mukaisen strategiaprosessin toteuttaminen osana arvojen jalkautusta

Ministeriön kokonaistyytyväisyysindeksi oli vuonna 2011 tasolla 3,4. Se jää -0,2 alle sille asetetun tulostavoitteen. Työtyytyväisyys on kuitenkin hyvällä tasolla huomioiden, että kysely toteutettiin joulukuussa nopeasti organisaatiouudistuksen jälkeen. Organisaatiouudistuksesta johtuen yksikkötason vertailua vuoteen 2010 ei voitu tällä kierroksella

tehdä. Osastotasolla muutokset olivat pieniä eikä 0,2 yksikköä ylittäviä muutoksia kokonaisindeksin osalta ollut.

Sihteerityön kehittämistä on toteutettu perustetussa sihteeriakatemiassa. Sähköinen koulutusjärjestelmä on otettu käyttöön. Kokemukset järjestelmän hyödynnettävyydestä ovat olleet hyviä. Esimiesvalmennus on laajennettu koskemaan kaikkia esimiehiä syksystä 2011 lukien. Henkilöstön työyhteisötaitovalmennusta on järjestetty. Arvoja toteutetaan osana toimintastrategian läpivientinä.

Tavoite: Ministeriön johtaminen on ammattimaista. Vuonna 2012 johtamisindeksi on 3,7.

Tavoitetaso:

Ministeriön johtamisindeksin tavoitetaso työtyytyväisyysbarometrissa on vähintään 3,6 (asteikolla 1–5) (2010 toteutuma 3,4).

- Johtamisakatemia ja HR-aamukahvit
- M360 esimiestyön kehittämisen tukena
- Työnohjauksellinen tuki työtyytyväisyysbarometrin perusteella erikseen määritellylle kohderyhmälle

Ministeriön johtamisindeksi säilyi työtyytyväisyysbarometrissa 2011 vuoden 2010 tasolla 3,4. Tavoitetasoa 3,6 ei tällä kierroksella vielä saavutettu. Ministeriössä toteutettiin vuonna 2011 myös 360 esimiesarviointi ja sen sekä työtyytyväisyysbaron tulosten käsittelyn tueksi sekä esimiestyön kehittämiseksi räätälöitiin esimiesten työnohjausprosessi. Esimiesten 360 arvioinnin kaikkien vastaajien arvion keskiarvo on noussut vuoden 2010 arvosta 3,6 vuoden 2011 arvoon 3,7.

Tavoite: Sairauspoissaolot eivät lisäänty.

Tavoitetaso:

- Sairauspoissaolot ovat enintään 9 työpäivää/htv, poissaoloseurannan laajentaminen varhaisen puuttumisen ohjeistuksella.

Vuoden 2011 aikana liikenne- ja viestintäministeriön henkilöstön sairaudesta johtuvien työstäpoissaolopäivien lukumäärä oli 6,4 työpäivää/htv. Tämä alittaa tavoitetasoksi asetetun 9 pv/htv. Määrä alittaa selvästi myös valtionhallinnon keskimääräisen tason. Sairauspoissaolojen määrä kasvoi kuitenkin suhteessa vuoteen 2010. Muutos selittynee pääosin sillä, että vuoden 2011 aikana sairauspoissaolojen ilmoittamiskäytänteisiin alettiin kiinnittää tarkempaa huomiota.

Liikenne- ja viestintäministeriössä laadittiin vuoden 2011 aikana yhteistyössä työterveyshuollon, työsuojeluvaltuutettujen ja luottamusmiesten kanssa varhaisen tuen toimintamalli.

Varhaisen tuen malli laadittiin osana toiminnallista strategiaa ja se sisältää linjaukset niistä pelisäännöistä, joiden avulla voidaan ratkoa ongelmatilanteita ja ennaltaehkäistä niitä jo varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on, että ongelmiin puututaan nopeasti, tasapuolisesti ja ratkaisukeskeisesti niin esimiesten kuin alaistenkin aloitteesta.

Ohjelma sisältää selkeät sairauspoissaolojen raja-arvot, joiden ylittyessä esimiehet aina keskustelevat henkilön kanssa. Tarkoituksena on varmistua siitä, että henkilön työkykyyn ja työssä jaksamiseen liittyvät asiat ovat kunnossa ja että mahdollisiin epäkohtiin puututaan varhaisessa vaiheessa.

Tavoite: Jokaiselle ministeriöläiselle on laadittu henkilöiden tehtävänkuvaukset ja vuosittaiset henkilökohtaiset tavoitteet.

Tavoitetaso:

- Tehtävänkuvaukset ja vuosittaiset henkilökohtaiset tulostavoitteet asetettu 100 %:lle henkilöstöstä. Tavoitteiden toteutumista seurataan yksilö- ja yksikkötasolla myös puolivuosisraportoinnin yhteydessä.

Vuoden 2011 kehityskeskustelut käytiin maaliskuun aikana. Kehityskeskustelujen yhteydessä on laadittu jokaiselle tehtävänkuvaukset. Tehtävänkuvauksesta on pyritty johtamaan tulostavoitteet yksilötasolle. Lokakuussa 2011 voimaan tulleen organisaatiomuutoksen yhteydessä toteutettiin kehityskeskustelukierros, jossa tehtävänkuvauksia tarkistettiin vastaamaan uusia tarpeita.

Tavoite: Varmistetaan sijaisjärjestelyiden toimivuus kriittisten tehtävien osalta.

Tavoitetaso:

- Kehitetään kehityskeskustelulomakkeita siten, että vuosittain kehityskeskustelussa määritellään myös tehtävät, joissa henkilö toimii sijaisena. Kannustetaan sijaisjärjestelyjä tukevien työparikäytäntöjen luomiseen.

Organisaation toimintavarmuuden turvaamiseksi vuoden 2011 tulos- ja kehityskeskusteluiden yhteydessä tarkastettiin tehtävänkuvaukset myös sijaisuusjärjestelyiden osalta.

Tavoite: Henkilöstön koulutusmahdollisuudet eri tehtävissä varmistetaan.

Tavoitetaso:

- Osaamisen kehittämistä työstetään osaamisen suunnittelutyöryhmässä, jonne kutsutaan myös prosessinomistajat.

Vuonna 2011 otettiin käyttöön Concretio koulutustenhallintajärjestelmä, jonka avulla voidaan seurata tarkemmin osaamisen kehittämisen tukemista yksiköittäin. Suurin osa koulutuksista kulkee järjestelmän kautta.

Taulukko 3. Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä koskevat tunnusluvut 2009–2011 (Lähde: TAHTI)

	2009	2010	2011
Henkilötyövuodet, htv ⁹	170,9	170,4	168,6
Henkilöstön lukumäärä 31.12.2011	180	168	171
– naisia %	64,4	65,48	63,74
– miehiä %	35,6	34,52	36,26
– henkilöstön lukumäärän muutos, %	5,3	-6,66	1,8
Vakinaiset, lkm	149	142	144
– osuus henkilöstöstä, %	82,8	84,6	84,2
– naisia %	52,8	56	53,8
– miehiä %	30	28,6	30,4
Määräaikaiset, lkm	31	26	27
– osuus henkilöstöstä, %	17,2	15,5	15,8
– naisia %	11,7	9,5	9,9
– miehiä %	5,6	5,9	5,8
Kokoaikaiset, lkm	170	161	167
– osuus henkilöstöstä, %	94,4	95,8	97,66
Osa-aikaiset, lkm	10	7	4
– osuus henkilöstöstä, %	5,6	4,2	2,34
Keski-ikä, vuotta	47,3	47,5	46,7
– naiset	46,9	47	46,6
– miehet	48,1	48,5	46,7
Ikärakenne			
– 24-vuotiaiden ja nuorempien osuus, %	1,1	0,6	1,2
– 25-34-vuotiaiden osuus, %	15	16,7	17
– 35-44-vuotiaiden osuus, %	28,3	26,8	25,7
– 45-54-vuotiaiden osuus, %	23,9	23,2	25,7
– 55-64-vuotiaiden osuus, %	30,6	32,1	29,8
– 65-vuotiaiden osuus, %	1,1	0,6	0,6
Koulutustaso (indeksiluku 1–8)	5,8	6	5,8
– naiset	5,7	5,9	5,7
– miehet	6,1	6,2	6
Työtyytyväisyys (indeksiluku 1–5)			
– työtyytyväisyys, naiset (indeksiluku)	3,4	3,4	3,3
– työtyytyväisyys, miehet (indeksiluku)	3,7	3,4	3,7
Lähtövaihtuvuus (% henkilöstöstä) ¹⁰	7	2,3	1,2
Tulovaihtuvuus (% henkilöstöstä) ¹¹	14,6	13,6	22,0
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen (%:a henkilöstöstä)	0	0,55	0
Sairauspoissaolot (päiviä/htv)	6,6	4,8	6,4
Työterveyspalvelut (euroa/htv), netto ¹²	471,2	425,3	526,3

⁹ Vuoden 2011 htv-luku sisältää Saimaan kanavan hoitokunnan 5 htv.

¹⁰ Lähtövaihtuvuus: toisen työnantajan palvelukseen vuoden aikana siirtyneiden henkilöiden lukumäärän %-osuus edellisen vuoden lopun henkilöstä.

¹¹ Tulovaihtuvuus: palvelukseen otettujen uusien henkilöiden sekä palkattomalta virkavapaalta palanneiden henkilöiden lukumäärän %-osuus edellisen vuoden lopun henkilöstöstä. Vuodet 2009 ja 2010 on päivitetty vastaamaan vuoden 2011 laskentatapaa. Tiedot perustuvat TAHTI-tietoihin 2011.

¹² Vuoden 2009 työterveyspalvelut (euroa/htv) korjattiin nettomääräiseksi laskentaperusteiden yhdenmukaisuuden vuoksi.

1.5 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysissä selvitetään talouden kehitystä ja rakennetta. Tilinpäätöslaskelmat, joita ovat talousarvion toteutumalaskelma, tuotto- ja kululaskelma sekä tase esitetään, tilinpäätöksen luvuissa 2-4.

1.5.1 *Rahoituksen rakenne*

Ministeriöllä oli vuonna 2011 käytettävissään määrärahoja yhteensä 119,2 miljoonaa euroa, mikä oli 5,6 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän. Käytettävissä olleista määrärahoista 117,8 miljoonaa euroa oli liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahoja ja 1,4 miljoonaa euroa muiden hallinnonalojen liikenne- ja viestintäministeriölle osoittamia määrärahoja. Käytettävissä olevista määrärahoista oli edellisiltä vuosilta siirrettyjä 24,5 miljoonaa euroa ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 13,9 miljoonaa euroa. Ministeriön toimintamenoihin nettoutettiin maksullisen toiminnan tuottoja 0,1 euroa ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja 0,1 miljoonaa euroa.

Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen oli käytettävissä yhteensä 85,169 miljoonaa euroa, josta 64,675 miljoonaa euroa varsinaisessa talousarviossa osoitettua rahoitusta ja 20,494 miljoonaa euroa vuodelta 2009 ja 2010 siirtyneitä määrärahoja.

Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen ministeriön vastuulla on ollut jakamatonta, vuoden 2011 määrärahaa 41,825 miljoonaa euroa. Liikenne- ja viestintäministeriö on vahvistanut päätöksellään 20.1.2011 joukkoliikenteen rahoituksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuskohtaiset kiintiöt. Tämän päätöksen mukaisesti liikenne- ja viestintäministeriö on osoittanut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten liikenteen vastuualueiden käyttöön alueellisen liikenteen palvelujen ostoon, hintavelvoitteisiin ja kehittämiseen tarkoitettua rahoitusta yhteensä 40,797 miljoonaa euroa. Kolmannessa lisätalousarviossa siirrettiin 28 000 euroa momentille 32.50.63. Kainuun kehittämisraha.

Ministeriö on osoittanut Liikennevirastolle 0,33 miljoonaa euroa valtakunnallisiin kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin.

Ministeriöllä oli tilijaottelun perusteella käytettävissä joukkoliikenteen palvelujen ostoihin ja kehittämiseen 22,6 miljoonaa euroa ja lisäksi 0,670 miljoonaa euroa jakamatonta rahoitusta valtakunnallisiin kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin. Lisäksi oli käytettävissä aikaisemmilta vuosilta siirrettyjä määrärahoja 9,7 miljoonaa euroa.

Merenkurkun liikenteeseen on tilijaottelussa osoitettu 0,25 miljoonaa euroa Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käyttöön.

Liikenne- ja viestintäministeriön rahoituksen rakenne 2011 (1 000 euroa)				
	Edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha	Vuoden 2011 mää- räraha (TA+LTA)	Käytettävissä yhteensä	Käytetty
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	23 738	94 040	117 778	104 777
Hallinto ja toimialan yhteiset menot	4 353	26 101	30 454	25 486
Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot	4 353	23 827	28 180	23 274
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	0	62	62	0
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot		1 430	1 430	1 430
Eräät valtionavut		782	782	782
Liikenneverkko	2 878	2 788	5 666	5 578
Liikenneviraston toimintamenot	74	88	162	74
Valtionavustus länsimetron suunnitteluun	2 804		2 804	2 804
Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon		2 700	2 700	2 700
Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	10 409	62 011	72 420	65 688
Valtionavustus koulutuksesta		841	841	841
Luotsauksen hintatuki	678	4 200	4 878	4 236
Joukkoliikenteen palvelujen ostojen ja kehittäminen	9 731	23 270	33 001	27 233
Junien kaukoliikenteen ostojen		33 700	33 700	33 378
Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen		1 850	1 850	1 800
Sanomalehdistön tuki		500	500	450
Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radiolähetysten lähettämiseen ulkomaille		1 350	1 350	1 350
Tutkimus	98	190	288	225
Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	98	190	288	225
Liiketoiminta	6 000	1 100	7 100	6 000
Avustus Finavia Oyj:lle	6 000	1 100	7 100	6 000
Muut hallinnonalat	785	655	1 440	542
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	785	577	1 362	464
Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisämenot		66	66	66
Lähialueyhteistyö	785	511	1 296	398
Valtiovarainministeriön hallinnonala	0	78	78	78
Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot	0	78	78	78
Talousarviorahoitus yhteensä	24 523	94 695	119 218	105 319
Peruutettu: LVM:n toimintamenot 785,00 euroa (v. 2010) LVM:n hallinnonalan tuottavuusmääräraha 285,19 euroa (v. 2010)				

1.5.2 *Talousarvion toteutuminen*

Tuloarviotilit

Kokonaistulokertymä oli 0,3 miljoonaa euroa. Tulokertymä väheni huomattavasti vuoteen 2010 verrattuna, jolloin kertymä oli 19,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2011 ei kertynyt enää lainojen lyhennyksiä, korkotuloja eikä valtion liikelaitosten voiton tuloutuksia. Lisäksi edellisenä vuonna tehtiin 4,2 miljoonan euron siirtomäärärahan peruutus kun vuonna 2011 peruutettiin vain hieman yli tuhat euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muihin tuloihin oli budjetoitu ministeriölle 50 000 euroa. Tilinpäätöksessä tulokertymä oli lähes 55 000 euroa. Tulot vähentyivät 121 000 euroa vuoteen 2010 verrattuna. Tulojen vähentyminen johtui televisio- ja radio-toiminnasta annetun lain mukaisten hakemusmaksujen vähentymisestä.

Osinkoja kertyi 0,2 miljoonaa euroa, joka sisältää Meritaito Oy maksaman osingon. Vuonna 2010 osinkoja ei ollut.

Lainojen lyhennyksiä ei kertynyt enää, koska kaikki ministeriön taseessa olleet lainat siirrettiin valtioneuvoston kansliaan vuoden 2011 aikana.

Menoarviotilit

Määrärahoja käytettiin vuonna 2011 yhteensä 105,3 miljoonaa euroa, joka on 20,4 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2010. Edellisvuotta enemmän määrärahoja käytettiin varsinkin joukkoliikenteen palvelujen ostoihin ja kehittämiseen. Myös junien kaukoliikenteen ostoon käytettiin enemmän kuin vuonna 2010. Määrärahojen käyttöä lisäsi myös avustus Finavia Oyj:lle.

Ministeriön toimintamenoihin oli käytettävissä 28,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2011 talousarvion määrärahaa oli käytettävissä 23,8 miljoonaa euroa ja vuodelta 2010 siirtynyttä määrärahaa 4,4 miljoonaa euroa. Toimintameno määrärahan käyttö oli 23,3 miljoonaa euroa ja vuodelle 2012 siirrettiin 4,9 miljoonaa euroa, josta ns. varsinaisten toimintamenojen osuutta oli 3,4 miljoonaa euroa. Toimintamenojen käyttö oli 0,3 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän.

Toimintameno määrärahaan vuodesta 2007 lähtien sisältyneisiin tutkimusmenoihin oli käytettävissä 4,4 miljoonaa euroa. Vuoden 2011 toimintameno määrärahasta tutkimusmenoihin varattiin 3,1 miljoonaa euroa ja lisäksi vuodelta 2010 siirtynyttä määrärahaa oli käytettävissä 1,3 miljoonaa euroa. Tutkimus- ja kehittämismenoihin käytettiin 3,1 miljoonaa euroa, joka oli 0,3 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2010. Yhteisrahoitteisen toiminnan tuloja neuttoutettiin tutkimusmenoihin 0,1 miljoonaa euroa (2010: 0,2 miljoonaa euroa). Vuodelle 2012 määrärahaa siirrettiin 1,3 miljoonaa euroa.

Tietoyhteiskuntaohjelman toteuttamiseen toimintamenoista käytettiin 0,1 miljoonaa euroa.

Toimintameno määrärahasta käytettiin vaarallisten aineiden kuljetusten valvontaan 85 000 euroa ja rakennustuotteiden markkinavalvontaan 50 000 euroa. Valvonnan toteutti Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ministeriön ja viraston välisten sopimusten mukaisesti. Eurocontrolin jäsenmaksuun käytettiin 2,8 miljoonaa euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan *tuottavuusmäärärahaa* oli käytettävissä hieman yli 60 000 euroa. Määräraha siirrettiin kokonaisuudessaan vuodelle 2012.

Länsimetron suunnitteluun osoitettiin valtionavustusta 2,8 miljoonaa euroa vuodelta 2010 siirretystä määrärahasta. Länsimetron suunnittelukustannukset painottuvat suun-

nittelujakson loppupuolelle ja valtionavustuksen maksatus perustuu saajan toteutuneisiin kustannuksiin. Suunnittelutyö jatkuu vielä vuoden 2013 puolelle saakka.

Eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon oli käytettävissä 2,7 miljoonaa euroa valtionavustusta. Määrärahaa osoitettiin 1,7 miljoonaa euroa Seinäjoen lentokentän kunnossapitohallin investointimenoihin ja 1,0 miljoonaa euroa Seinäjoen ja Mikkelin lentokenttien rakenteiden ja laitteiden investointeihin ja ylläpitomenoihin.

Luotsauksen hintatukeen oli käytettävissä 4,9 miljoonaa euroa, josta käytettiin 4,2 miljoonaa euroa Saimaan luotsaustoiminnan alijäämän kattamiseen. Hintatuesta jäi käyttämättä Saimaan liikenteen vähennyttyä 0,6 miljoonaa euroa, joka siirrettiin vuodelle 2012.

Valtionavustus koulutukseen oli 841 000 euroa. Määrärahaa sai käyttää valtionavustusten maksamiseen rautatieliikenteen ammattikoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Määräraha käytettiin kokonaisuudessaan avustukseen VR-Yhtymä Oy:lle.

Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen käytettiin 27,2 miljoonaa euroa (2010: 16,3 miljoonaa euroa), josta käytettiin junien lähiliikenteen palvelujen ostoon 10,0 miljoonaa euroa, kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin 1,7 miljoonaa euroa, lentoliikenteen palvelujen ostoon 1,2 miljoonaa euroa ja Kemijärven yöjunaliikenteen valtion osuuteen 1,3 miljoonaa euroa. Suurten kaupunkien joukkoliikennetukeen käytettiin 13,0 miljoonaa euroa. Vuodelle 2012 määrärahaa siirrettiin 5,8 miljoonaa euroa.

Junien kaukoliikenteen ostoon oli käytettävissä 33,7 miljoonaa euroa, josta jäi käyttämättä 0,3 miljoonaa euroa.

Sanomalehdistön tukeen käytettiin 450 000 euroa. Tukea myönnettiin 500 000 euroa. Tuki on suunnattu ruotsin, saamen ja romanin kielillä sekä viittomakielellä julkaistuille sanomalehdille ja verkkojulkaisuille sekä ruotsinkielisille uutispalveluille. Yksi tuen saaja palautti saamansa tuen kokonaisuudessaan, joten määrärahaa jäi käyttämättä 50 000 euroa.

Suomalaisten televisio- ja radiolähetysten lähettämiseen ulkomaille osoitettiin valtionavustusta 1,4 miljoonaa euroa. Määräraha käytettiin avustukseen Yleisradio Oy:lle julkisen palvelun ulkomaille suuntautuvien televisio- ja radiolähetysten turvaamiseen.

Valtionavustuksiin liikenne- ja viestintäalan yhteisöille ja museotoimintaan osoitettiin 782 000 euroa.

Avustus Finavia Oyj:lle 6,0 miljoonaa euroa käytettiin kertomusvuonna kokonaan. Määräraha oli siirretty vuodelta 2009. Avustus myönnettiin Finavia Oyj:lle Oulun lentoaseman matkustajaterminaalin laajentamisinvestoinnin toteuttamiseen. Vuoden 2011 talousarvion määräraha 1,1 miljoonaa euroa siirrettiin kokonaan vuodelle 2012 ja se tullaan kohdistamaan samaan investointiin.

Liikenneviraston ja Ilmatieteen laitoksen toimintamenoja käytettiin ministeriöön tehtyjen virkasiirtojen aiheuttamiin henkilöstökuluihin ja tutkimushankkeisiin.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonnisäveromenoihin oli käytettävissä 322,6 miljoonaa euroa. Menoja kuitenkin aiheutui enemmän ja valtioneuvoston rahoitustalouden kassavalmiokunta puolsi 11,3 miljoonan euron arviomäärärahan ylityslupaa.

Lähialueyhteistyöhön oli käytettävissä ulkoasiainministeriön määrärahaa 1,3 miljoonaa euroa, josta kertomusvuoden määrärahaa 0,5 miljoonaa euroa ja edellisiltä vuosilta siirrettyä määrärahaa 0,8 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 0,4 miljoonaa euroa ja 0,9 euroa siirrettiin vuodelle 2012. Lähialueyhteistyön painopisteenä Luoteis-Venäjällä

ovat olleet Pietari ja Leningradin alue, joiden liikennejärjestelmien kehittämiseen on pyritty vaikuttamaan tukemalla Suomen ja kohdealueen kahdenvälisiä suhteita sekä edistämällä EU:n poliittisia tavoitteita toteutettujen yhteishankkeiden avulla mm. logistiikassa, älyliikenteessä ja liikenneturvallisuuksessa.

Valtiovarainministeriön pääluokan määrärahaa Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkaukset oli käytettävissä 77 690 euroa. Määräraha ei riittänyt ministeriön kansallisten asiantuntijoiden palkkauksiin ja 148 290 euroa näistä menoista jouduttiin kattamaan ministeriön toimintamenomäärärahasta.

Valtuudet

Vuoden 2011 talousarviossa myönnettiin uutena valtuutena 2,2 miljoonaa euroa junien kaukoliikenneostoihin. Valtuutta käytettiin yhteensä 1,991 miljoonaa euroa. Valtuuden käytöstä aiheutui menoja vuonna 2011 1,991 miljoonaa euroa.

Aikaisempina vuosina myönnettyistä valtuuksista aiheutui vuonna 2011 menoja yhteensä 37,881 miljoonaa euroa. Vuonna 2012 määrärahatarve on 6,134 miljoonaa euroa ja vuonna 2013 28,0 miljoonaa euroa.

1.5.3 *Tuotto- ja kululaskelma*

Toiminnan tuotot olivat 0,5 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2010 olivat 0,8 miljoonaa euroa. Sekä maksullisen toiminnan tuotot että muut tuotot vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna.

Maksullisen toiminnan tuotot olivat 135 170 euroa (2010: 292 672 euroa). Maksuperustelaimen mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden tuotot vähentyivät 45 660 euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä johtui ajoneuvojen mittoja ja massoja koskevien poikkeuslupien määrän laskusta. Erillislakien mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden tuottoja kertyi 111 000 euroa edellisvuotta vähemmän televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaisten hakemusmaksujen vähentymisen vuoksi.

Vuokratuottoja ei ollut. Henkilöstöravintolalta ei peritty vuokraa vuonna 2011.

Muihin toiminnan tuottoihin sisältyi yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja 105 876 euroa ja yhteistoiminnan kustannusten korvauksia 128 041 euroa. Valtion televisio- ja radiorahastolta saadut tuotot olivat 123 773 euroa (2010: 158 719 euroa).

Toiminnan kulut, yhteensä 25,7 miljoonaa euroa, olivat 4,9 miljoonaa euroa edellisvuotta pienemmät. Vuonna 2010 toiminnan kuluihin sisältyi suunnitelmasta poikkeavia poistoja 5,4 miljoonaa euroa. Kirjaus tehtiin osana Meritaito Oy:n omistuksen arvon kirjaamista ministeriön taseeseen. Kertomusvuonna suunnitelmasta poikkeavia poistoja ei ollut. Henkilöstökulut olivat lähes edellisen vuoden tasolla. Vuokriin käytettiin 0,1 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2010. Tämä johtui virastotalon Eteläesplanadi 16:een peruskorjauksen aiheuttamasta vuokran noususta, jota toisaalta kompensoi vähennys Eteläesplanadi 18:n tiloissa. Palvelujen ostoihin käytettiin 4,7 miljoonaa euroa ja ne olivat samalla tasolla kuin edellisvuonna. Muut kulut vähentyivät 0,4 miljoonaa euroa. Tähän vaikutti lähinnä se, että Eurocontrol –jäsenmaksu oli edellisvuotta pienempi.

Rahoitustuotot olivat 10,6 miljoonaa euroa (2010: 9,0 miljoonaa euroa). Ne muodostuivat Meritaito Oy:n maksamasta osingosta ja muista rahoitustuotoista. Muihin rahoitustuottoihin kirjattiin lähes 10,5 miljoonaa euroa IP-Kiinteistöt Oy:n osakkeiden valtiolle siirron yhteydessä. Finavia Oyj:n yhtiökokouksen 29.6.2011 päätöksen mukaisesti osakkeet siirrettiin Suomen valtiolle liikenne- ja viestintäministeriön hallintaan 1.9.2011 tilinpäätöksen mukaisesta käyvästä arvostaan 10 454 000 euroa. Ministeriö siirsi osakkeet päätöksensä 29.6.2011 mukaisesti välittömästi 1.9.2011 valtiovarainministeriölle edel-

leen luovutettavaksi Senaatti-kiinteistöille. Lainojen korkoja ja liikelaitosten voiton tulouksia ei kertynyt enää vuonna 2011.

Rahoituskulut 0,6 miljoonaa euroa (2010: 147,4 miljoonaa euroa) muodostuu lähes kokonaan sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistoista. Meritaito Oy:n aloittavan taseen täsmentämisen vuoksi ministeriön taseessa oleva yhtiön omistuksen arvo kirjattiin vastaamaan yhtiön tasetta. Omistuksen arvoa vähennettiin 617 480 eurolla, joka kirjattiin kuluksi sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistoihin.

Satunnaiset tuotot sisältävät muihin satunnaisiin tuottoihin kirjatun luovutusvoiton 2 870 euroa, joka liittyy Luotsausliikelaitoksen yhtiöittämiseen Finnpiilot Pilotage Oy:ksi 1.1.2011. *Satunnaisia kuluja* ei ollut.

Siirtotalouden kulut olivat yhteensä 78,4 miljoonaa euroa (vuonna 2010: 58,9 miljoonaa euroa), josta käytettiin junien kaukoliikenteen ostoon VR Osakeyhtiöltä 33,4 miljoonaa euroa, joukkoliikennepalveluiden ostoihin ja kehittämiseen 27,2 miljoonaa euroa, Länsimetron suunnitteluun 2,8 miljoonaa euroa, VR-Yhtymä Oy:lle rautatieliikenteen ammatilliseen koulutuksen kustannuksiin 0,8 miljoonaa euroa, viestinnän korvauksiin ja avustuksiin 1,8 miljoonaa euroa, luotsauksen hintatukeen 4,2 miljoonaa euroa, avustuksina yksityisille lentokentille 2,7 miljoonaa euroa ja avustukseen Finavia Oyj:lle 6,0 miljoonaa euroa. Lisäksi kuluihin sisältyi muita valtionavustuksia 0,8 miljoonaa euroa.

Suoritetut *arvonlisäverot* olivat 1,7 miljoonaa euroa (2010: 1,6 miljoonaa euroa).

Vuoden 2011 *kulujäämä* oli 95,3 miljoonaa euroa (2010: 228,7 miljoonaa euroa). Edellisvuoden kertomusvuotta merkittävästi suurempaa kulujäämää lisäsivät yhtiöittämisratkaisista johtuneet poistot ja rahoituskulut yhteensä 152,4 miljoonaa euroa.

1.5.4 Tase

Ministeriön omaisuus oli yhteensä 308 miljoonaa euroa. Omaisuus muodostuu pääasiassa käyttöomaisuusarvopapereista, joiden arvo oli 307,6 miljoonaa euroa. Taseen loppusumma oli 162 miljoonaa euroa edellisvuotta pienempi.

Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset vähentyivät 162,5 miljoonalla eurolla. Ministeriöstä siirrettiin kaksi yhtiötä, Arctia Shipping Oy ja Meritaito Oy, valtioneuvoston kansliaan. Arctia Shipping Oy:n arvo taseessa oli 78,6 miljoonaa euroa ja Meritaito Oy:n 15,7 miljoonaa euroa. Arctia Shipping Oy:n siirron yhteydessä siirrettiin valtioneuvoston kansliaan myös yhtiön laina valtiolle 57,0 miljoonaa euroa. Lisäksi valtioneuvoston kansliaan siirrettiin kertomusvuonna ministeriön taseessa olleet muut lainat yhteensä 10,7 miljoonaa euroa. Lainojen siirtojen jälkeen ministeriön taseessa ei ollut enää annettuja euromääräisiä velkakirjalainoja eikä muita pitkäaikaisia euromääräisiä sijoituksia. Käyttöomaisuusarvopaperit lisääntyivät toimintansa 1.1.2011 aloittaneen Finnpiilot Pilotage Oy:n omistuksen arvolla 12,0 miljoonaa euroa. Vastaavasti vähentyivät liikelaitosten peruspääomat ja liikelaitoksiin muun oman pääoman ehdoin sijoitetut pääomat. Luotsausliikelaitoksen yhtiöittämisen jälkeen taseessa ei ollut enää liikelaitoksia.

Lyhytaikaiset saamiset sisälsivät myyntisaamisia 36 670 euroa, siirtosaamisia 53 418 euroa, josta korkosaamisena TAP-yhtiöt Oy:n tileistä poistetun lainan korko 16 386,58 euroa. Muita lyhytaikaisia saamisia oli 242 607 euroa.

Lyhytaikaisia osto-, siirto- yms. velkoja oli 16,4 miljoonaa euroa. Lyhytaikaiset velat sisälsivät vuodelle 2011 kohdistuvia maksamattomia ostolaskuja, valtionavustuksia ja muita kuluja 16,0 miljoonaa euroa. Siirtovelat 2,2 miljoonaa euroa muodostui lähes kokonaan lomapalkkavelasta.

1.6 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Ministeriön johto on valtion talousarviosta annetun lain 24 b:n mukaisesti vastuussa viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on antaa kohtuullisen varmuus viraston toiminnan ja talouden lainmukaisuudesta, talousarvion noudattamisesta ja varojen turvaamisesta, toiminnan tuloksellisuudesta sekä taloutta ja tuloksellisuutta koskevien oikeiden ja riittävien tietojen tuottamisesta.

Ministeriön sisäistä valvontaa toteutetaan organisaation kaikilla tasoilla mm. tarkoituksenmukaisten toimintaprosessien ja työnjaon, kontrollien, ohjeiden dokumentoinnin, koulutuksen sekä tiedonkulun avulla. Ministeriön riskirekisteri päivitettiin osana toiminta- ja taloussuunnitteluprosessia.

Vuonna 2010 toteutettiin sisäisen valvonnan itsearviointi, jonka perusteella havaittiin eräitä puutteita. Kyselyn tuloksena esiin nousseista puutteista osa korjattiin vuonna 2010 ja muiden osalta asetettiin seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2011:

- Tehtäväkuvat tavoitteineen laaditaan kaikille, ja ne dokumentoidaan
- Varmistetaan sijaisjärjestelyjen toimivuus kriittisten tehtävien osalta
- Ministeriö kehittää rooliaan hallinnonalan strategisena toimijana
- Toimeenpannaan sovittujen ministeriön operatiivisten tehtävien siirto virastolle
- Henkilöstön osaamista kehitetään
- Tavoitteiden toteutumista seurataan puolivuotisraportoinnin yhteydessä

Puutteiden korjaamiseen on ryhdytty ja asetetut tavoitteet on saavutettu pääosin. Lisäksi tätä työtä on tukenut toimintastrategia ja siinä esitetyt toimenpiteet sekä niiden käytännön vienti.

Vuoden 2012 loppupuolella toteutetussa ministeriön organisaatiouudistuksessa yksiköiden tehtävät ja virkamiesten toimenkuvat muuttuivat osastojen sisällä, mikä muodosti riskitekijän ministeriön toimintamenoihin osoitettujen määrärahojen käytön kohdentamiselle ja seurannalle yksikkötasolla.

Tehdyn arvioinnin perusteella ministeriön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menetykset ovat kuitenkin vähintään tyydyttävällä tasolla.

1.7 Arviointien tulokset

Ministeriössä ei ole tehty erillisiä arviointeja.

1.8 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Vuoden 2011 aikana ei ole havaittu väärinkäytöksiä tai rikoksia eikä esitutkinnassa tai oikeuskäsittelyssä ole näitä koskevia asioita.

Kansallisista varoista myönnetty yksi harkinnanvarainen valtionavustus palautettiin.

2. Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2010	Talousarvio 2011 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2011	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	115,16	0	0,00	0,00	0,00 %
11.04.01. Arvonlisävero	115,16	0	0,00	0,00	0,00 %
12. Sekalaiset tulot	4 360 829,80	51 070	55 750,46	4 680,27	109,16 %
12.31.99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	176 054,48	50 000	54 680,27	4 680,27	109,36 %
12.31.99.1. Liikenne- ja viestintäministeriön tulot	176 054,48	50 000	54 680,27	4 680,27	109,36 %
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	4 176 525,32	1 070,19	1 070,19	0,00	100,00 %
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	8 250,00	0	0,00	0,00	0,00 %
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset	8 998 862,90	234 566	234 565,69	0,00	100,00 %
13.01.05. Korot muista lainoista	2 998 862,90	0	0,00	0,00	0,00 %
13.03.01. Osingot	0,00	234 566	234 565,69	0,00	100,00 %
13.05.01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	6 000 000,00	0	0,00	0,00	0,00 %
15. Lainat	6 268 816,52	0	0,00	0,00	0,00 %
15.01.04. Muiden lainojen lyhennykset	6 268 816,52	0	0,00	0,00	0,00 %
Tuloarviotilit yhteensä	19 628 624,38	285 636	290 316,15	4 680,27	101,64 %

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2010	Talousarvio 2011 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2011	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2011	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2011	Käyttö vuonna 2011 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
24.	Ulkoasiainministeriön hallinnonala	487 048,57	576 945	136 471,31	440 473,35	576 944,66	0,00	784 859,57	1 295 359,57	397 923,27	897 436,30
24.01.29.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	87 048,57	66 445	66 444,66		66 444,66	0,00				
	24.01.29.3. Lähialueyhteistyön arvonnalisäveromenot	87 048,57	66 445	66 444,66		66 444,66	0,00				
24.20.66.	Lähialueyhteistyö (siirtomääräraha 3 v) (1 htv)	400 000,00	510 500	70 026,65	440 473,35	510 500,00	0,00	784 859,57	1 295 359,57	397 923,27	897 436,30
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	225 500,00	77 690	77 690,00	0,00	77 690,00	0,00	0,00	77 690,00	77 690,00	0,00
28.60.01.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v) (25 htv)	130 500,00	77 690	77 690,00	0,00	77 690,00	0,00	0,00	77 690,00	77 690,00	0,00
28.92.20.	Euroopan unionin osallistuminen matkamenojen korvauksiin (siirtomääräraha 2 v)	95 000,00									
	28.92.20.31. Liikenne- ja viestintäministeriö	95 000,00									
29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	13 200,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00				
29.01.29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	13 200,00	0	0,00		0,00	0,00				

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2010	Talousarvio 2011 (TA + LTA:t)	Talousarvion n määrärahojen		Tilinpäätös 2011	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2011	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2011	Käyttö vuonna 2011 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
31.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	89 892 619,83	94 039 921	82 260 755,91	11 407 066,43	93 667 822,34	372 098,45	23 738 772,28	79 175 796,28	66 545 292,78	12 629 433,31
31.01.01.	Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	22 882 000,00	23 827 000	18 921 408,50	4 905 591,50	23 827 000,00	0,00	4 353 021,81	28 180 021,81	23 273 645,31	4 905 591,50
31.01.21.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	34 000,00	61 924	0,00	61 924,00	61 924,00	0,00	285,19	62 209,19	0,00	61 924,00
31.01.29.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	1 305 326,69	1 429 897	1 429 896,79		1 429 896,79	0,00				
31.01.40.	Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	782 000,00	782 000	782 000,00		782 000,00	0,00				
	31.01.40.1. Liikenne- ja viestintäalan museot	459 000,00	459 000	459 000,00		459 000,00	0,00				
	31.01.40.2. Viestintäalan yhteisöt	100 000,00	100 000	100 000,00		100 000,00	0,00				
	31.01.40.3. Suomen Ilmailuliitto ry:n tuki	193 000,00	193 000	193 000,00		193 000,00	0,00				
	31.01.40.4. Liikennealan yhteisöt	30 000,00	30 000	30 000,00		30 000,00	0,00				
31.10.01.	Liikenneviraston toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	199 500,00	88 100	0,00	88 100,00	88 100,00	0,00	74 203,53	162 303,53	74 203,53	88 100,00
31.10.34.	Valtionavustus länsimetron suunnitteluun (siirtomääräraha 2 v)	2 804 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	2 804 000,00	2 804 000,00	2 804 000,00	0,00
31.10.40.	Avustus Finavia Oyj:lle (siirtomääräraha 2 v)	0,00	1 100 000	0,00	1 100 000,00	1 100 000,00	0,00	0,00	1 100 000,00	0,00	1 100 000,00

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2010	Talousarvio 2011 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2011	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2011	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2011	Käyttö vuonna 2011 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.10.41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)	2 000 000,00	2 700 000	2 700 000,00	0,00	2 700 000,00	0,00	0,00	2 700 000,00	2 700 000,00	0,00
31.10.41.1. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen investointi- ja ylläpitomenoihin	1 000 000,00	1 000 000	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00	0,00	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00
31.10.41.2. Valtionavustus Seinäjoen (Rengonharjun) lentokenttäinvestointiin (EK) (enintään)	1 000 000,00	1 700 000	1 700 000,00	0,00	1 700 000,00	0,00	0,00	1 700 000,00	1 700 000,00	0,00
31.30.42. Valtionavustus koulutuksesta (kiinteä määräraha)	841 000,00	841 000	841 000,00		841 000,00	0,00				
31.30.51. Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)	4 200 000,00	4 200 000	3 558 021,58	641 978,42	4 200 000,00	0,00	678 057,47	4 878 057,47	4 236 079,05	641 978,42
31.30.63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	21 591 000,00	23 270 000	18 723 981,99	4 546 018,01	23 270 000,00	0,00	9 730 980,08	33 000 980,08	27 232 595,19	5 768 384,89
31.30.63.1. Junien lähiliikenteen palvelujen osto	10 843 912,00	10 109 000	10 003 674,31	105 325,69	10 109 000,00	0,00	11 566,38	10 120 566,38	10 015 240,69	105 325,69
31.30.63.3. Kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeet	1 115 251,00	670 000	0,00	670 000,00	670 000,00	0,00	2 012 946,83	2 682 946,83	1 697 514,12	985 432,71
31.30.63.6. Lentoliikenteen palvelujen osto	669 693,00	1 200 000	1 199 989,18	10,82	1 200 000,00	0,00	0,82	1 200 000,82	1 199 990,00	10,82
31.30.63.8. Kemijärven yöjunaliikenteen osto	1 262 144,00	1 291 000	1 290 999,91	0,09	1 291 000,00	0,00	0,05	1 291 000,05	1 290 999,96	0,09
31.30.63.9. Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	7 700 000,00	10 000 000	6 229 318,59	3 770 681,41	10 000 000,00	0,00	7 706 466,00	17 706 466,00	13 028 850,42	4 677 615,58
31.30.65. Junien kaukoliikenteen osto (arviomääräraha)	31 326 993,14	33 700 000	33 377 901,55		33 377 901,55	322 098,45				
31.40.42. Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)	450 000,00	500 000	450 000,00		450 000,00	50 000,00				

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2010	Talousarvio 2011 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2011	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2011	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2011	Käyttö vuonna 2011 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
31.40.44. Valtionavustus suomalais-ten televisio- ja radiolähetysten lähettämiseen ulkomaille (kiinteä määräraha)	1 350 000,00	1 350 000	1 350 000,00		1 350 000,00	0,00					
31.50.01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	126 800,00	190 000	126 545,50	63 454,50	190 000,00	0,00	98 224,20	288 224,20	224 769,70	63 454,50	
31.50.01.1. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	126 800,00	190 000	126 545,50	63 454,50	190 000,00	0,00	98 224,20	288 224,20	224 769,70	63 454,50	
31.60.40. Avustus Finavia Oyj:lle (siirtomääräraha 3 v)	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	6 000 000,00	6 000 000,00	6 000 000,00	0,00	
Määrärahatilit yhteensä	90 618 368,40	94 694 555	82 474 917,22	11 847 539,78	94 332 457,00	372 098,45	24 523 631,85	80 548 845,85	67 020 906,05	13 526 869,61	

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)							Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Vuoden 2011 valtuudet			Talousarviomenot 2011	Määrärahatarve 2012	Määrärahatarve 2013	Määrärahatarve 2014	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
				Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä						
31.10.41. Valtionapu eräiden lento- paikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	2 700						1 700					
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 700						1 700					
31.30.46. Alusinvestointien ympäristö- tuki	30 000							2 000	28 000			30 000
Aikaisempien vuosien valtuudet	30 000							2 000	28 000			30 000
31.60.34. Valtionapu länsimetron suunnitteluun	15 000						2 804	4 134				4 134
Aikaisempien vuosien valtuudet	15 000						2 804	4 134				4 134
31.60.65. Junien kaukoliikenteen osto	155 151						31 386					
Aikaisempien vuosien valtuudet	155 151						31 386					
31.30.65. Junien kaukoliikenteen osto		2 200		2 200	1 991	209	1 991					
Vuonna 2011 käytettävissä olleet valtuudet		2 200		2 200	1 991	209	1 991					
Yhteensä	202 851	2 200		2 200	1 991	209	37 881	6 134	28 000			34 134

3. Liikenne- ja viestintäministeriön tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2011 - 31.12.2011		1.1.2010 - 31.12.2010	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	135 170,00		292 671,76	
Muut toiminnan tuotot	<u>409 775,45</u>	544 945,45	<u>528 997,31</u>	821 669,07
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-899 533,95		-330 841,27	
Henkilöstökulut	-11 551 273,75		-11 464 985,19	
Vuokrat	-1 947 471,76		-1 823 895,63	
Palvelujen ostot	-6 976 877,59		-6 962 701,61	
Muut kulut	-3 619 664,71		-4 028 713,41	
Poistot	-29 993,57		-5 454 680,85	
Sisäiset kulut	<u>-718 710,65</u>	<u>-25 743 525,98</u>	<u>-567 000,00</u>	<u>-30 632 817,96</u>
JÄÄMÄ I		-25 198 580,53		-29 811 148,89
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	10 689 162,91		8 998 862,90	
Rahoituskulut	<u>-617 721,16</u>	10 071 441,75	<u>-147 445 495,51</u>	-138 446 632,61
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	2 870,30		715,15	
Satunnaiset kulut	<u>-0,00</u>	2 870,30	<u>-0,00</u>	715,15
JÄÄMÄ II		-15 124 268,48		-168 257 066,35
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Kunnille	-4 540 222,83		-4 510 156,38	
Kuntayhtymille	-11 778 664,80		-707 548,28	
Elinkeinoelämälle	-58 851 111,25		-51 087 536,15	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	-3 242 100,00		-2 627 500,00	
Kulujen palautukset	<u>0,00</u>	-78 412 098,88	<u>8 309,83</u>	-58 924 430,98
JÄÄMÄ III		-93 536 367,36		-227 181 497,33
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	4 887,50		5 764,36	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-1 738 908,58</u>	<u>-1 734 021,08</u>	<u>-1 565 475,05</u>	<u>-1 559 710,69</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-95 270 388,44</u>		<u>-228 741 208,02</u>

4. Liikenne- ja viestintäministeriön tase

	31.12.2011		31.12.2010	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	<u>0,00</u>	0,00	<u>241,20</u>	241,20
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	69 429,66		46 099,86	
Kalusteet	<u>0,00</u>	69 429,66	<u>1 070,40</u>	47 170,26
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	307 599 345,34		390 452 071,36	
Liikelaistosten peruspääomat	0,00		12 028 425,40	
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	0,00		3 589 971,15	
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	<u>0,00</u>	307 599 345,34	<u>64 070 000,00</u>	470 140 467,91
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET YHTEENSÄ		307 668 775,00		470 187 879,37
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	36 670,00		169 149,84	
Siirtosaamiset	53 417,75		23 969,30	
Muut lyhytaikaiset saamiset	242 606,78		65 065,54	
Ennakkomaksut	<u>1 993,12</u>	334 687,65	<u>6 719,48</u>	264 904,16
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		334 687,65		264 904,16
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>308 003 462,65</u>		<u>470 452 783,53</u>
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	1 354 430 821,18		1 354 430 821,18	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-895 546 608,34		-760 184 776,86	
Pääoman siirrot	-74 291 595,74		93 379 376,54	
Tilikauden tuotto-/kulujaämä	<u>-95 270 388,44</u>	<u>289 322 228,66</u>	<u>-228 741 208,02</u>	<u>458 884 212,84</u>
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Saadut ennakot	41 736,30		0,00	
Ostovelat	15 955 247,06		8 814 220,19	
Tilivirastojen väliset tilitykset	238 813,15		224 587,18	
Edelleen tilittävät erät	197 362,05		181 626,31	
Siirtovelat	<u>2 248 075,43</u>	<u>18 681 233,99</u>	<u>2 348 137,01</u>	<u>11 568 570,69</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		18 681 233,99		11 568 570,69
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>308 003 462,65</u>		<u>470 452 783,53</u>

5. Liikenne- ja viestintäministeriön liitetiedot

Luettelo vuoden 2011 tilinpäätöslaskelmien liitteenä annettavista tiedoista:

- Liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus
- Liite 2: Nettotuetut tulot ja menot
- Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset
- Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat
- Liite 5: Henkilöstökulujen erittely
- Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset
- Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot
- Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut
- Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat
- Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset
- Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat
- Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut
- Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
- Liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat
- Liite 15: Velan muutokset
- Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio
- Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

Ministeriön taseen vertailtavuuteen vaikuttavat vuoden 2011 alussa tehty yhtiöittäminen ja yhtiöiden siirto valtioneuvoston kanslian hallintaan sekä velkakirjalainojen ja muiden pitkäaikaisten sijoitusten siirto valtioneuvoston kansliaan. Toimintansa 1.1.2011 aloittaneen Finnpiilot Pilotage Oy:n omistuksen arvo on kasvattanut taseen käyttöomaisuusarvopapereita ja vastaavasti taseen erät liikelaitosten peruspääomat ja liikelaitoksiin muun oman pääoman ehdoin sijoitetut pääomat ovat vähentyneet. Yhtiöiden Arctia Shipping Oy ja Meritaito Oy siirto valtioneuvoston kansliaan on vähentänyt taseen käyttöomaisuusarvopapereita. Arctia Shipping Oy:n siirron yhteydessä siirrettiin valtioneuvoston kanslian hallintaan myös muissa pitkäaikaisissa euromääräisissä sijoituksissa ollut yhtiön laina valtiolle. Lisäksi valtioneuvoston kansliaan siirrettiin pitkäaikaisista sijoituksista Raskone Oy:n laina ja annetuissa euromääräisissä velkakirjalainoissa olleet asuntoyhtiöiden lainat.

Vuonna 2011 ministeriön toimintamenoihin ja kuluihin sisältyy Saimaan kanavan hoitokunnan (17.2.2012 alkaen Saimaan kanavavaltuutetun toimiston) toimintamenot. Hoitokunta oli aikaisemmin Liikenneviraston yhteydessä.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa ja vertailtavuudessa ei ole muita sellaisia olennaisia tilinpäätöksen laatimista ja vertailtavuutta edelliseen tilinpäätökseen vaikuttavia seikkoja koskevia tietoja, jotka eivät välittömästi ilmene tilinpäätöksen laadintaa koskevista säännöksistä ja valtiovarainministeriön määräyksistä tai eivät ole yleisesti tunnettuja hyvän kirjanpitotavan asettamia vaatimuksia.

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen liite 2: Nettotutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2010	Talousarvio 2011 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2011 määrärahojen			Tilinpäätös 2011	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2011	siirto seuraavalle vuodelle				Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2011	Käyttö vuonna 2011 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
24.01.29.	Bruttomenot	87 048,57		66 444,60		66 444,60					
Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	Bruttotulot	0,00		0,00							
	Nettomenot	87 048,57	66 444	66 444,60		66 444,60	0,00				
29.01.29	Bruttomenot	13 200,00									
Opetusministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	Bruttotulot	0,00									
	Nettomenot	13 200,00	0	0,00		0,00	0,00				
31.01.01	Bruttomenot	23 493 124,35	24 127 000	19 375 952,61		24 281 544,11	0,00			23 740 614,38	
Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	611 124,35	300 000	454 544,11		454 544,11	0,00			466 969,07	
	Nettomenot	22 882 000,00	23 827 000	18 921 408,50	4 905 591,50	23 827 000,00	0,00	4 353 021,81	28 180 021,81	23 273 645,31	4 905 591,50
31.01.29	Bruttomenot	1 346 241,11	1 461 182	1 461 181,97		1 461 181,97					
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	Bruttotulot	40 914,42	31 285	31 285,18		31 285,18					
	Nettomenot	1 305 326,69	1 429 896	1 429 896,79		1 429 896,79	0,00				
31.10.01	Bruttomenot	199 500,00		0,00		0,00				74 203,53	
Liikenneviraston toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	0,00		0,00		0,00				0,00	
	Nettomenot	199 500,00	88 100	0,00	88 100,00	88 100,00		74 203,53	162 303,53	74 203,53	88 100,00
31.50.01	Bruttomenot	126 800,00		127 253,15						225 477,35	
Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	0,00		707,65						707,65	
	Nettomenot	126 800,00	190 000	126 545,50	63 454,50	190 000,00		98 224,20	288 224,20	224 769,70	63 454,50

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Pääloukan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	322 648 000	11 338 053,24	4
31.01.29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonnäkölisäveromenot	322 648 000	11 338 053,24	4
Pääloukat yhteensä	322 648 000	11 338 053,24	4

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääloukan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala		1 070,19
2010		785,00
31.01.01.1 Toimintamenot S2V	785,00	
2010		285,19
31.01.21 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha S2V	285,19	
Pääloukat yhteensä		1 070,19
Vuosi 2010		1 070,19

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2011	2010
Henkilöstökulut	9 532 731,93	9 450 303,98
Palkat ja palkkiot	9 448 311,50	9 350 344,07
Tulosperusteiset erät	-	-
Lomapalkkavelan muutos	84 420,43	99 959,91
Henkilösivukulut	2 018 541,82	2 014 681,21
Eläkekulut	1 771 229,60	1 752 360,33
Muut henkilösivukulut	247 312,22	262 320,88
Yhteensä	11 551 273,75	11 464 985,19
Johdon palkat ja palkkiot, josta	464 976,79	529 257,90
- tulosperusteiset erät	-	-
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	4 940,00	7 762,24
Johto	960,00	1 140,00
Muu henkilöstö	3 980,00	6 622,24

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
112 Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5	20	0
122 Rakennukset	Tasapoisto	20	5	0
1250 Autot ja muut maankuljetusvälineet	Tasapoisto	5	20	0
1255 Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	Tasapoisto	3	33,33	0
1256 Toimistokoneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1257 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	Tasapoisto	3	33,33	0
1258 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1269 Muut koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1270 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	Tasapoisto	5	20	0
1279 Muut kalusteet	Tasapoisto	5	20	0

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Aineettomat hyödykkeet		Yhteensä	
112			
Aineettomat oikeudet			
Hankintameno 1.1.2011	5 637,00	5 637,00	
Lisäykset	0,00	0,00	
Vähennykset	0,00	0,00	
Hankintameno 31.12.2011	5 637,00	5 637,00	
Kertyneet poistot 1.1.2011	5 395,80	5 395,80	
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	241,20	241,20	
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	
Kertyneet poistot 31.12.2011	5 637,00	5 637,00	
Arvonkorotukset	0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.2011	0,00	0,00	
Aineelliset hyödykkeet		Yhteensä	
125-126		127	
Koneet ja laitteet		Kalusteet	
Hankintameno 1.1.2011	133 508,29	9 379,00	142 887,29
Lisäykset	55 223,77	0,00	55 223,77
Vähennykset	61 070,00	0,00	61 070,00
Hankintameno 31.12.2011	127 662,06	9 379,00	137 041,06
Kertyneet poistot 1.1.2011	87 408,43	8 308,60	95 717,03
Vähennysten kertyneet poistot	57 858,00	0,00	57 858,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	28 681,97	1 070,40	29 752,37
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2011	58 232,40	9 379,00	67 611,40
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2011	69 429,66	0,00	69 429,66
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		Yhteensä	
130			
Käyttöomaisuusarvopaperit			
Hankintameno 1.1.2011	390 452 071,36	390 452 071,36	
Lisäykset	22 485 295,70	22 485 295,70	
Vähennykset	105 338 021,72	105 338 021,72	
Hankintameno 31.12.2011	307 599 345,34	307 599 345,34	
Kertyneet poistot 1.1.2011	0,00	0,00	
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	
Kertyneet poistot 31.12.2011	0,00	0,00	
Arvonkorotukset	0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.2011	307 599 345,34	307 599 345,34	

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	Muutos		
	2011	2010	2011-(2010)
Korot euromääräisistä saamisista	597,22	2 998 862,90	-2 998 265,68
Korot valuuttamääräisistä saamisista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	0,00	0,00	0,00
Osingot	234 565,69	0,00	234 565,69
Liikelaitosten voiton tuloutukset	0,00	6 000 000,00	-6 000 000,00
Muut rahoitustuotot	10 454 000,00	0,00	10 454 000,00
Rahoitustuotot yhteensä	10 689 162,91	8 998 862,90	1 690 300,01

Rahoituskulut	Muutos		
	2011	2010	2011-(2010)
Korot euromääräisistä veloista	76,10	1 502,64	-1 426,54
Korot valuuttamääräisistä veloista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	0,00	0,00	0,00
SWAP-maksut veloista	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	617 480,39	147 443 834,45	-146 826 354,06
Muut rahoituskulut	164,67	158,42	6,25
Rahoituskulut yhteensä	617 721,16	147 445 495,51	-146 827 774,35

Netto	10 071 441,75	-138 446 632,61	148 518 074,36
--------------	----------------------	------------------------	-----------------------

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen liite 9: Talousarvioaloudesta annetut lainat

Sektori	Lainapääoma	Lisäys	Vähennys	Lainapääoma	Pääomamuutos
	31.12.2011	2011	2011	31.12.2010	2011-(2010)
Yritykset ja asuntoyhteisöt		3 589 971,15	3 589 971,15	3 589 971,15	3 589 971,15
Asuntoyhteisöt		3 589 971,15	3 589 971,15	3 589 971,15	3 589 971,15
Yhteensä		3 589 971,15	3 589 971,15	3 589 971,15	3 589 971,15

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2011					31.12.2010		
	Kappale määrä	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistusosuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet			307 599 345,34			234 565,69		390 452 071,36
Arctia Shipping Oy								78 585 675,58
Finavia Oyj	7 400 000		287 689 063,49	100,0	-	0,00		287 689 063,49
Finnpilot Pilotage Oy	80 000		12 033 795,70	100,0	-	0,00		2 500,00
Meritaito Oy						234 565,69		16 298 346,14
Yleisradio Oy Ab	4 683 146		7 876 486,15	100,0	-	0,00		7 876 486,15
Osakkeet ja osuudet yhteensä			307 599 345,34			234 565,69		390 452 071,36

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

	Kirjanpitoarvo 31.12.2011	Kirjanpitoarvo 31.12.2010
Luotsausliikelaitos		12 028 425,40
- Peruspääoma		2 000 000,00
- Muu oma pääoma		10 028 425,40
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset		64 070 000,00
- Arctia Shipping Oy		57 000 000,00
- Raskone Oy		7 070 000,00
Yhteensä		76 098 425,40

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 11.

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Myönnettyt takaukset ja takuut

Sektori	31.12.2011	31.12.2010	Muutos 2011-2010
Yritykset ja asuntoyhteisöt			
Laki Ilmailulaitoksen toiminnan muuttamisesta osa- keyhtiöksi (877/2009), 5 § 2 mon./Finavia Oyj	184 417 598,89	209 477 256,37	-25 059 657,48
Takaukset ja takuut yhteensä	184 417 598,89	209 477 256,37	-25 059 657,48

Myönnettyt takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo €	Jakauma %	Tilinpäätöspäivän kurssi €
Euro	184 417 598,89	100,0	
Yhteensä	184 417 598,89	100,0	

Muut monivuotiset vastuut

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole esitettävää kohdassa muut monivuotiset vastuut.

Liikenne- ja viestintäministeriön liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Liikenne- ja viestintäministeriön liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole taseeseen sisältymättömiä rahastoituja varoja.

Liikenne- ja viestintäministeriön liite 15: Velan muutokset

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 15.

Liikenne- ja viestintäministeriön liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 16.

Liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Menomomenttien käyttö vakiosisällöstä poikkeavaan käyttötarkoitukseen

Momentti	Lkp-ryhmä	4.09.24.20.66.	4.10.24.20.66.	24.20.66.	Yhteensä
24.20.66. Lähialueyhteistyö		Euroa	Euroa	Euroa	Euroa
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	43 Palvelujen ostot	14 739,00	313 157,62	69 833,57	397 730,19
Määrärahaa saa käyttää lähialueyhteistyöhön liittyvien valtion kulutusmenojen maksamiseen.	45 Muut kulut			193,08	193,08
	Yhteensä	14 739,00	313 157,62	70 026,65	397 923,27

Momentti	Lkp-ryhmä	4.09.31.30.63.	4.10.31.30.63.	Yhteensä
31.30.63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen		Euroa	Euroa	Euroa
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	43 Palvelujen ostot	769 458,29	380 736,67	1 150 194,96
Määrärahaa saa käyttää joukkoliikenteen kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeiden rahoittamiseen.	93 Suoritetut arvonnalisäverokulut	128 237,54	83 044,41	211 281,95
	Yhteensä	897 695,83	463 781,08	1 361 476,91

6. Allekirjoitukset

Hyväksymme liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen vuodelta 2011.

Helsingissä 15. maaliskuuta 2012.

Merja Kyllönen
liikenneministeri

Krista Kiuru
asunto- ja viestintäministeri

Harri Pursiainen
kansliapäällikkö